

LucAs—Architectuurboek #2

De Eugene-Tanja Selectie

LucAs—Architecturebook #2

The Eugene-Tanja Selection

INDEX

Proloog	II / V	Prologue
Motivatie	X	Motivation
In theorie	V / II	In theory
De ontwerpstudio	IV / VII	The design studio
De aantrekkingskracht van architectuur	VI / IX	The appeal of architecture

ARCHITECTUURPROJECTEN/ ARCHITECTURE PROJECTS

STUDENTEN / STUDENTS:		DOCENTEN / LECTURERS:	
Amber Van de Rostyne	p. 76	Harold Fallon	p. 82
Amelie Bimberg	p. 10	Jo Van Den Beghe	p. 36
Elke Meiresonne	p. 21	Johannes Berry	p. 51
Elya Delanote	p. 07	Karen Kesteloot	p. 37
Tim Schatteet	p. 22	Klaas Goris	p. 74
Linde Redant	p. 04	Lars Ficher	p. 83
Robbe Scheifhout	p. 16	Nele Stragler	p. 79
Suzanne Vercaempst	p. 60	Sophie Laenen	p. 78
Emma Herregods	p. 12	Steven Schenk	p. 50
Garbio Rogiers	p. 07	Thierry Langrange	p. 82
Gauthier Algoet	p. 22	Wesley Degreeef	p. 36
Issa Driesen	p. 04	Wim Goes	p. 51
Job Borgonjon	p. 16	Wim Goossens	p. 37
Jullie Hilderson	p. 60	Arnaud Hednricx	p. 37
Liese-Lore Avermaete	p. 12		
Lore Delputte	p. 45		
Ludwig Vandenbergen	p. 32		
Sander Despriet	p. 52		
Dries Cauter	p. 27		
Maaïke Snel	p. 80		
Matthis Adam	p. 38		
Robbe Cornelis	p. 07		
Jora Decleek	p. 22		
Stijn Maes	p. 04		
Max Stabel	p. 16		
Tatiana Darmovsky	p. 60		
Wietse De Cooman	p. 12		
Zitta Van Den Bosch	p. 12		

TEKSTEN / TEXTS

JAN DE VYLDER
HAROLD FALLON

VLAD LONESCU
BENJAMIN EGERMONT

EUGEN LIEBAUT

COLOFON / COLOPHON

TWEEDE UITGAVE
JAAR VAN UITGAVE 2019

HET WETENSCHAPPELIJK
COMITÉ:

Wesley Degreeef
Jan De Vylder
Harold Fallon
Bart Hollanders
Dirk Jaspaert
Sophie Laenen
Eugene liebaut

HET ONDERSTEUNEND
COMITÉ:

Johannes Berry
Annemie Demeulemeester
Bjorn Houttekier
Yves Malysse
Robin Schaeverbeke
Nele Stragier
Jo Van Den Berghe
Kobe Van Praet

COÖRDINATIE:
Sophie Laenen

AUTEURS:

Amber Van De Rostyne
Amelie Bimberg
Elke Meiresonne
Elya Delanote
Tim Schatteet
Linde Redant
Robbe Schelfhout
Suzanne Vercaempst
Emma Herregods
Gabrio Rogiers
Gauthier Algoet
Issa Driesen
Job Borgonjon
Julie Hilderson
Liese-Lore Avermaete
Lore Delputte
Ludwig Vandenbergen
Sander Despriet
Dries Van Cauter
Maaïke Snel
Matthis Adam
Robbe Cornelis
Jora Decleek
Stijn Maes
Max Stabel
Tatiana Darnovsky

Wietse De Cooman
Zitta Van Den Bosch
Harold Fallon
Jo Van Den Berghe
Johannes Berry
Karen Kesteloot
Klaas Goris
Lars Ficher
Nele Stragier
Sophie Laenen
Steven Schenk
Thierry Lagrange
Wesley Degreeef
Wim Goes
Wim Goossens
Arnaud Hendrickx

FOTOGRAFIE:
studenten

VERTALING:
Oneliner

REDACTIE:
Rajesh Heynickx
Het wetenschappelijk
comité

LAYOUT:

We Became Aware:
Valentijn Goethals
Bieke Criel
Steven de Kort

VERANTWOORDELIJKE
UITGEVER:

Dag Boutsen, KU Leuven
Faculteit Architectuur

ISBN 9789492780058
Wettelijk depot nummer:
D/2019/13.576/3

SPONSORS:

Jan de Vylder - Eugeen Liebaut

Tanja is een tekening. Van een architect. Van Eugeen. De tekening is wat architectuur moet zijn. De tekening toont. Niet alles. Maar net genoeg om van alles te doen zijn. Te doen vermoeden.

Tanja is een tekening van een architect. Die architect wil zijn. Die architectuur wil maken. Die architectuur geloofd. Tanja is een tekening van een architect die architectuur veel meer laat zijn dan louter architectuur. Maar wel architectuur is. Wel wat architectuur moet zijn.

Dat is architectuur!

Eugeen krijgt een prijs. Om elk jaar uit te delen. Een prijs aan een project gemaakt door een student op school. Een project gemaakt in de schoot van een atelier. Een project gemaakt in een atelier gemaakt door een architect. Ja. Een architect. Ja. Dat soort van architect zoals Eugeen er zelf één is.

De KLEINE GROTE PRIJS TANJA is voor de student. Want die architect die maakte die student groot. DE GROTE KLEINE PRIJS EUGEEN zal naar die architect gaan. Want die architect is een architect.

Die architect wil klein zijn. En groot maken.

Dat is architectuur!

Deze publicatie "LucAs-Architectuurboek #2" is opgedragen aan student **Mattis Adam** die dit jaar de "KLEINE GROTE PRIJS TANJA" voor de student wint.

Deze publicatie is zijn prijs.

Bij zijn ontwerp werden de bouwelementen uit de voor de hand liggende context gehaald teneinde een gebouw te creëren waar de architecturale beleving het doel op zich is.

Het resultaat is prachtig, op eerste gezicht vertrouwd, vervolgens intrigerend en tenslotte een plezier aan het beleven van de sterk confronterende detaillering.

De detaillering is enerzijds archaisch vertrouwd en anderzijds sterk bevreemdend.

"DE GROTE KLEINE PRIJS EUGEEN" voor de docent gaat naar **Steven Schenk** voor zijn opdracht die de studenten uitnodigt om de oer-begrippen van architectuur te toetsen aan de huidige tijd.

In theorie ... over denken en maken in het architectuuronderwijs

Dr. Vlad Ionescu, Faculteit Architectuur en Kunst, UHasselt

"Het uiteindelijke doel van alle beeldende kunsten is het volledige bouwwerk", schreef Walter Gropius in zijn Bauhaus Manifesto and Program (1919). Het manifest legde de nadruk op het huwelijk tussen ambacht en kunst, en op de rigoureuze cultivering van de praktijk. Alle beeldende expressiemiddelen werden aangemoedigd, zonder onderscheid tussen toegepaste en schone kunsten: "Architecten, beeldhouwers, schilders, wij moeten allen terug naar het handwerk!" Het ambacht speelde bovendien een centrale rol: de studenten brachten hun dagen door met steenhouwers en wevers, meubelmakers en lithografen, schetsen en compositie, tuin- en interieurontwerp. Op het gebied van wetenschappen en theorie schreef Gropius ook een generalistische opleiding voor, die onder meer anatomie en boekhouden, kleurentheorie en contractbespreking omvatte.

Wanneer wij dit programma met een hedendaagse blik bekijken – in een tijd waarin gezaghebbende managementspecialisten het kader van academisch werk bepalen – moeten twee punten nader bekeken worden: praktijk en theorie. In het Bauhaus-programma worden ze gedefinieerd door louter activiteiten en categoriëren op te sommen. Voor Bauhaus kwam het herdefiniëren van vormgeving neer op het vinden van verbanden tussen vaardigheden die vanuit elke praktijk, ongeacht de status, kunnen worden aangeleerd. En zo was ook kunstgeschiedenis, als theoretisch onderdeel, niet langer een kwestie van het aanreiken van "een historisch overzicht van stijlen", maar van het

bevorderen van een "actief begrip van historische werkmethodes en technieken".

Voor een goed begrip van praktijk en theorie in het architectuuronderwijs is er altijd grondig onderzoek nodig. Aangezien de relatie tussen school en praktijk centraal staat, komen de docenten uit de wereld van de architectuur. Nochtans is niet elke architectuurvorm relevant voor een architectuurschool. De docent komt inderdaad best uit de praktijk, maar zijn/haar "succes" is geen noodzakelijke garantie van kwaliteit voor een moderne school. De ideale docent legt een bepaalde praktische wijsheid aan de dag bij het overbrengen van zijn/haar ervaring en kennis op de studenten. De docent experimenteert samen met de studenten over hoe feiten gekoppeld kunnen worden aan werkmethodes, of kennis aan vakmanschap. De situatie is te vergelijken met de opleiding tot filosoof: je kan vier of zelfs tien jaar lang een hele bibliotheek aan filosofen lezen, maar uiteindelijk zal dat je niet helpen om er zelf één te worden. De heilige graal ligt in het leren begrijpen van nieuwe situaties.

Ook het begrip "theorie" moet opnieuw tegen het licht gehouden worden. We beperken ons hier tot de kunstgeschiedenis, de discipline die Gropius zag als dé manier om kennis te maken met technieken en werkmethodes uit het verleden. Een goed begrip van de wereld van de kunst is zowel voor studenten kunstgeschiedenis als voor studenten architectuur essentieel. Maar kunstgeschiedenis geven aan studenten architectuur is toch net iets anders dan aan studenten

kunstgeschiedenis: het doel is niet om louter nieuwe "feiten" te leren en ontdekken, maar om toekomstige ontwerpen te bedenken vanuit een kunsthistorisch perspectief. Een barok stadhuis en een desolaat modern dorp getuigen allebei van keuzes die architecten in het verleden hebben gemaakt. In een architectuurschool zou "theorie" niet louter mogen gaan om het identificeren van stijlen, wel om het actief begrijpen van de wensen en angsten die architecten in het verleden hebben gemotiveerd om te bouwen zoals ze hebben gebouwd. Dat introspectieve inzicht in het kunsthistorische verleden geeft studenten een praktische wijsheid, waarmee ze hun eigen ontwerpen in relatie tot het verleden en de toekomst van kunst in een bepaalde cultuur kunnen zien.

Een tijdje geleden kreeg ik aan het begin van een workshop met enkele professionele architecten van een van hen de vraag: wat doet u? Ik antwoordde: ik geef les in architectuurtheorie. Waarop hij zei: O, u bent een denker, ik ben een maker. Die zin zette me aan het "denken" (aangezien ik dat predicaat opgeplakt kreeg): als u mijn huis ontwerpt, zou ik willen dat u net zo hard denkt als ik tijdens het lezen en schrijven. De ideale docent is dus niet gewoon een maker, maar een maker die denkt.

In theorie ... is het de bedoeling om architectuurpraktijk – mislukkingen inbegrepen – zo aan te wenden dat de studenten kunnen leren hoe architectuur "werkt".

Vlad.

AMBER VAN DE ROSTYNE

Barg 45 Detail!
Docent: Wesley Degreef
Referentieproject: Villa Norrköping, Sverre Fehn

Deze woning gaat in dialoog met de restanten van Villa Norrköping, de architect Sverre Fehn en de omgeving. Op de bestaande buitenmuren werd een nieuw flexibel grid geprojecteerd. Hierdoor transformeert de functie van elke muur. Dit gaat gepaard met het vervagen van de 'binnen-buiten' grenzen. De volledige woning bestaat namelijk uit een glazen schil. De meubels, net als de structuur, profiteren van een verschillende lichtinval naargelang het ochtend, middag of avond is.

AMELIE BIMBERG

Elb1 Conjectural Architectures
Docent: Harold Fallon

Deze tekeningen zijn gemaakt door Mattia, de zoon van Italiaanse immigranten, die opgroeide in het naoorlogse Charleroi. Zijn vader sterft in de catastrofe van de kolennij Boiz du Cazier in 1956. Om het gezin te onderhouden, begint hij al op jonge leeftijd op bouwplaatsen te werken. Daar ontmoet hij de architect Jacques Depelsenaire in 1972. Ze worden verliefd. Gedurende 6 maanden bepalen hun geheime ontmoetingen de hele wereld van Mattia. Zo zal hij nooit architectuur studeren, hij droomt er wel van, gefascineerd door het oeuvre van Depelsenaire. Schaal, functie, realiteit doen er voor hem niet toe. Zijn gedachten blijven liever in de eindeloze wereld van vormen en geometrieën, waarbij hij autonome tekeningen maakt in plaats van architecturale voorstellen.

ELKE MEIRESONNE

Barg 45 Detail!
Docent: Dietlinde Verhaegen
Referentieproject: eigen woning, Oskar en Sofia Hansen.

Mijn ontwerp is een volume dat zich over een oorspronkelijke betonnen muur plooit en deze schijnbaar niet raakt. Dit deed ik door het gebruik van kolommetjes die over de muur geschoven werden. De aandacht voor 'afstanden' is de sleutel van dit ontwerp. Ik speelde met het afstand houden tot de betonnen wand en dat zette zich ook in de details door. Tevens besteedde ik aandacht aan de afstanden tussen elementen: soms kan je er net wel en soms net niet tussendoor.

ELYA DELANOTE - TIM SCHAUTTEET - LINDEREDANT - ROBBE SCHELFHOUT - SUZANNE VERCAEMPST
Marg 24 Spatial dysfunctions strategies

Docenten: Joris Van Reusel, Daan De Volder, Pascal François

Doel is een dorp in transitie. Een dorp in verandering.

Twee gekozen panden monden uit in een gemeenschappelijke buitenruimte.

Deze groene ruimte is de schakel. Net als in het verleden zullen beide panden in het heden op elkaar inspelen. Zo zou het ene pand een werkplaats kunnen zijn, een plek waar bewoners diverse activiteiten kunnen uitvoeren. Het andere pand zou als het ware een toonplaats kunnen zijn.

De toonplaats vormt het economisch model voor de werkplaats die sociale controle biedt.

De open ruimtes worden beschouwd als de identiteit van de twee gekozen panden. Het plaatsen van nieuwe volumes in de oorspronkelijke ruimtes zal dit karakter bewaren. Op deze wijze wordt er een bepaalde potentie gezien in de negatieve beleving uit het verleden.

EMMA HERREGODS

Barg 65 Bachelorproef
Docent: Sander Rutgers

De opdracht bestond uit het ontwerpen van een theaterzaal, foyer, conciërgewoning en een tijdelijk woonverblijf voor acteurs, dit alles op een beperkte oppervlakte op 'de loskaai' in Ledeberg, een bevreemde context.

Ik wilde een theater ontwerpen dat geen 'black box theater' was. Theater gaat vandaag de dag vaak op locatie door, een specifieke ruimtelijkheid die een belangrijke rol speelt in de voorstelling zelf. In het kleine theater dat ik ontwerp is de onconventionele theaterbeleving troef.

GARBIO ROGIERS

Marg 14 Structural Contingencies
Docent: Klaas Goris

Een onbenut potentieel, zo zou ik de Bargiekaai omschrijven. Het is een plek aan het water waar veel actoren aanwezig zijn, zonder dat die elkaar versterken. Hoe kan de KU Leuven deze

plek verenigen en identiteit geven?

Als de KU Leuven zich wil profileren als een dynamische trekpleister die deel uitmaakt van de maatschappij, dan mag het zich niet meer verbijzonderen, maar moet het zijn drempel verlagen. De publieke ruimte verticaal doortrekken kan een perspectief bieden. Door zich open te stellen voor de omgeving, krijgt de KU Leuven een levendig universiteitsplatform en kan het een actief deel van de stad worden.

Het gebouw moet immers een plek van ontmoeting worden, een drempelloze stadsruimte waar iedereen welkom is. De laagste drempel van ontmoeting gebeurt op straat. Vanop het maaiveld start een verticale wandeling doorheen een nieuw gecreëerd landschap van gestapelde muren. En doorheen de wandeling worden er cadrages gemaakt op het landschap, nog een contact dat wordt bestendigd.

GAUTHIER ALGOET

Barg 45 Detail!
Docent: Johan Cordonier
Referentieproject: Korshagehus, Erik Korshagen.

Het gebouw bevindt zich in het Noorden van Denemarken, middenin de natuur en gepositioneerd op een steile helling. In dit gebouw werd het enorm volume van het rieten dak volledig onbenut. Verder stelde ik vast dat het gebouw heel gesloten is, wetende dat het zich afgelegen en te midden van de natuur bevindt.

De uitdaging was bijgevolg een woning ontwerpen die het dak-volume betreft bij de binnenruimte en waarvan de Oost-Zuid en Zuidwest gevels overwegend transparant zijn.

Structureel koos ik voor een skelet van houten palen, waarlangs houten balken bevestigd zijn. Tussen deze balken en kolommen worden de raamprofielen of wanden bevestigd. Centraal in de ruimte bevindt zich een gemetste massakachel die meespeelt in de stabiliteit van het gebouw en het comfort op verschillende vlakken verzorgt.

ISSA DRIESSEN

Barb 16 De Kamer
Docent: Johannes Berry

De eerste deelopdracht bestond uit het ontwerpen van een hoek met een venster dat een zicht over het landschap biedt. Het plafond en de vloer zijn ontworpen vanuit en in relatie tot de stoel, het lichaam, het raam en het landschap. Het eigen lichaam vormt daarbij het maatgevend element dat de relatie tussen de architectuur, het meubel en de ruimte verbindt.

Al deze elementen vinden hun reflectie in een uitwerking van de hoek met een stoel op schaal 1:1. Op die manier relateert de proportie van het raam zich opnieuw tot het zeer persoonlijke maatsysteem. De laatste deelopdracht was het ontwerpen van een kamer voor mezelf. De hoek is het startpunt van de kamer met het venster dat het zicht over het landschap biedt. Het gebruik van de kamer, in relatie tot het eigen lichaam definieert de proportie van de kamer. De maatvoering van de individuele blokken natuursteen staan in relatie tot de proportie van het gebruik van het lichaam, wat dus de ruimte zelf beïnvloedt. Het gebruik, licht, zichten, openingen, het binnenkomen, bepalen de relatie van jezelf met het landschap.

JOB BORGONJON

Marb 24 AVDAK
Docent: Wim Goossens en Arnaud Hendrickx

What's in the box
 De lege doos als ontwerpstrategie. Een dwingende betonarchitectuur die door detaillering, positie en structuur zijn functie bepaalt en waarbinnen een leegte ontstaat die carte blanche geeft aan zijn gebruiker. Deze vergankelijke staat van ruimtelijkheid schept telkens opnieuw een tussenruimte die louter het gevolg is van de relatie tussen doos en gebruiker. De Infrastructuur dient dus als handleiding en enige beperking.

JULIE HILDERSON

Marg 24 Reverse Perspective
Docent: Wim Goes

"Our interest in 'reverse perspective' lies not in what it represents but rather in what it does. We want to investigate the presence and possible applications of reverse perspective in architecture. A possible architecture where you are the focal point. An interaction where your presence feels essential for the existence of the architecture..."

Gian Lorenzo Bernini liet met zijn Sant Andrea al Quirinale niets aan het toeval over wat betreft de theatrale

karakteristieken van de Barok. Bij het binnenkomen langs de korte as van de kerk word je door allerlei visuele aspecten naar het centrum van de ruimte geleid. De kijker wordt (on) bewust tot beweging geactiveerd. Er ontstaat een dialoog tussen de ruimte en de waarnemer.

It grabs you through dept,
 darkness, light and time
 Fysical and mental
 Presence or absence
 Head in the clouds
 Feet on the ground
 Aware of your unalterable,
 human condition

LIESE-LORE AVERMAETE

Barg 45 Detail!
Docent: Johan Cordonier
Referentieproject: Lina Bo Bardi's Studio (1958)

Door in interactie te gaan met Bo Bardi's stijl en werkwijze werd er een eigen taal ontwikkeld. Er werd geen functie gekoppeld aan het fragment. Vooral de vorm, constructie en stijl, beïnvloed door het referentieproject, waren van belang.

Het eigen ontwerp is opgebouwd op een grid van 50 x 50 cm. In Bo Bardi's studio zien we deze maat terugkomen als een standaard. De structuur in het eigen ontwerp is een tweedelige structuur waarin het houten dak, net als in het ontwerp van Lina Bo Bardi, op kolommen rust en de bakstenen muren de vloer dragen. Deze twee elementen opereren onafhankelijk van elkaar. Dit wijst op de dubbele structuur van Bo Bardi's ontwerp: de werkruimte die op kolommen staat ten opzichte van het massieve sanitair blok.

LORE DELPUTTE

Marg 34 Structural Contingencies
Docenten: Steven Schenk en Caroline Voet

Het ontwerp liep parallel met een analyseopdracht waarbij we de geometrie uit octagonale grondplannen van kerken analyseerden. We begonnen te ontwerpen vanuit de fascinatie van hoe de voorgaande ruimte een invloed heeft op de betekenis van de daaropvolgende ruimte. Meer bepaald hoe de chronologie van de wandeling door het gebouw de volledige beleving bepaalt.

Zo ontstond er een onderscheid tussen de 'chambre' en de 'anti-chambre' die samenkomen in de ontworpen transitie. Na het specifiek ontwerpen van deze transitieruimtes vonden we het interessant om zo zoek te gaan naar schakelpatronen. We begonnen een ruimtelijk onderzoek waarbij we via plan en snede zochten naar verschillende manieren om door het gebouw te circuleren en zo het anders te beleven. Uiteindelijk besloten we een badhuis te ontwerpen. Deze functie liet ons toe om te gaan spelen met schaal, geometrie, overlapping en het idee van de 'chambre' en 'anti-chambre'.

LUDWIG VANDENBERGEN - SANDER DESPRIET - DRIES VAN CAUTER

Barb 44 Van plein naar plein
Docent: Lars Fischer

Van plein naar plein, Voorwaarde om het plein te betreden. Er ontstaat een optreden, gemeenschappelijke activiteit die doorstromers opvangt. As verdwijnt en gevels blijven over. Bestaande structuur wordt behouden.

MAAIKE SNEL

Marg 42 The Drawing and the Space
Docent: Jo Van Den Berghe en Thierry Lagrange

Vorig jaar ging ik naar Londen voor een stage van twee maanden. In die periode dwaalde ik door de stad en merkte ik een andere bouwstijl op dan die ik afgelopen jaren kende of bestudeerde. Deze atypische architectuur intrigeerde me omdat sommige gevels op een conventionele manier werden ontworpen. Ik kon me de functie achter de gevels niet voorstellen, omdat er geen continuïteit was tussen interieur en exterieur. Dit triggerde mijn verbeelding en ik bedacht dat de mensen achter deze gevels ook atypisch zouden leven.

De disfunctie die hier oplicht, veroorzaakt door het niet weten van wat er achter de gevels gebeurt, vormt een belangrijk aspect van mijn masterproef. Concreet heb ik ontworpen vanuit mijn verbeelding, waarin ik de bezoeker een architectuur vanuit mijn perspectief heb laten ervaren. Mijn doel was om de functie van architectuur te heroverwegen om te zoeken naar een meer uitgebreide ervaring.

MATTHIS ADAM

Marg 42 The Drawing and the Space
Docent: Jo Van Den Berghe en Thierry Lagrange

Dit ontwerp vond zijn oorsprong in een reis naar Rome. De keuze voor deze reis komt voort uit een persoonlijke interesse in oude architectuur en in de renaissance. Tijdens deze reis ontdekte ik in historische architectuur het gebruik van ruimtelijke sequenties en de bijbehorende compositie. Toen ik mezelf onderdompelde in deze thema's, begon ik me af te vragen in hoeverre het gebruik van compositie relevant is voor de hedendaagse praktijk van een architect.

Eén fundamenteel inzicht heeft hier de overhand: de composities van de Villa Hadriana zijn rijk aan een conceptueel gezichtspunt, vanwege hun duidelijke structuur, maar schieten tekort in termen van een zintuiglijke ervaring. Dit komt omdat ze zijn gebouwd op basis van zichtlijnen van waaruit het hele gebouw te zien is. Ik vroeg me hierbij af of het zo steeds mogelijk is om van deze structuur gebruik te maken zonder een zintuiglijke ervaring te verliezen. Ik doe dit door middel van een topografie.

Dit onderzoek is relevant vanwege het feit dat het noodzakelijk is om een intieme dialoog tussen architectuur en waarnemer te creëren. Wanneer architectuur wordt gebouwd op basis van zichtassen, hoeft de kijker niet perse het gebouw te passeren voordat hij mentaal een beeld van het geheel kan construeren. Deze ontwerpen werden bepaald door de context en niet door een vooraf bepaald idee. Ze worden gemaakt door verschillende opties zorgvuldig te tekenen en opnieuw te tekenen.

ROBBE CORNELISSEN

JORA DECLERCK
Marb 14 Impossible schools
Docenten: Karen Kesteloot en Sophie Laenen

De buurt en de nieuwe school in harmonie met elkaar laten functioneren. Dit standpunt heeft ons er toe gebracht om de campus op te delen in verschillende compartimenten die samen met de buurt één campus vormen.

De buurt werd het decor voor de studenten van de filmopleiding en de gebouwen van de school creëren ook een meerwaarde voor de inwoners. Denk aan open ruimte, een bibliotheek, werkplek, een cafetaria en een cinemazaal die de inwoners en de studenten samenbrengen.

STIJN MAES EN MAX STABEL

Marb 14 Impossible schools
Docenten: Karen Kesteloot en Sophie Laenen

Wat is een school? Het is een ruimte voor onderwijs. Onderwijs is een proces. Het is een verzameling van handelingen, breder dan enkel datgene wat zich in een klaslokaal afspeelt. Onderwijs gaat over concentreren en verwerken. Het gaat over werken, ontspannen, luisteren, discussiëren, contempleren, schrijven, lezen, kijken, zitten, circuleren, drinken,... Elk van deze handelingen draagt bij aan het produceren van kennis en is een fundamenteel onderdeel van onderwijs.

Een school is dus een ruimte die plaats geeft aan een verzameling van handelingen. Ons ontwerp is een herorganisatie van de sokkel van het WTC. Het is een veld van architecturale typologieën, die elk een ruimtelijke vertaling zijn van bepaalde aspecten van onderwijs. De kloostergang gaat over circulatie en contemplatie. Het auditorium gaat over luisteren. Het oratorium gaat over discussiëren. De enfilades en de bibliotheek gaan over werken en lezen. De bar gaat over drinken en nabespreken.

TATIANA DARNOVSKY

Marb 42 OVERSIDE Charleroi
Docent: Harold Fallon

Twee gebouwen van Joseph André in Charleroi. Eén uitdaging: hoe kan men plaats vrijmaken voor verschillende activiteiten in de context van een stad die probeert haar imago en haar attractiviteit te verbeteren op een duurzame wijze? Dit werk onderzoekt hoe twee radicaal verschillende aanpakken een antwoord kunnen bieden op één en dezelfde vraag.

Het ene project is gedraaid naar het interieur van het Fabrimétal kantoorgebouw en stelt beschikbare en lokale interventies voor die de leesbaarheid en de circulatie van het gebouw verbeteren.

Het andere project is een stedenbouwkundige aanpak rond het Conservatorium Arthur Grumiaux, waarbij er een passage wordt ontworpen die de link legt tussen de 'ville haute' van Charleroi en de 'ville basse'. Het idee

De Ontwerpstudio

Benjamin Eggermont

van een Koninklijk Conservatorium vraagt bovendien voor extra ruimte en een nieuwe theaterzaal die zich in het bredere stedenbouwkundig ontwerp inplanten.

De twee gebouwen zijn ten slot "undersized" voor hun functie en hebben evenveel nood aan ruimte als de stad in het algemeen. Door de gebouwen "oversized" te maken wordt het mogelijk om ze te herorganiseren in een meer efficiënte manier. Maar vast en zeker: die twee ontwerpprocessen zijn het tegenovergestelde van elkaar.

WIETSE DE COOMAN

Marg 34 Structural Contingencies
Docent: Steven Schenk

Wanneer de prehistorische hut een mikrokosmos vormde vanuit een begripen van de makrokosmos, wat betekent dit in onze huidige tijd? Zo luidde de opdracht van deze ontwerpstudio. De context, schaal en het onderwerp konden vrij worden bepaald. Ik heb gepoogd een architectuurmuseum te ontwerpen. Het gebouw is daarbij de curator van zijn eigen elementen. De elementen van de architectuur zijn hierbij dus het onderwerp van de tentoonstelling. Ze zijn ontworpen opdat er een bewustwording van dat element optreedt bij de kijker. Zo is de fundering bijvoorbeeld opgehooft waardoor hij zichtbaar wordt en toont hoe hij het gebouw draagt. De opening in de muur zit schuin, waardoor je de wand langer ervaart wanneer je er door wandelt. Een dubbel dak zorgt ervoor dat het dak van zijn twee kanten wordt getoond. Hierbij wordt de regen door een balkvormige trechter de ruimte binnengebracht en via het binnenste dak naar buiten geleid in een verschaalde goot. Hier blijft het water instaan waardoor het het licht de ruimte kan reflecteren. Op die manier heeft de kijker een notie van de functie van het dak, maar dan vanuit binnen in plaats van uit buiten. Op dezelfde atypische manier zijn ook de andere elementen ontworpen. Het architecturale detail en het fragment waren het vertrekpunt van dit ontwerp.

ZITTA VANDEN BOSCHE

Barb 65 Bachelorproef
Docent: Nele Stragier

Uit negen plekken in het Brussels Landschap worden telkens twee bouwwerken gepresenteerd, elk met een eigen identiteit, elk met een eigen personage. Van de negen locaties wordt er één uitgewerkt. Het ene, Mr Specific, een woning voor een gezin met drie kinderen, is 100m² groot. De andere, Mrs. Abstract, is een bouwwerk met een welbepaald volume en een structuur die veel aankan, die Brussel aankan. Deze woning, gelegen in Scheutbosspark, een groene zone aan de rand van Molenbeek, vormt het startpunt van een reeks ingrepen. Deze spelen in op de veranderende densiteit van bebouwing doorheen Molenbeek. Een terugkerende bakstenen muur verbindt de zes ingrepen.

Het dak van de bestaande fermette woning maakt plaats voor een nieuwe woning. Twee bakstenen muren volgen de draagmuren van de fermette en delen de nieuwe woning in. Samen met de houten balken in het plafond, dragen zij de houten wanden die de schil van de woning vormen.

Op de begane grond, vormt een serrestructuur de verbinding tussen de fermette en de aangrenzende woning. Hierdoor ontstaat een collectieve ruimte voor de drie bureaus.

WIM GOOSSENS & ARNAUD

HENDRICKX, Circulus Maximus (2014).
Foto: Christine Clinckx.

Circulus Maximus was een installatie in de ronde zaal op de benedenverdieping van het MuHKA te Antwerpen. Deze ingreep maakte deel uit van Substantiating Spatial Affect, een ontwerpmatig onderzoeksproject ondersteund door het Onderzoeksinstituut voor Architectuur en Kunst (OPAK). De installatie werd gerealiseerd in samenwerking met studenten en voormalige studenten van Sint-Lucas, Faculteit Architectuur van de KULeuven; studenten: Stefanie Aerts, Dominique Berkeim, Seher Cakti, Klaas Desmet, Lyssa Giots, Ulf Holler, Lina Joos, Maarten Moonens, Liesbet Neesen, Joannes Stockbroeks, Aldo Van Hole, Kevin Vanden Bulcke en Hanne Vandezande; voormalige studenten: Eva Gheysen, Sam Dierckx & Jonas Van Melle. De realisatie werd tevens mogelijk gemaakt door de genereuze ondersteuning van Tomas Scheldeman, Geert Goossens, Tomas Liekens en Ciska Vandendriessche. Stabiliteit: BAS bvba (Dirk Jaspaert);

Leren ontwerpen is het aftasten van de rationaliteit van architectuur. Het is de taak van een atelierdocent om de argumenten te bevragen waarmee ontwerpbeslissingen worden gestaafd. Een goed ontwerp is nooit het resultaat van één ingeving, wel van een reeks opeenvolgende beslissingen. Op zich volgt geen van die keuzes uit noodzaak. Een wijdverspreid idee wil dat ontwerpbeslissingen arbitrair zijn. Het ontbreken van noodzaak lijkt dat oordeel te bevestigen. In dat geval is creativiteit synoniem aan macht: iemand laat zijn dominantie blijken door met succes voortdurend nieuwe dingen te willen. In dat proces hebben argumenten weinig gewicht. Hoe doorzichtiger de drogreden, hoe krachtiger de spreker naar voor komt als iemand die zich niet hoeft te verantwoorden. Het zou een dwaling zijn te denken dat het een architect is die hierboven zijn wil laat gelden.

Toch geloven architecten in de geldigheid van hun keuzes en weten ze zich verbonden door een gedeelde discipline. Op minstens twee momenten hebben ze die overtuiging uitgedrukt door zich te verenigen onder de vlag van een 'Rationale Architectuur'.

Een eerste moment valt niet toevallig samen met de oprichting van een nieuwe architectuurschool. Zoals aangehaald, hangt de zin van ontwerpgericht onderwijs immers samen met het bestaan van een rationele grond voor ontwerpbeslissingen. In de in 1920 in Moskou opgerichte staatsschool Vkhutemas treden twee concurrerende strekkingen naar voor, de rationalisten en constructivisten. Elke strekking gebruikt beelden op een andere manier.

Voor de rationalistische strekking streven ontwerpers niet in de eerste plaats technologische en functionele efficiëntie na, maar zijn ze als producent van beelden onderlegd in de objectieve wetmatigheden van de waarneming. Het doel van de architectuur is het regisseren van optische ervaringen. Leren ontwerpen begint met het trainen van het vermogen om te kijken. Gebouwen beperken, sturen en ordenen het blikveld. Dat is de eerste basis voor een rationeel ontwerpgericht onderwijs.

In het gesprek met de atelierdocent wordt nagegaan of de zelf gestelde doelen consequent werden nagestreefd, want hoewel de gemaakte keuzes elk in mindere of meerdere mate willekeurig zijn, kunnen ze in elkaars verlengde liggen of strijdig zijn. Het eigenlijke doel van het architectuuronderwijs is de student hierover zelf te laten oordelen. Het maken van beelden is een onmisbare test om vurig beelden overtuigingen te toetsen.

Voor de concurrerende constructivistische strekking gaf de vorm uitdrukking aan de functie van een gebouw en ieder van zijn onderdelen. Gebouwen werden opgedeeld in paviljoenen waarvan de vorm was afgestemd op het gebruik en vervolgens onderling met elkaar verbonden door gangen en bruggen in overeenstemming met de organisatie van het geheel. Gebouwen tonen door hun compositie de ordening van het

sociale leven, en benadrukken die onderdelen die collectief worden gebruikt. Hoe meer mensen een ruimte delen, hoe meer ze op de voorgrond treden en hoe specifiek de vorm.

Geïnterviewd door Wolfgang Tillmans stelt Rem Koolhaas op een lucide wijze dat architecten nog wel de gewoonte hebben te idealiseren, maar geen ideaal om naar te verwijzen. Om aan te tonen dat dit ooit anders was haalt hij een van de boegbeelden van het constructivisme aan. Toen Koolhaas in 1967 in Rusland een set tekeningen zag van Mikhail Barshch's ontwerp voor Magnitogorsk, wist hij dat hij architect zou worden. Zo overrompeld was hij door de zekerheid waarmee die tekeningen illustreren hoe het leven anders zou kunnen zijn. Door die openbaring en de ervaring van gemis die eruit volgt, werd ontwerpen voor Koolhaas het doorlopen van mogelijkheden en het tekenen van variaties. Dat is de tweede basis voor een rationeel ontwerpgericht onderwijs.

Een tweede moment waarop het werk van ontwerpers rationeel werd genoemd, is het einde van de jaren zestig in Italië. Volgens de neo-rationalisten heeft de geschiedenis een aantal type-gebouwen voortgebracht die samen een beperkt repertoire van standaardoplossingen bieden. Die types worden niet door hun functie gekenmerkt, de functie die ze deed ontstaan, is al lang achterhaald. De constante is hun vorm en de manier waarop die vorm zich verhoudt tot het stedelijk raamwerk. Het kader waarin een gebouw terecht komt, bepaalt welke vorm gepast is. De derde basis voor een rationeel ontwerpgericht onderwijs is de studie van voorbeelden.

Ook een op macht gebaseerde willekeur heeft voorbeelden nodig om te kopiëren. Precedenten laten echter ook toe om te oordelen welke doelen met een ontwerp kunnen worden nagestreefd en wat buiten het bereik van een architectuurontwerp ligt. Daarom worden in het architectuuronderwijs voorbeelden aangereikt, niet om de creativiteit van studenten te beknotten maar om er inhoud aan te geven.

Deze drie elementen vormen de basis van het werk dat vandaag in een architectuur- opleiding gebeurt en van de specifieke manier van denken eigen aan die discipline. Alledrie verhouden ze zich tot de beeldcultuur als een bron van kennis. Door een tekening op te vatten als een logische test, zet de rationalistische houding studenten ertoe aan om de eigen inzichten in vraag te stellen. Het tekenen van varianten leert alternatieven te benoemen en de mogelijkheid van een alternatief nooit uit te sluiten. De studie van voorbeelden helpt architecten voorbij abstracties waar ambities niet in tekeningen kunnen worden getest. Het is die manier van denken die architecten er voor wapent te bemiddelen tussen conflicterende ruimteclaims en hen ervan weerhoudt zich te verbergen achter machteloosheid.

Benjamin

Prologue

Jan de Vylder - Eugeen Liebaut

Tanja is a drawing. By an architect. By Eugeen. The drawing is what architecture must be. The drawing shows. Not everything. But just enough to be about everything. To get you to surmise.

Tanja is a drawing by an architect. Who wants to be an architect. Who wants to make architecture. Who believes architecture. Tanja is a drawing by an architect who makes architecture be a lot more than just architecture. But wich indeed is architecture. Wich is indeed what architecture must be.

That is architecture!

Eugeen gets a prize. To award each year. A prize for a project made by a student at school. A project made in a design studio. A project made in a design studio made by an architect. Yes. An architect. Yes. The same kind of architect that Eugeen himself is.

The KLEINE GROTE PRIJS TANJA is for the student. Because that architect made that student great. The GROTE KLEINE PRIJS EUGEEN will go to the architect. Because that architect is an architect.

That architect wants to be small. But make great.

That is architecture!

This publication "LucAs-Architectuurboek #2" is dedicated to the student **Mattis Adam** who won this year the "KLEINE GROTE PRIJS TANJA" for the student.

This publication is his prize.

In his design, the building elements were taken out of the obvious context, in order to create a building where the architectural experience is the goal in itself.

The result is beautiful, familiar at first sight, then intrigue and finally a pleasure in experiencing the highly confronting detailing, which is archaically familiar on the one hand and strongly alienating on the other.

"DE GROTE KLEINE PRIJS EUGEEN" for the teacher goes to **Steven Schenk** for his assignment that the students invites to test the primordial concepts of architecture against the present time.

In theory ... on thinking and making in architectural education

Dr. Vlad Ionescu, Faculteit Architectuur en Kunst, UHasselt

"The ultimate aim of all visual arts is the complete building", wrote Walter Gropius in his Bauhaus Manifesto and Program (1919). The manifesto emphasized the union of all crafts and arts and the rigorous cultivation of practice. All plastic modes of expression were encouraged, without any hierarchy between applied and fine arts: "Architects, sculptors, painters, we all must return to the crafts!" Furthermore, the practice of craftsmanship played a central role: the students filled their time with stonemasons and weavers, cabinetmakers and lithographers, sketching and composition, the design of gardens and interiors. When it came to science and theory, Gropius prescribed also a generalist formation that included anatomy and bookkeeping, colour theory and contract negotiations.

Looking back to this program nowadays – the time when authoritative management specialists dictate the framework of academic work – two points demand further reflection: practice and theory. In the Bauhaus program and they are defined merely by means of summing up activities and categories. Redefining design meant for the Bauhaus finding relations between skills that can be learned from all kind of artistic practice, regardless of their status. Art history too, as a case of theory, was no longer a question of presenting "a history of styles" but of advancing an "active understanding of historical working methods and techniques".

The understanding of practice and theory in architectural education always requires further investigation. Because the relationship between school and practice plays a central role, the studio professors are chosen from the architectural world. Yet not every architectural practice is equally relevant for an architecture school. The studio professor should certainly come from the field of practice but her/ his

"success" does not necessarily guarantee quality for a contemporary school. The ideal professor shows a certain practical wisdom in relating his/ her experience and knowledge to the formation of the students. The studio professor experiments together with the students on how to relate facts to ways of making, science to craftsmanship. The situation is similar to the education of a philosopher: you can read for four or even ten years many philosophers, but in the end that won't help you become one. Only learning how to understand new situations is the true philosopher's stone.

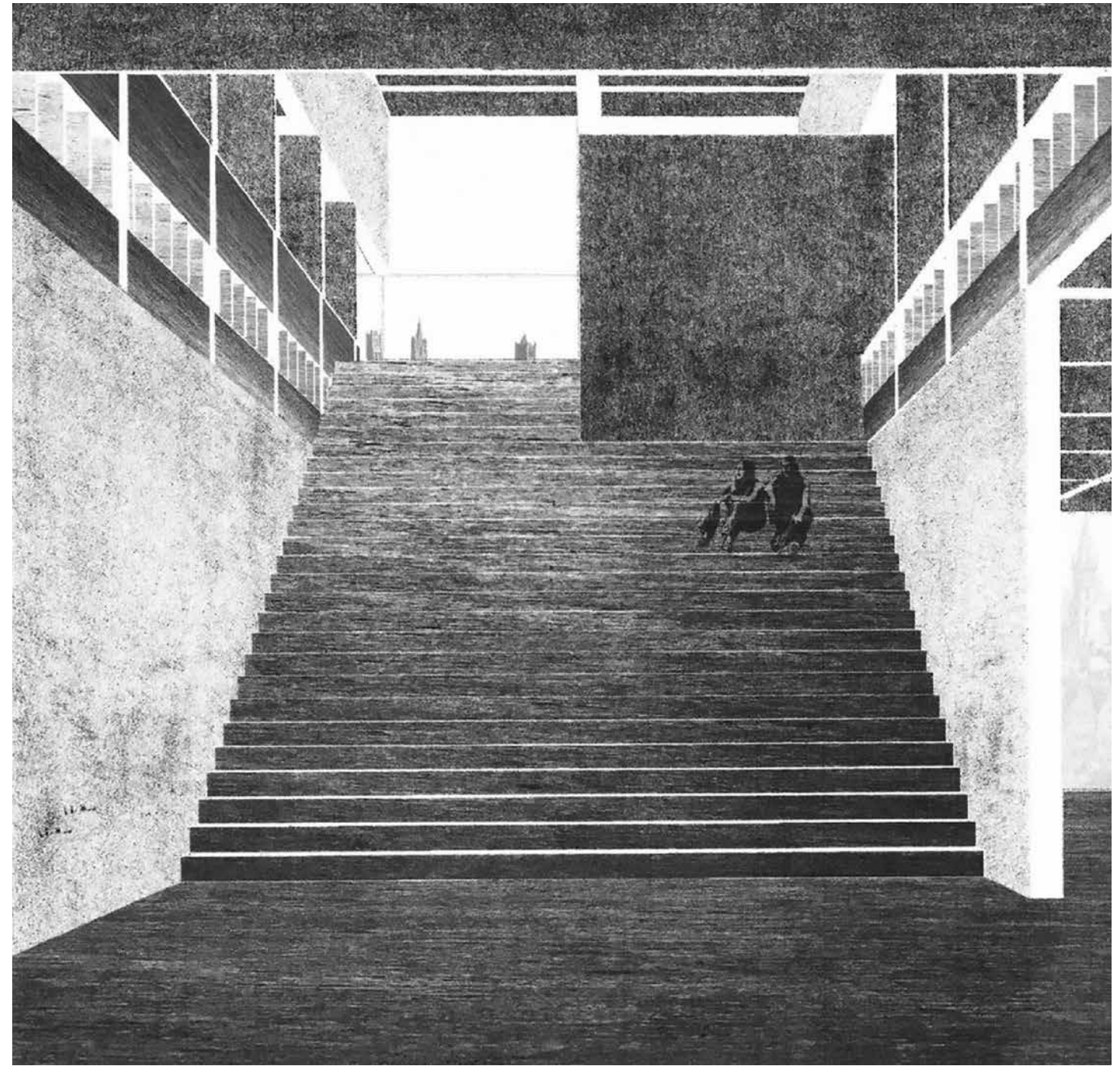
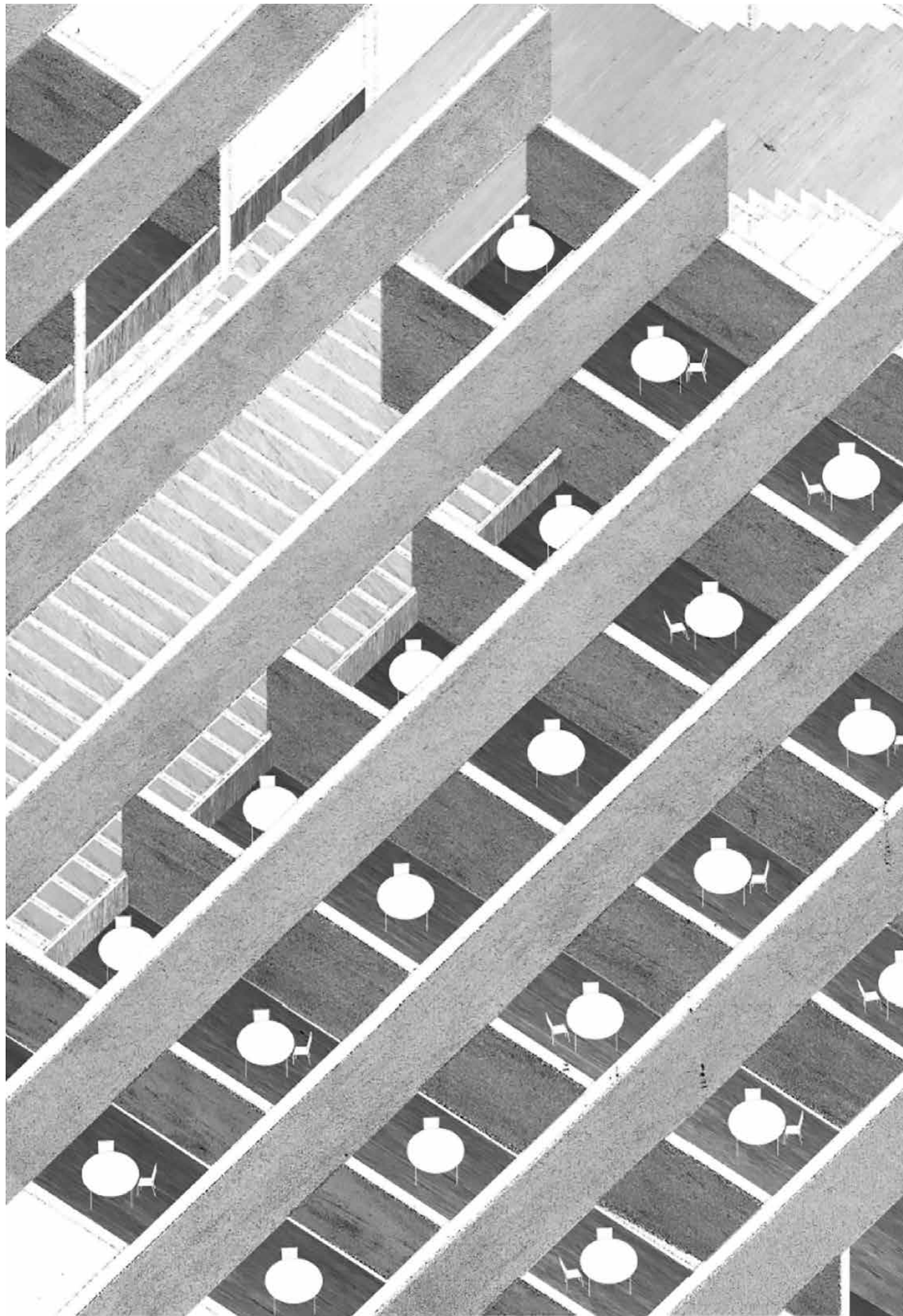
When it comes to "theory", the notion also requires a thorough reconsideration? Let us limit ourselves to art history, the specialism that Gropius understood as the acquaintance with past techniques and ways of making. Learning how to orient oneself in the world of art is fundamental to both art history and architecture departments. But teaching art history to architects differs slightly from the art history departments: the goal is not just to learn and discover new "facts" but to conceive future designs from an art historical perspective. Both a Baroque townhall and a desolate modern village are testimonies of choices that past architects have made. In an architectural school, "theory" should not just stand for the identification of styles but for the active understanding of the desires and fears that have motivated past architects to build as they did. That introspective insight into the art historical past is a practical wisdom for students so that they can see their own designs in relation to the past and future of art in a given culture.

A while ago, at the beginning of a meeting with a few professional architects about a studio we were supposed to teach together, one of them asked me: what do you do? I said: I teach architectural theory.

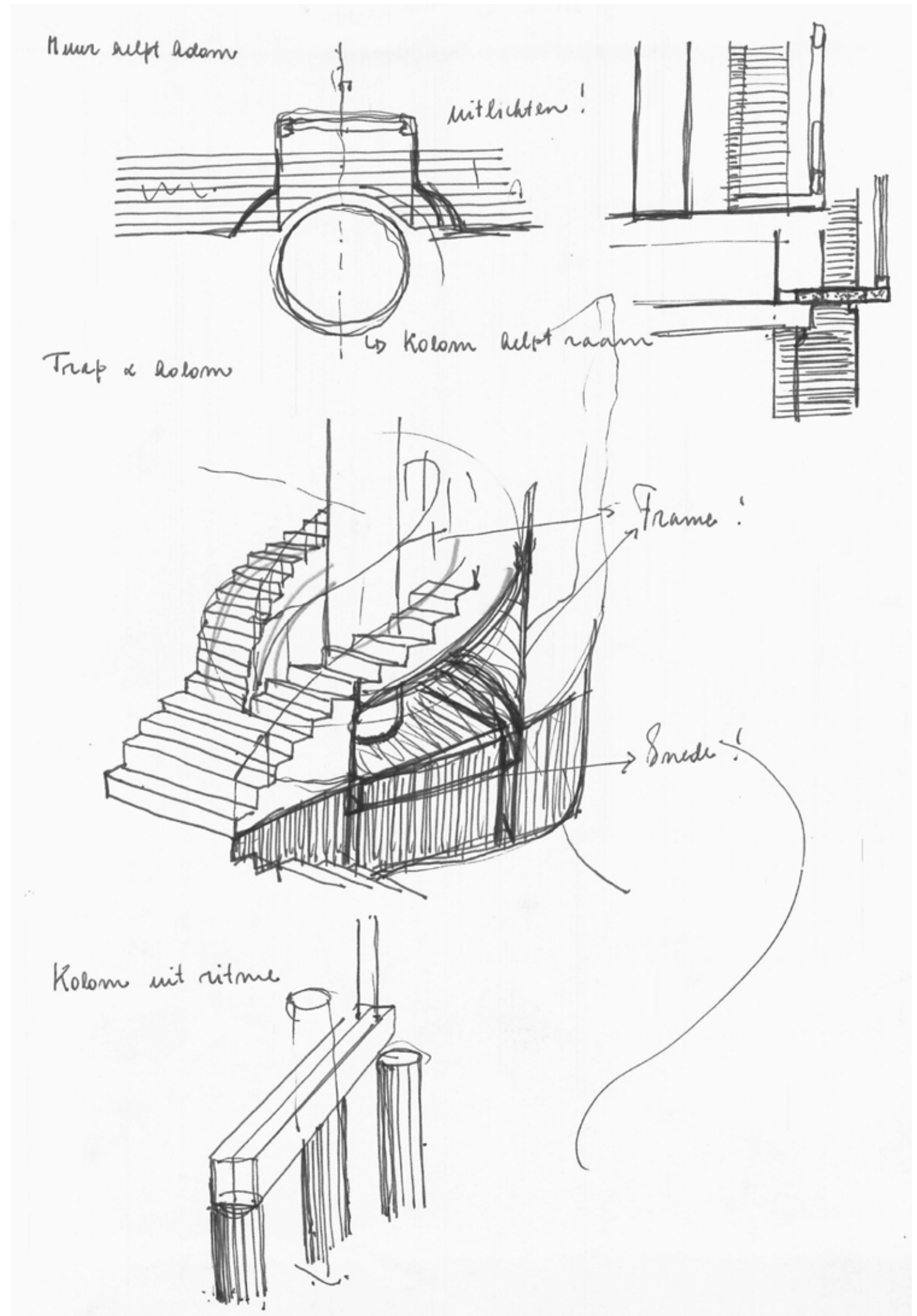
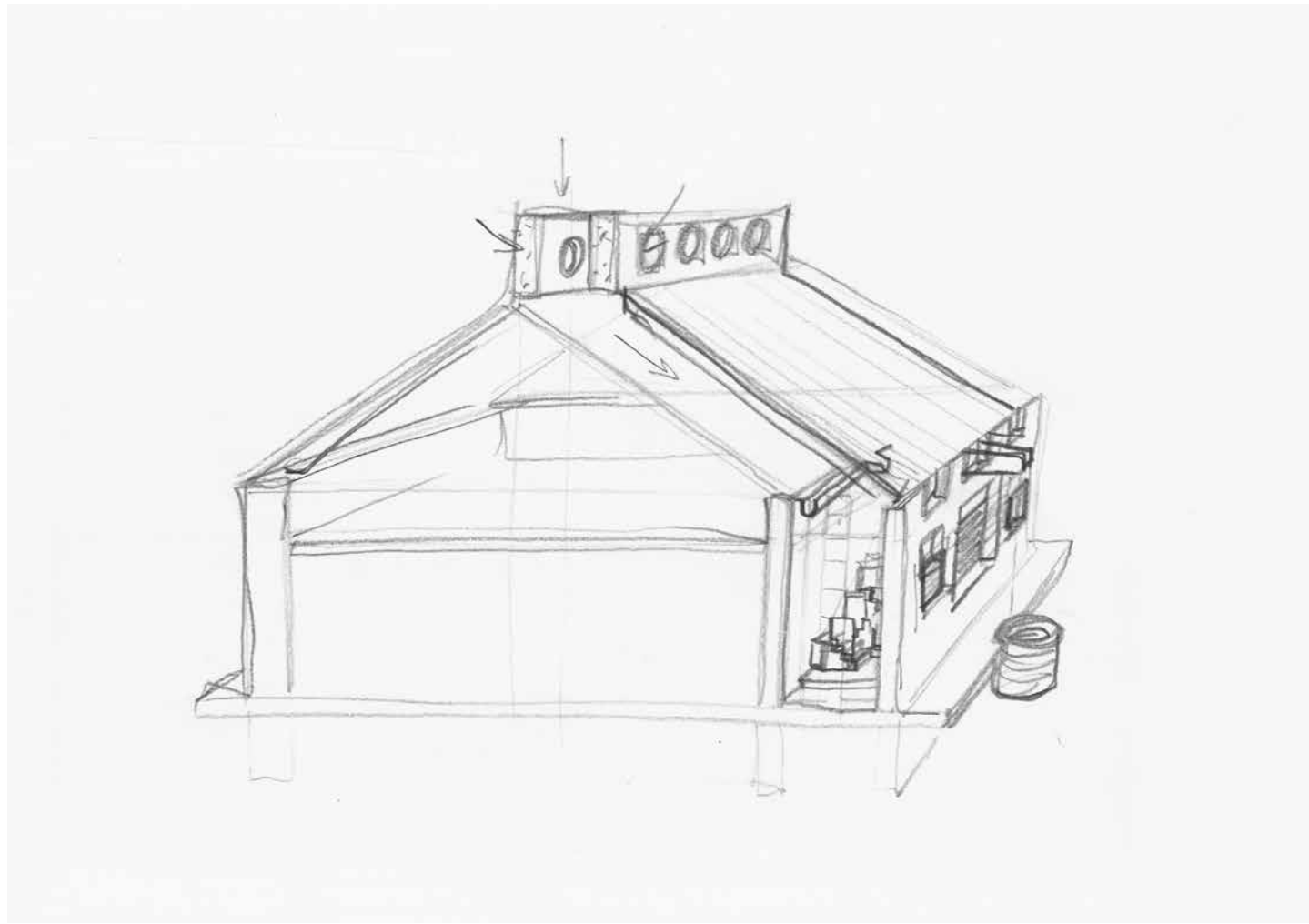
He said: oh, you are a thinker, I am a maker. The sentence made me "think" (since that was my ascribed function): if you design my house, I'd really appreciate if you were thinking hard, as much as I do when I read and write. So the ideal studio professor is not just a maker: he or she is a thinking maker.

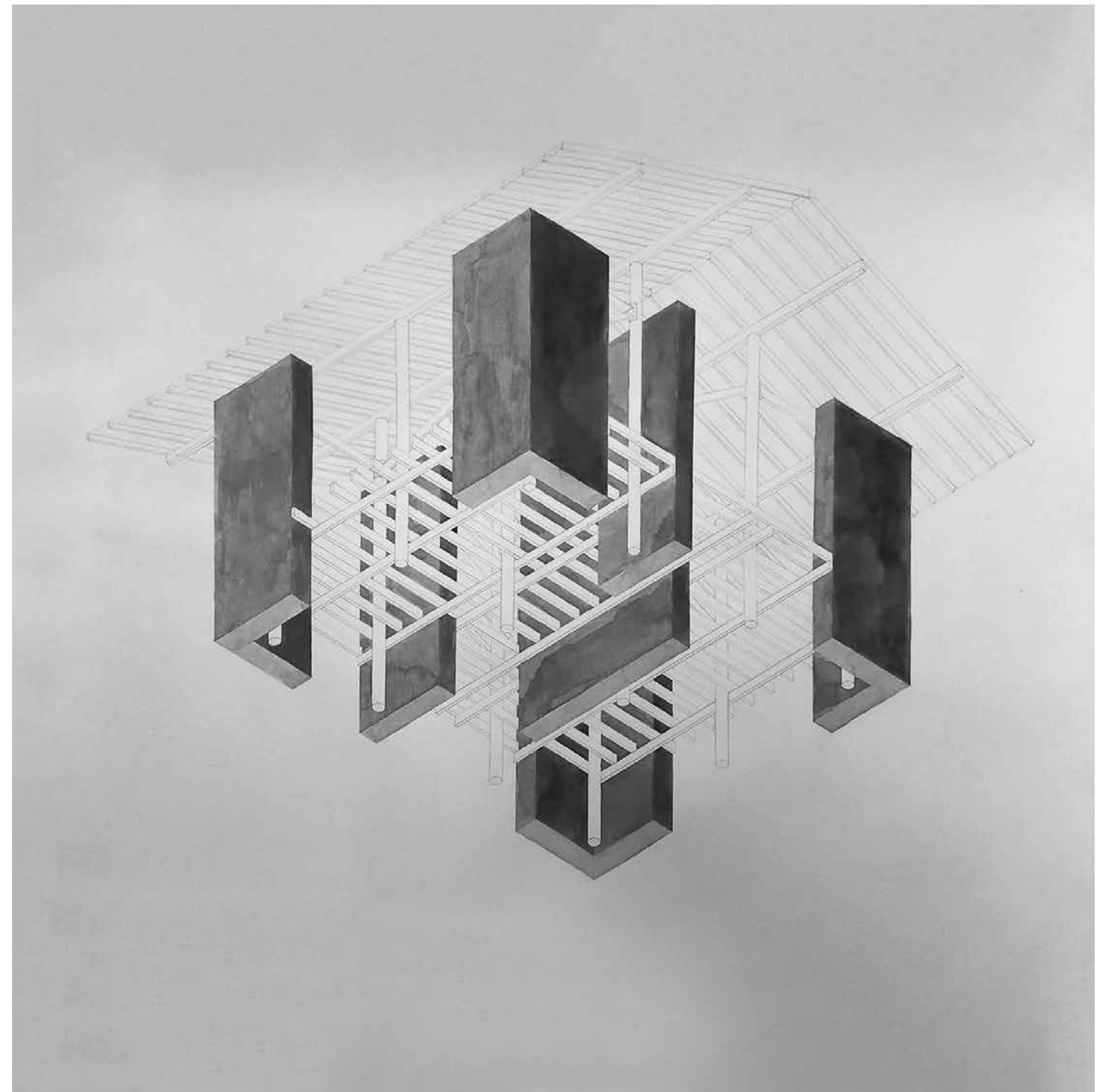
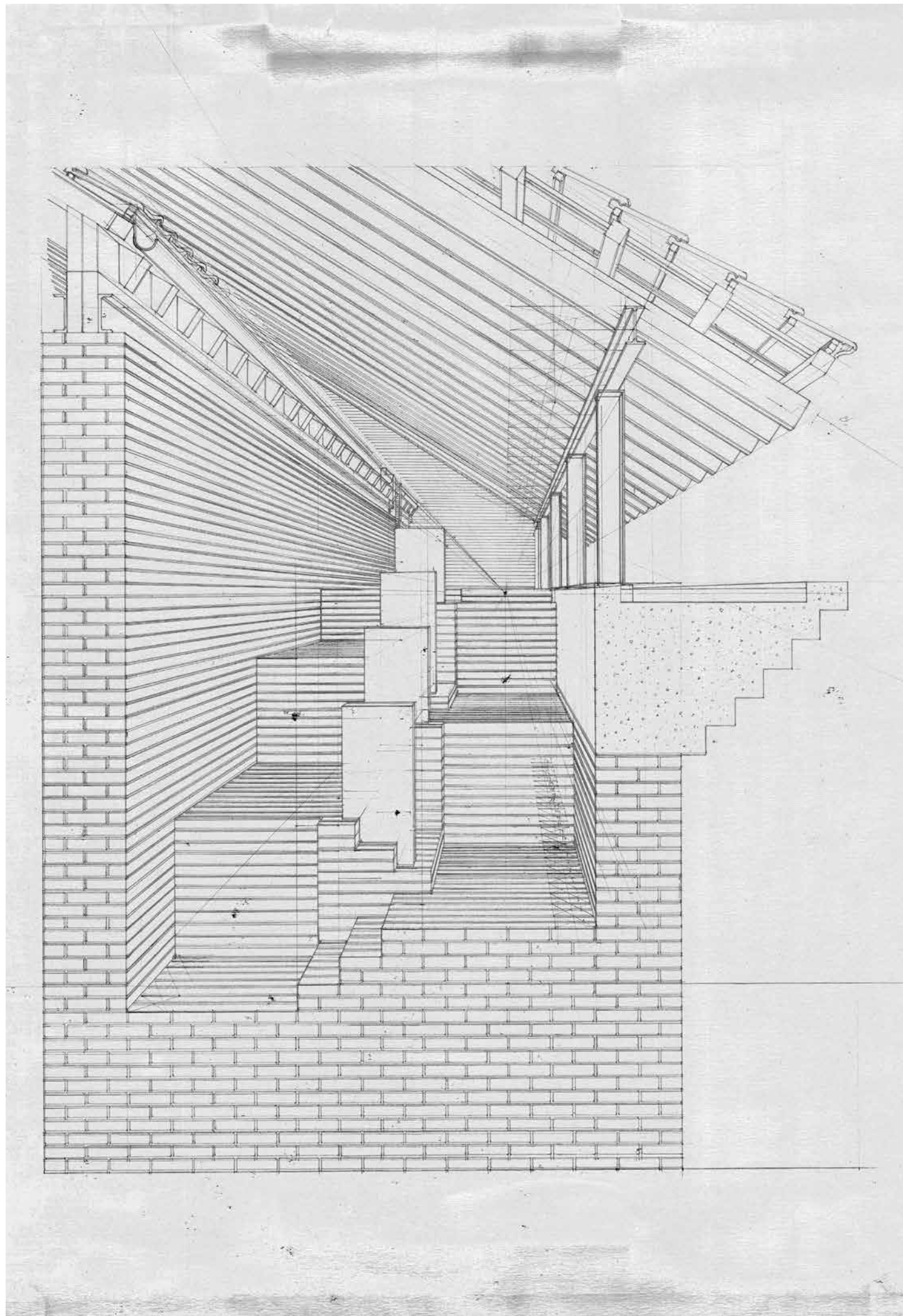
In theory ... the idea is to employ architectural practice – its failures included – in such a way that the students can learn how architecture "works".
Vlad

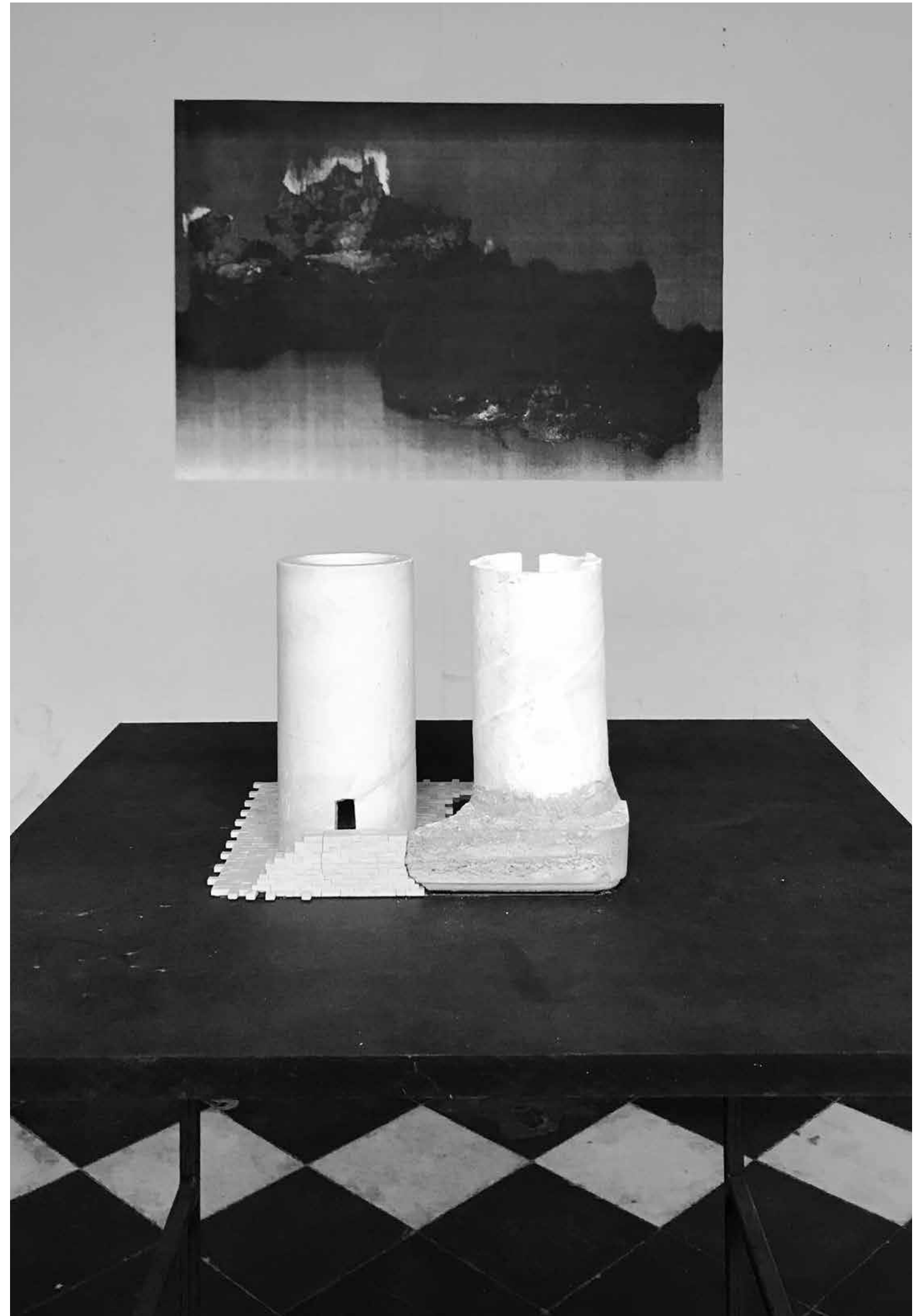

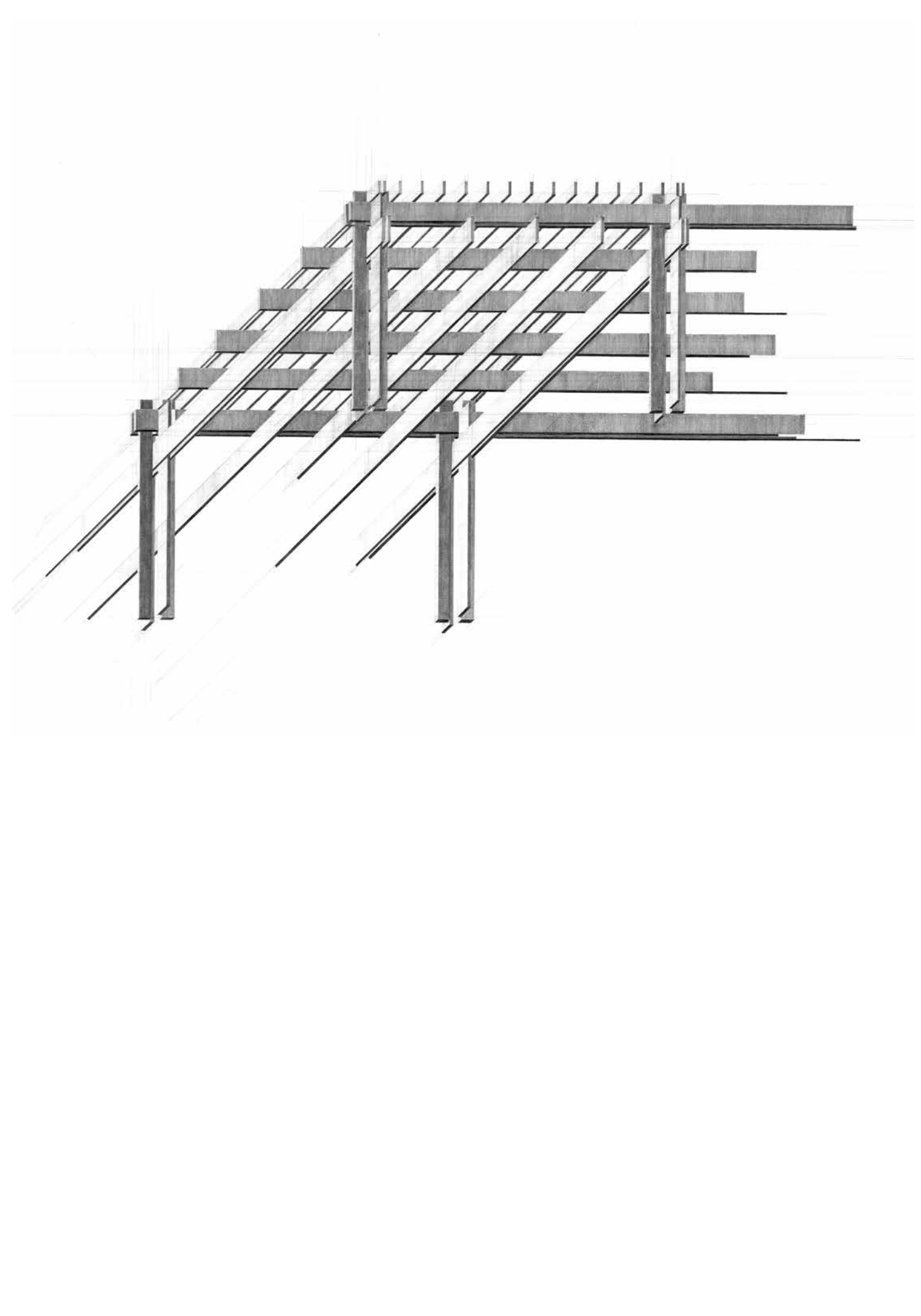
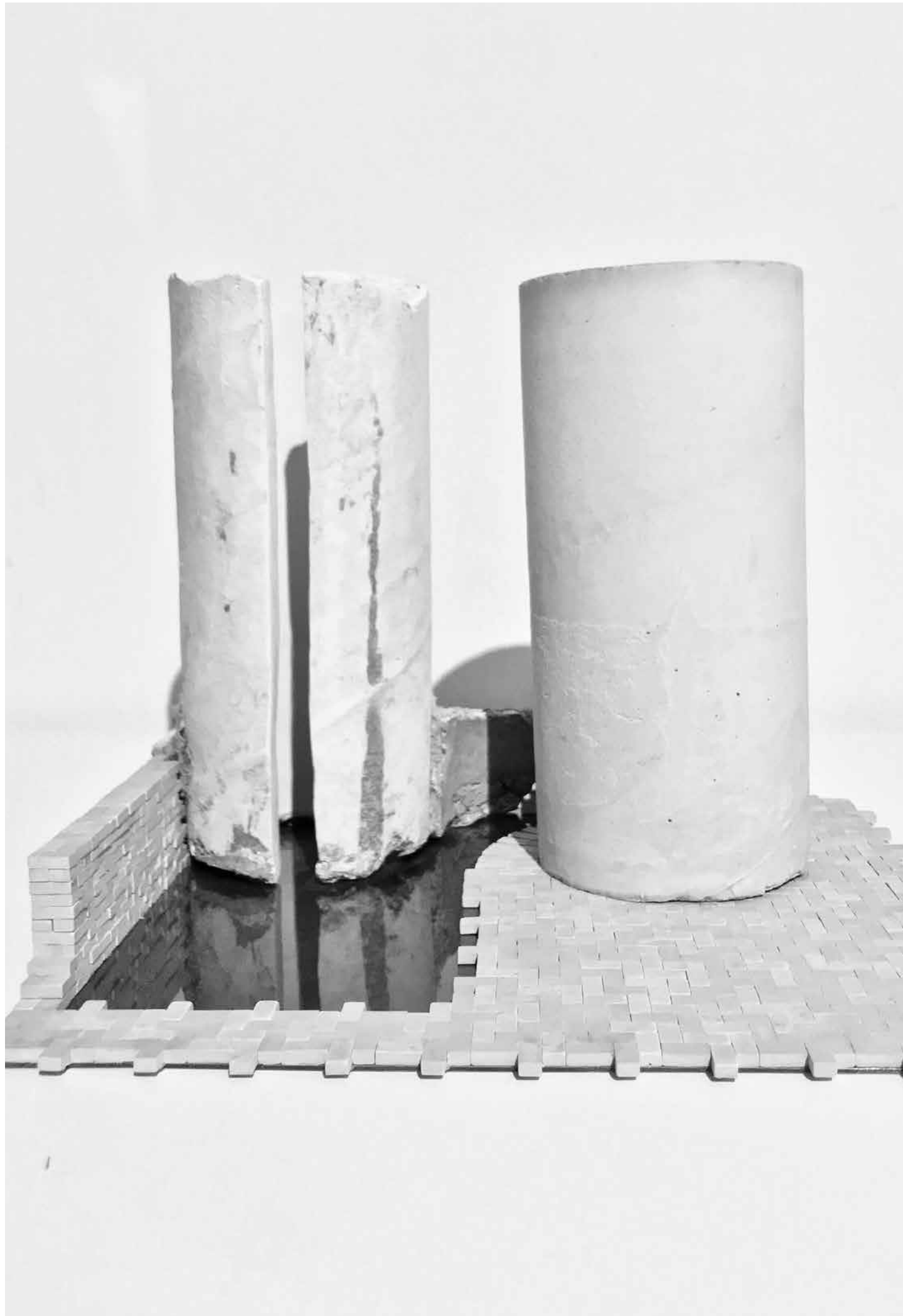

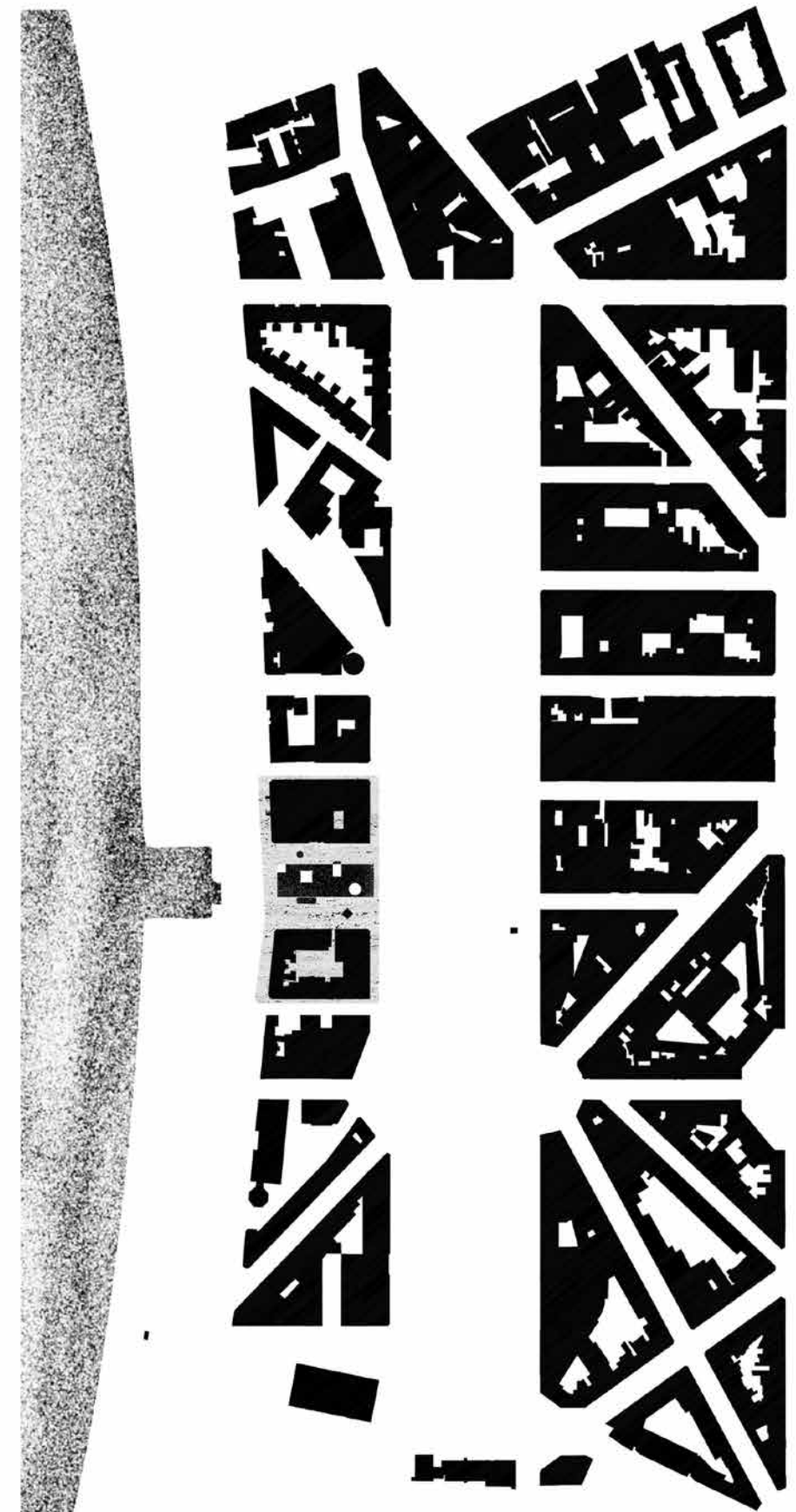
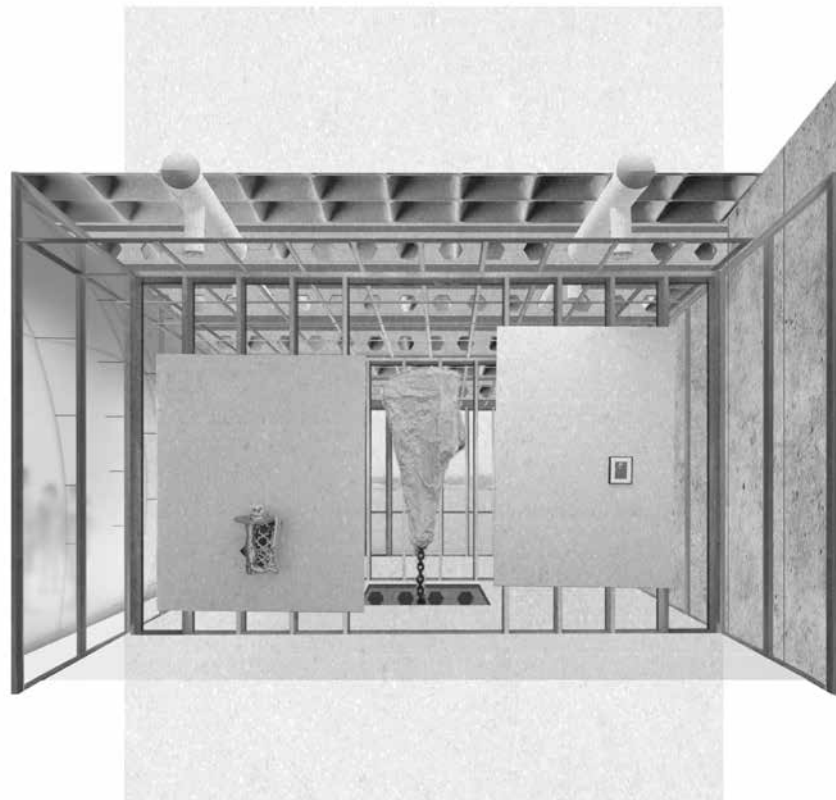

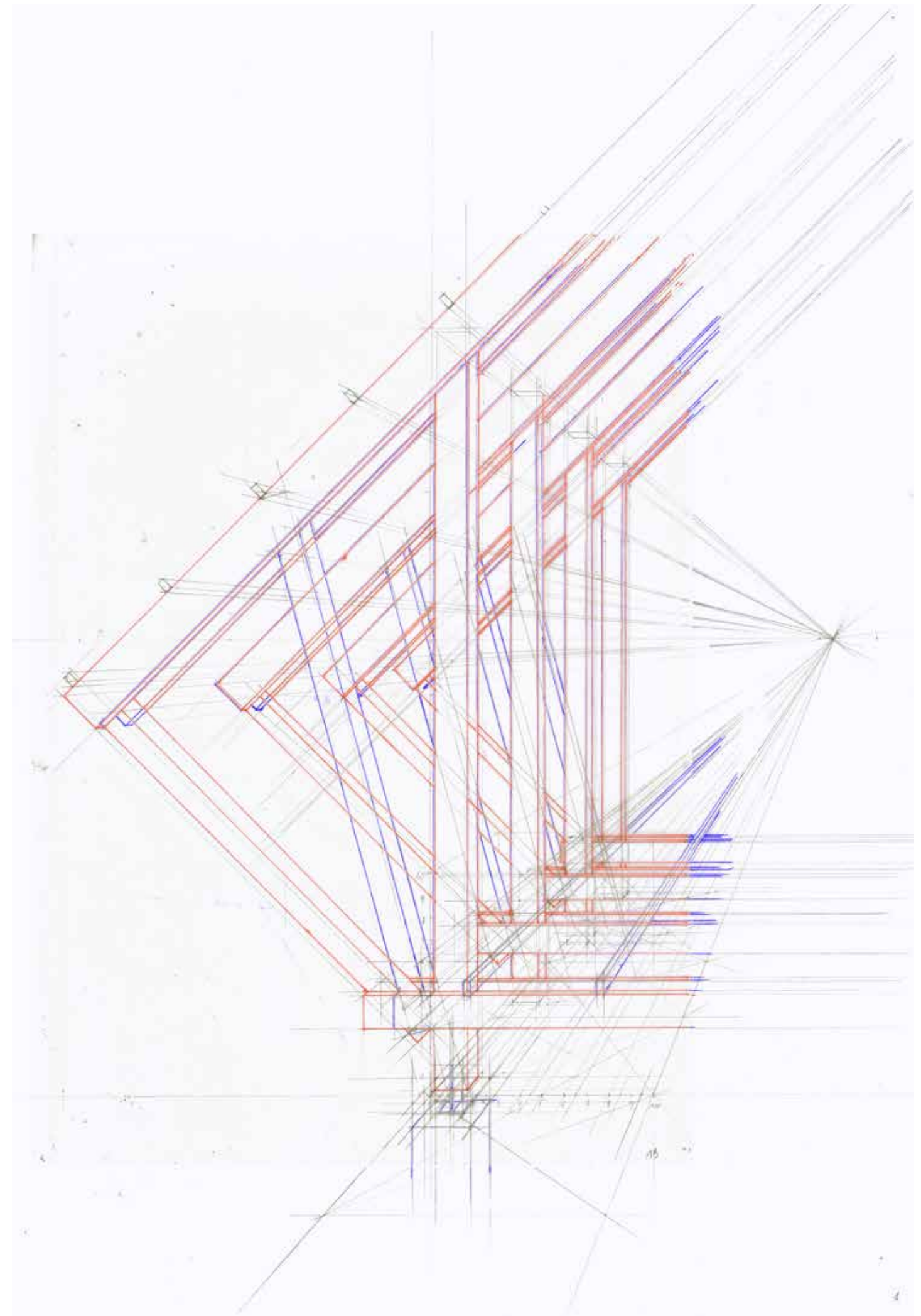
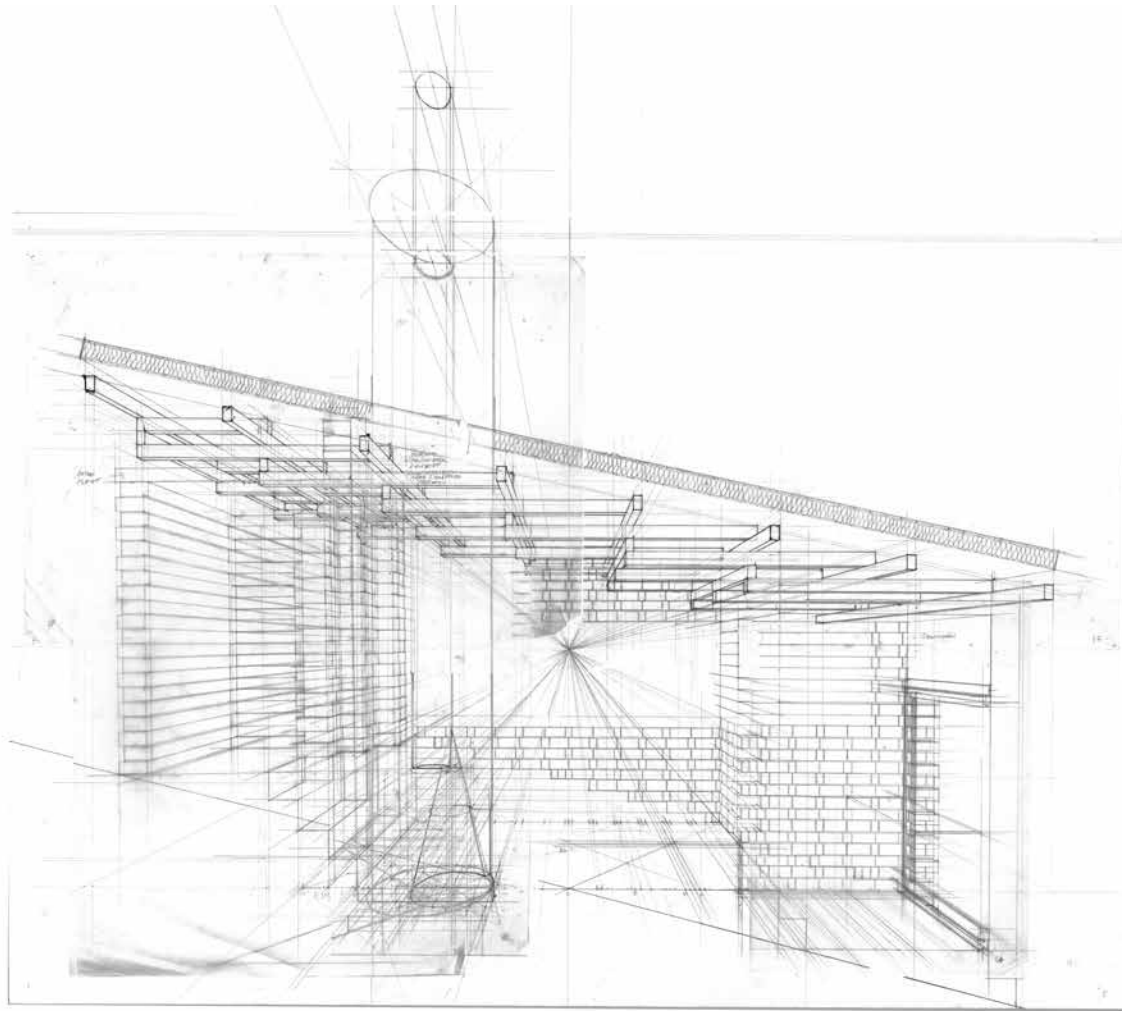

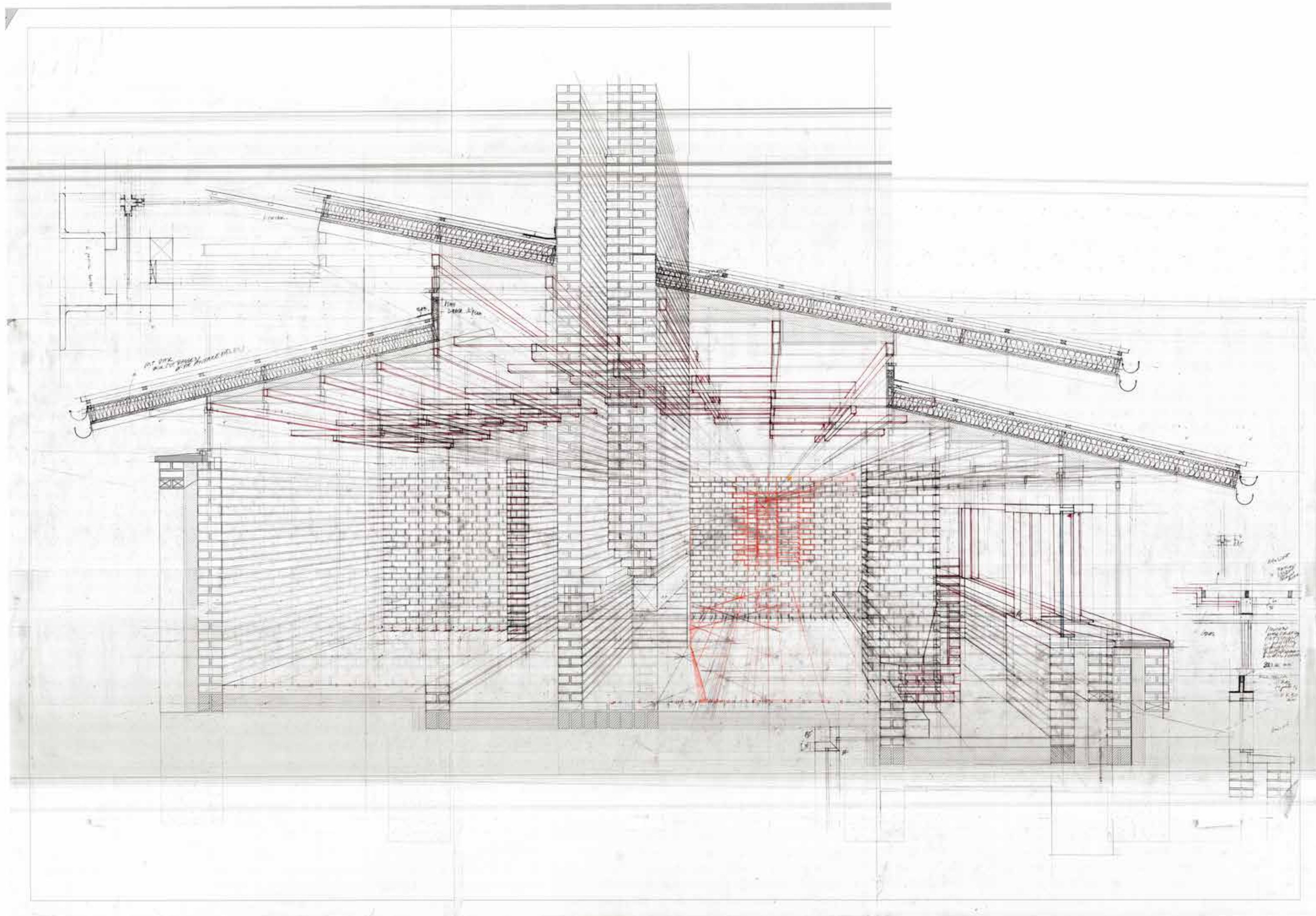
Julie Hilderson, *Marg 24 Reverse Perspective*

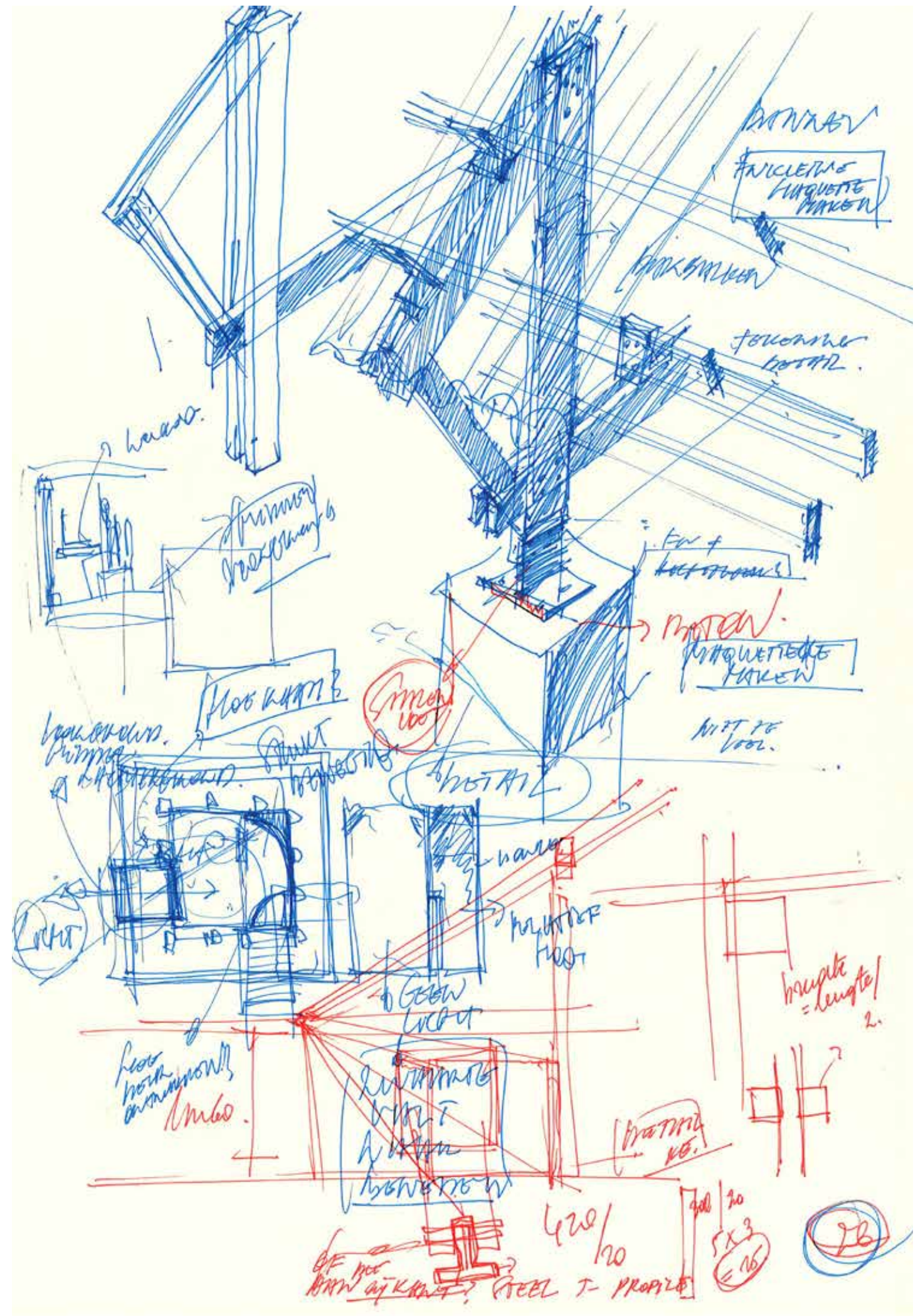
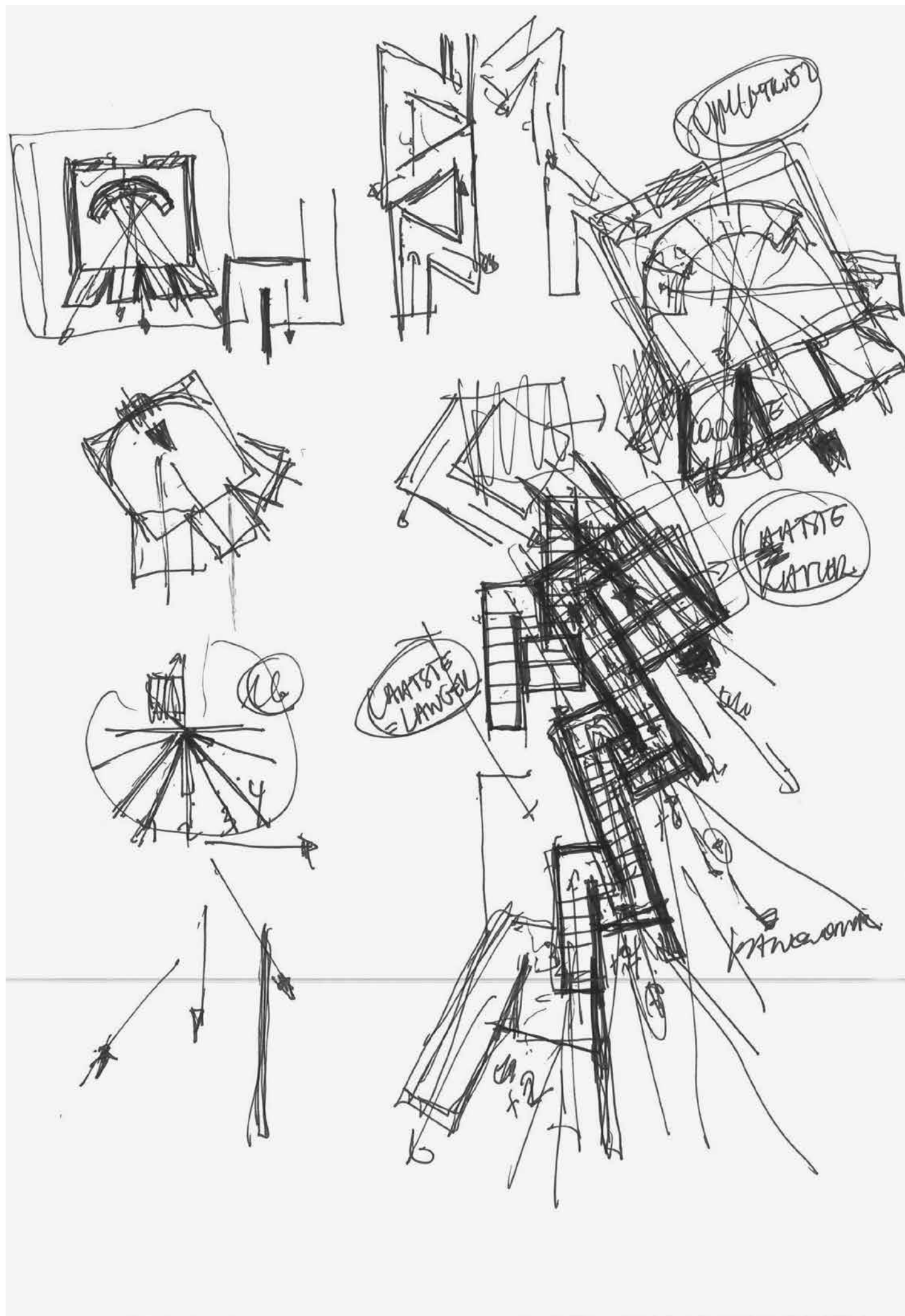

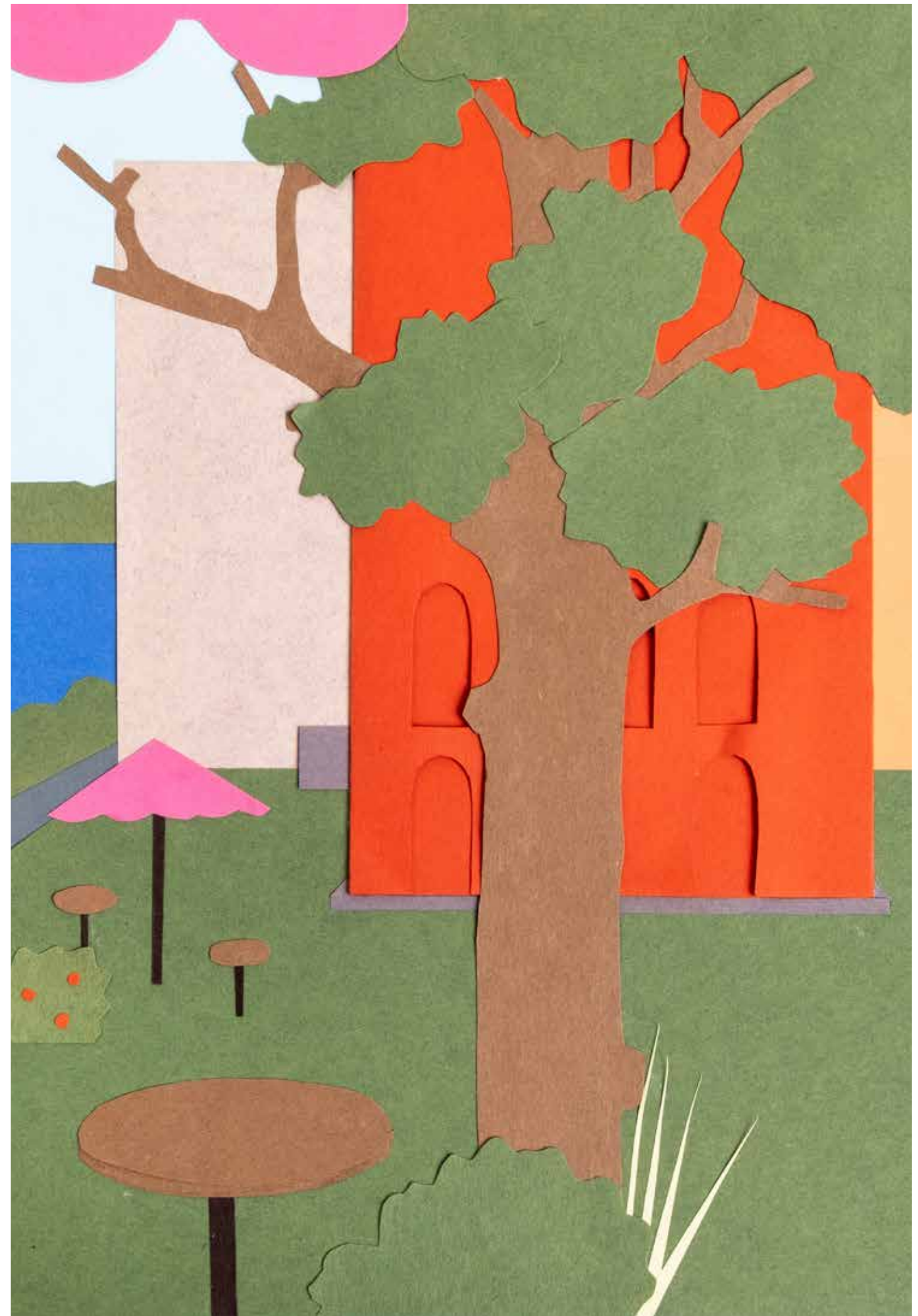

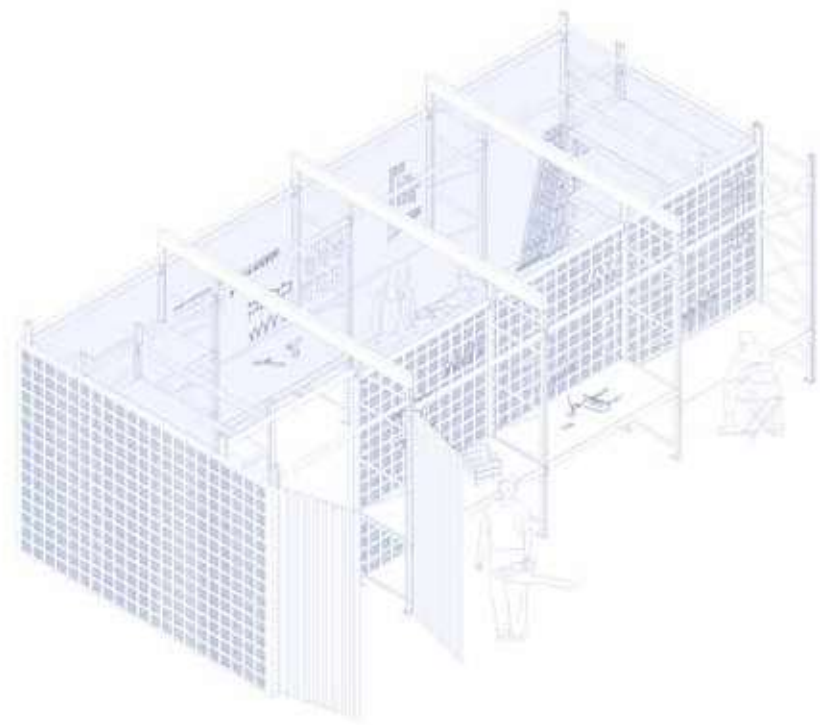
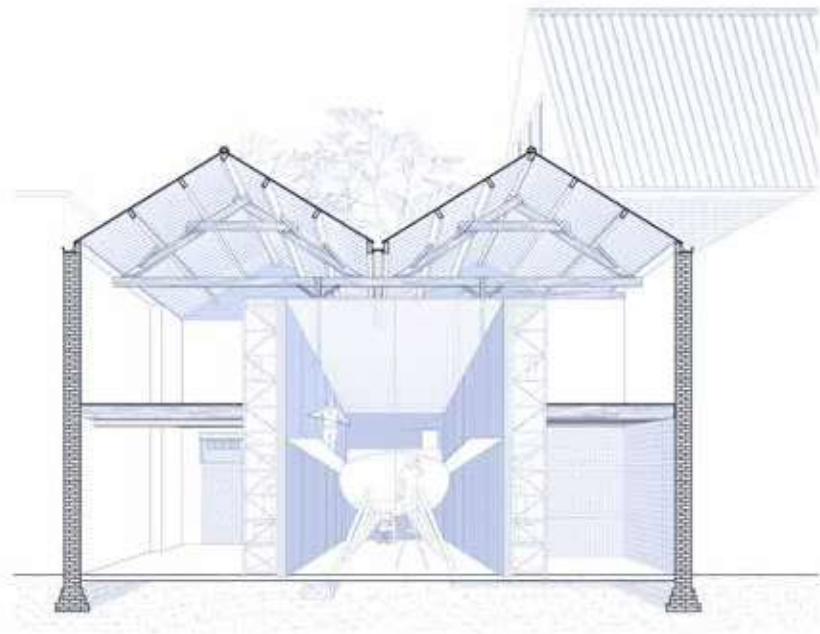

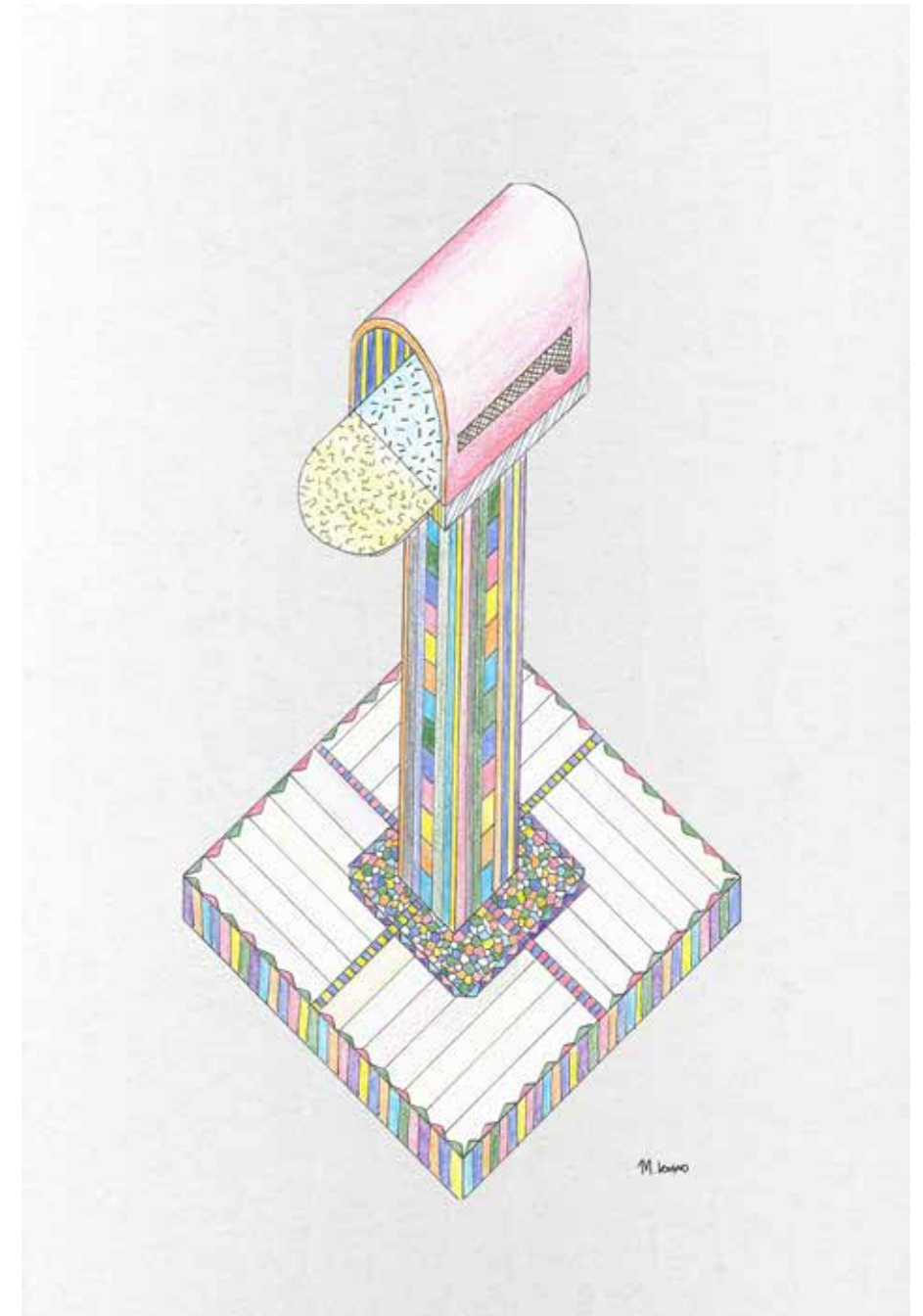
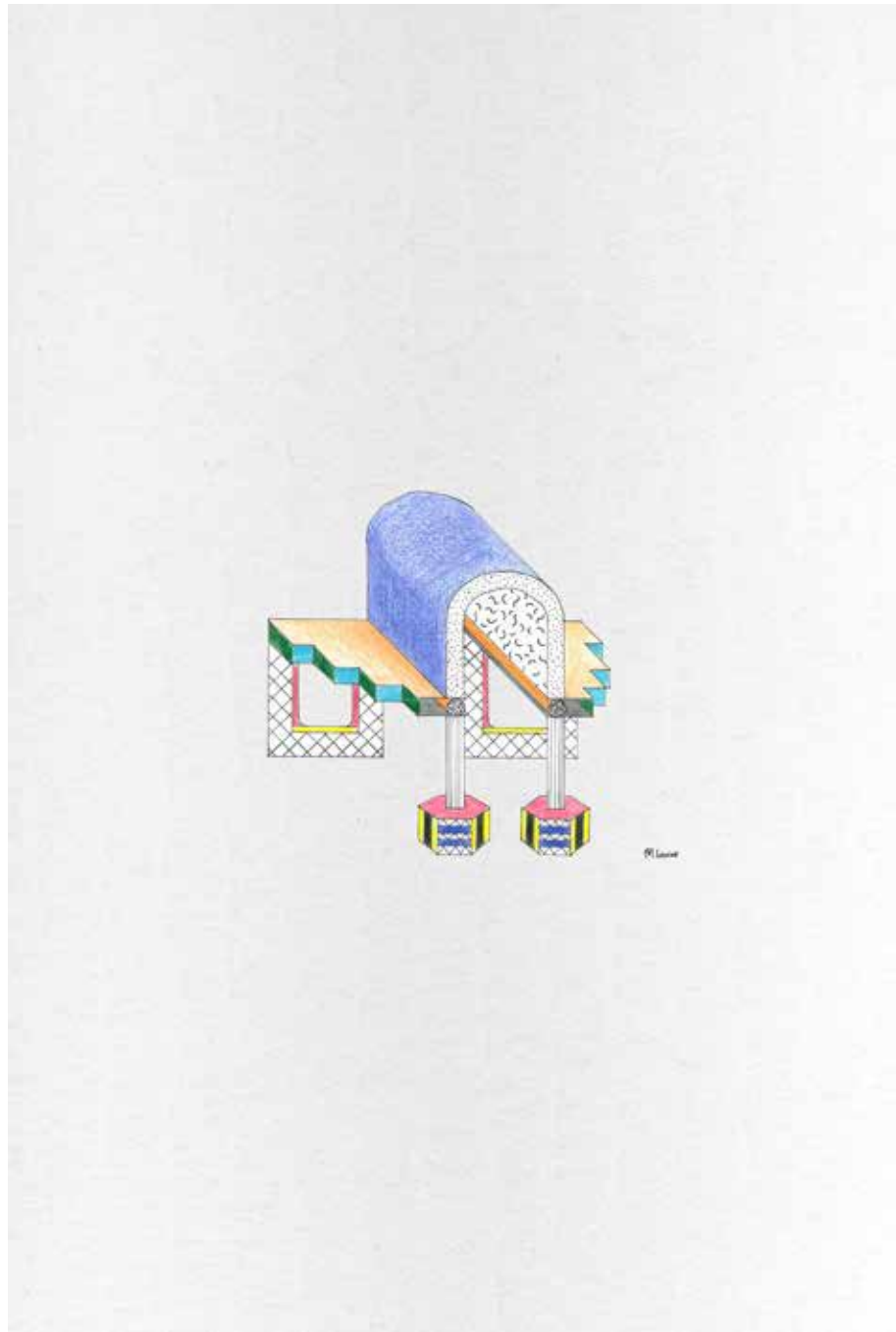

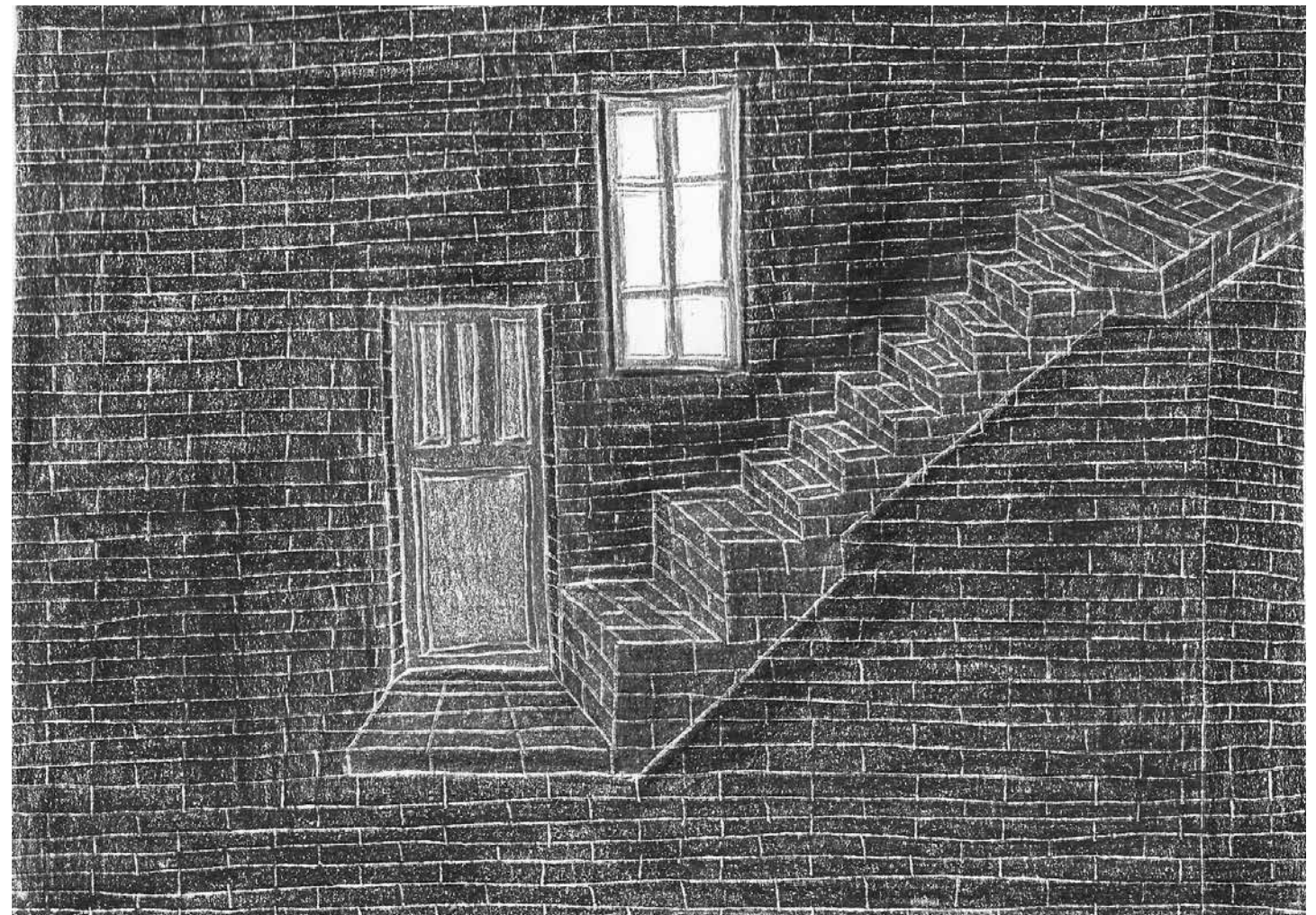

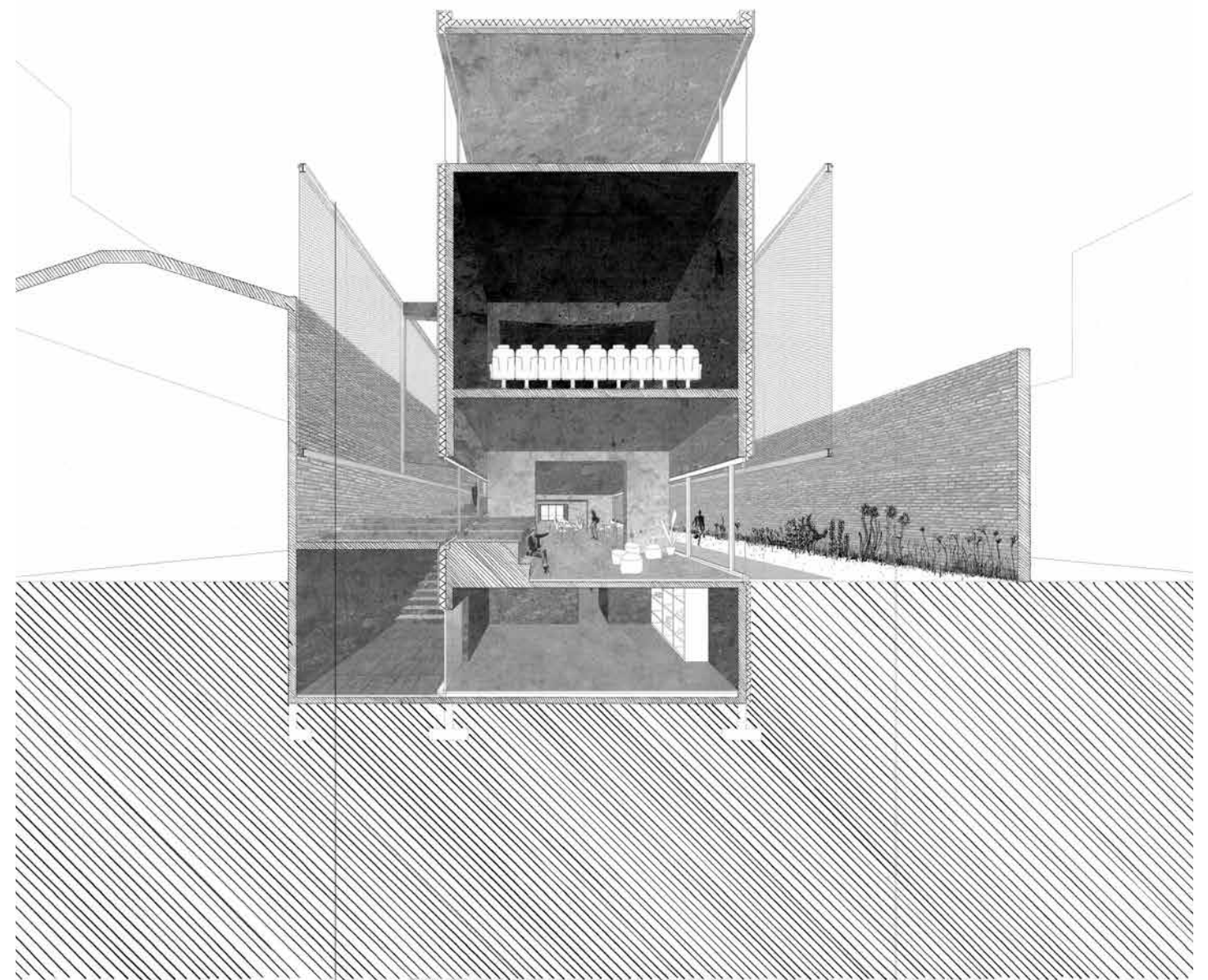
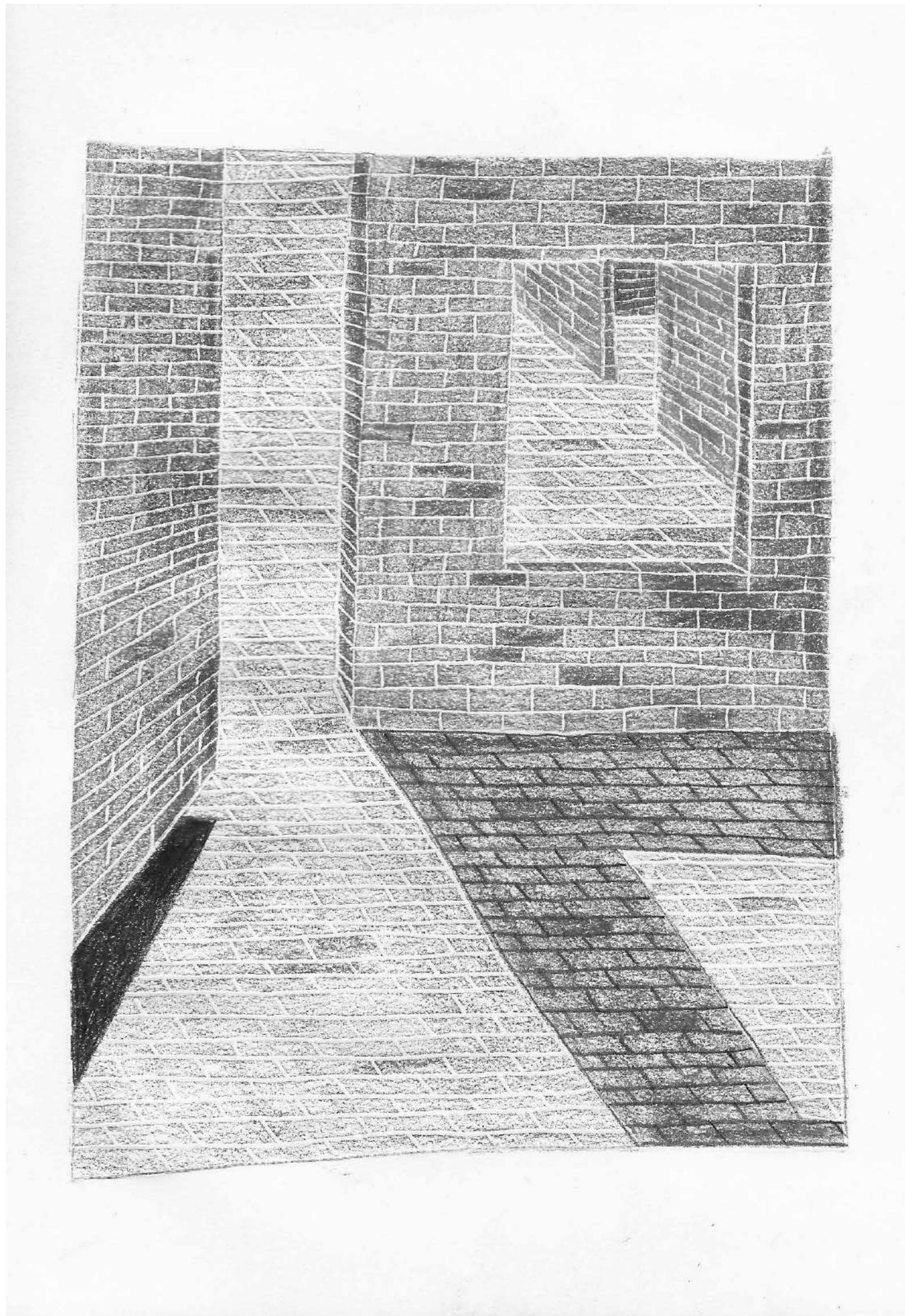

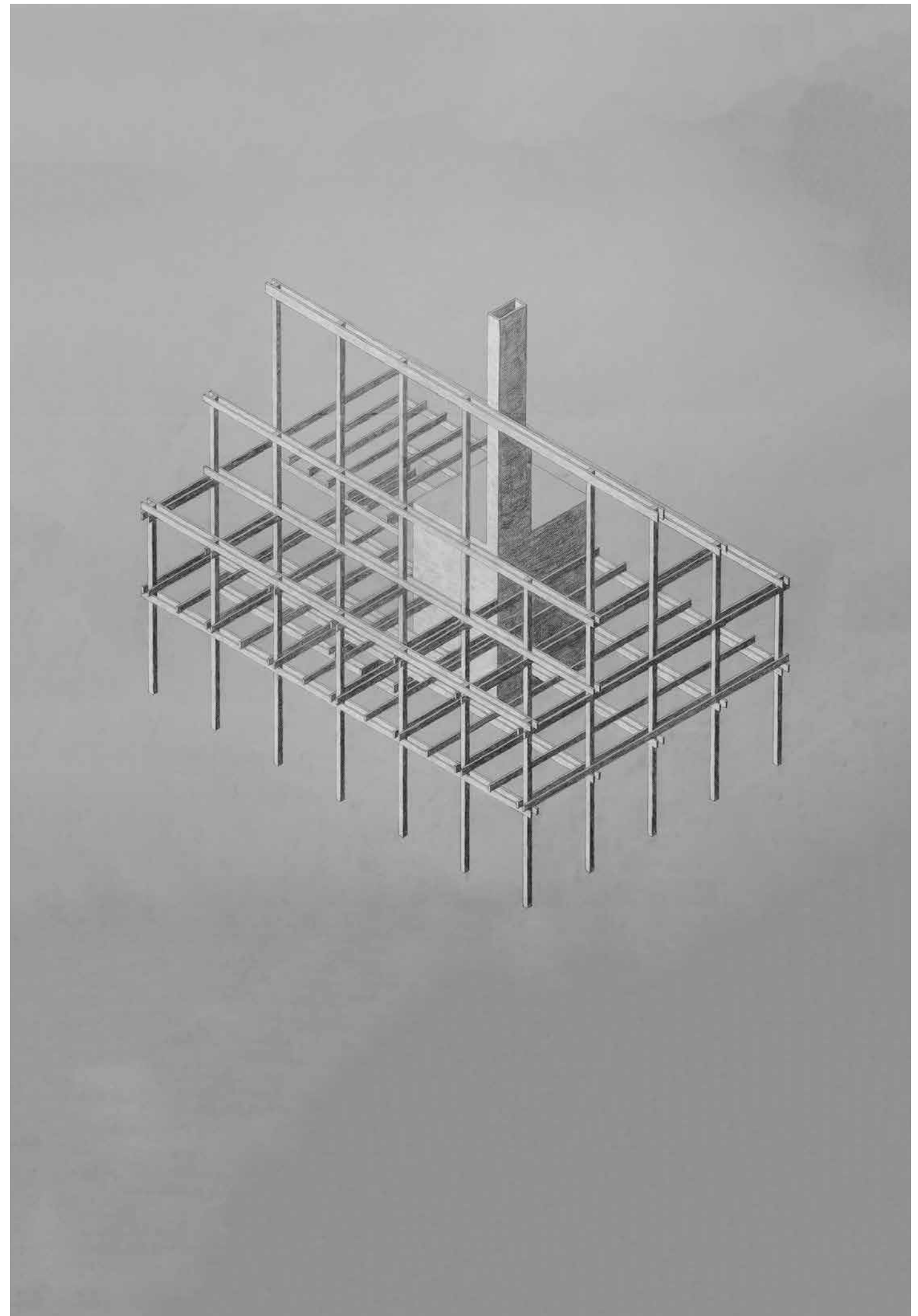

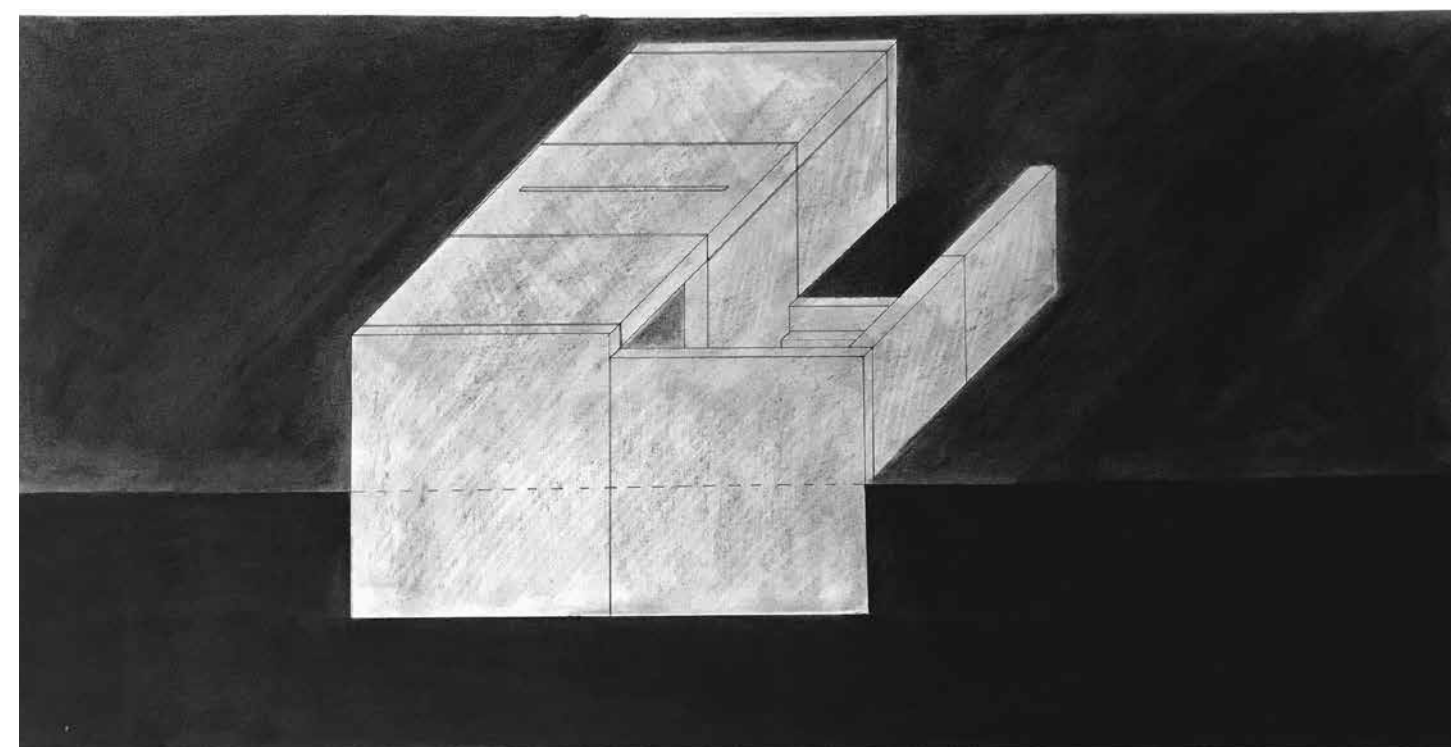
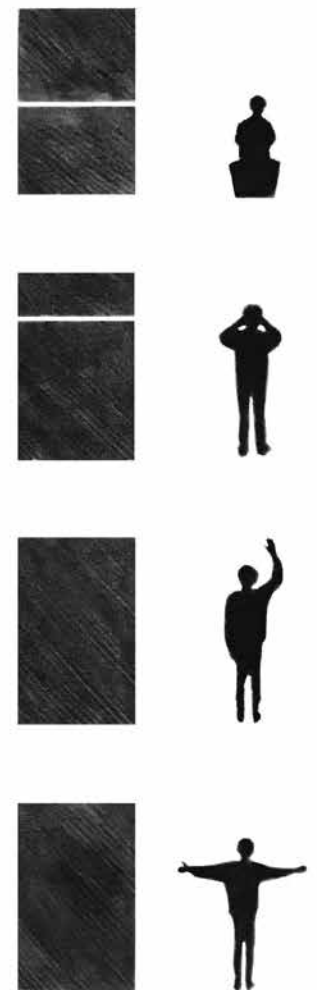
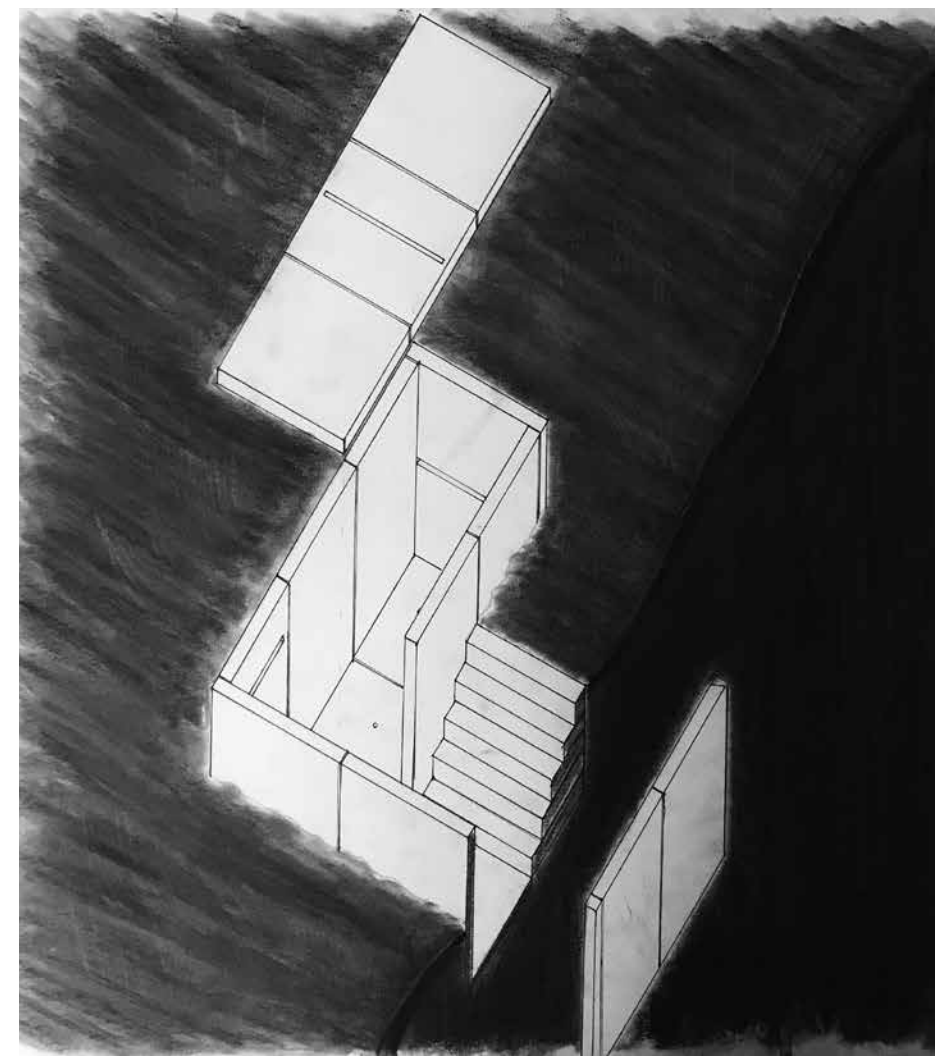

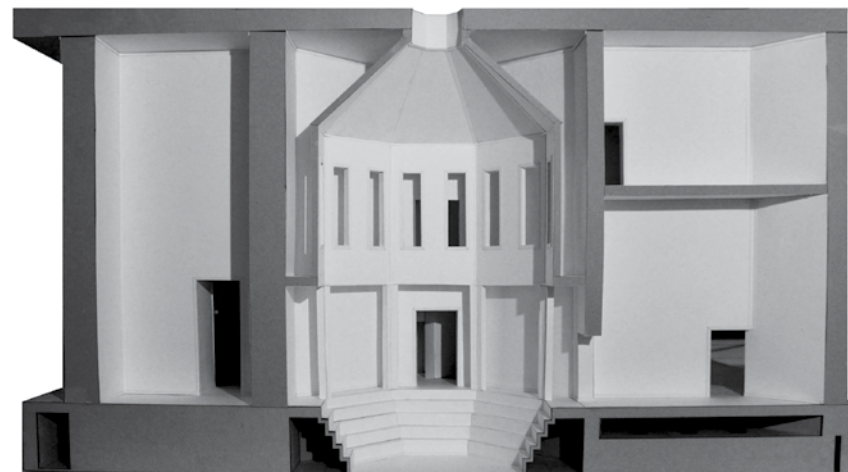
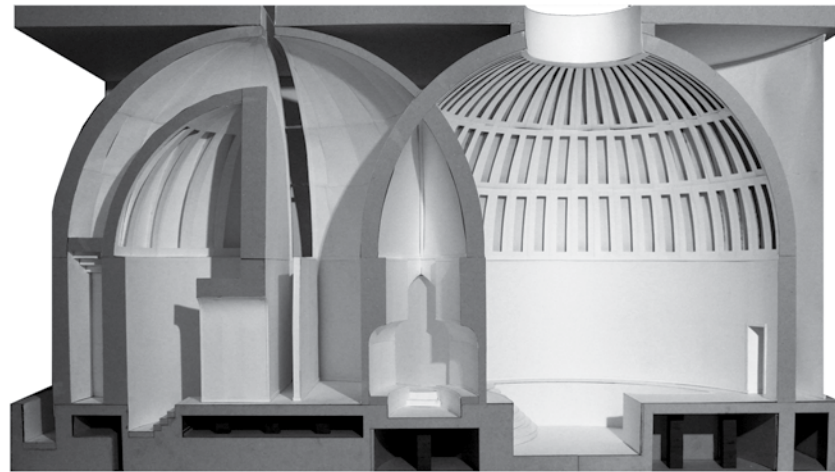
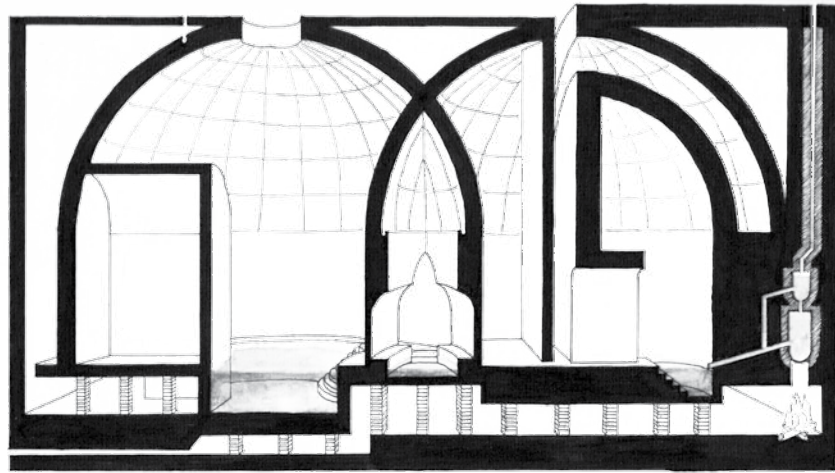

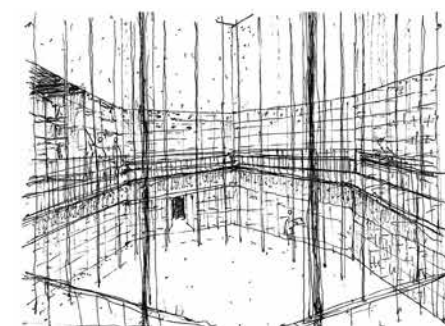

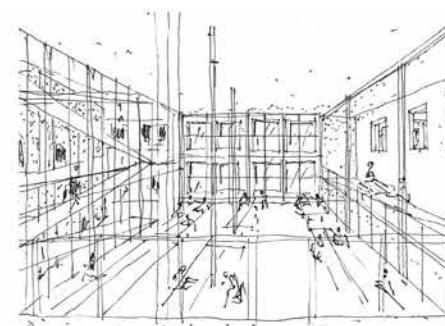
Issa Driesen, *Barb 16 De Kamer*

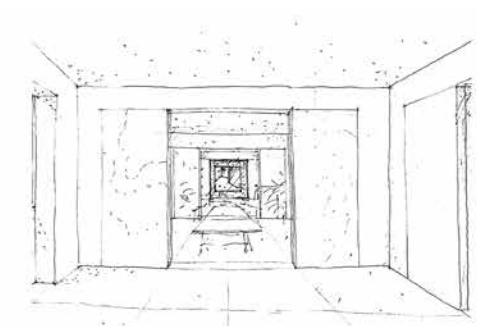

1. Bibliotheek

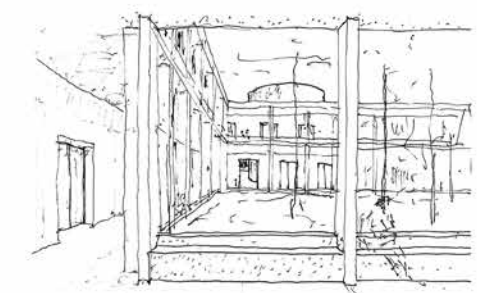
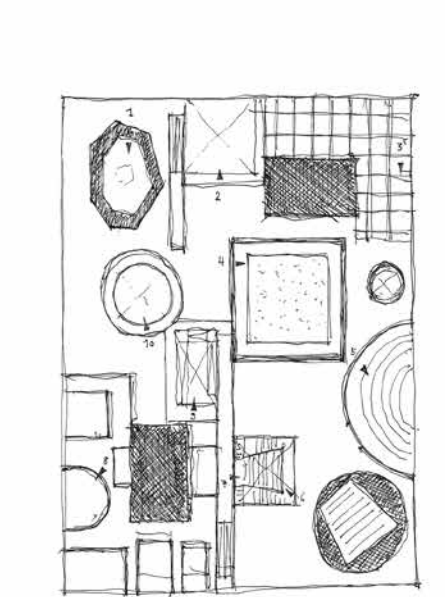
2. Leeszaal

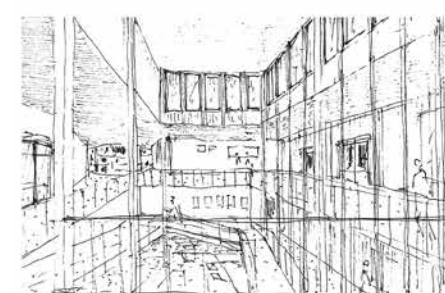
3. Entrees

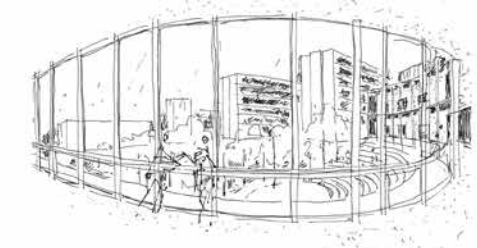
10. Galerij

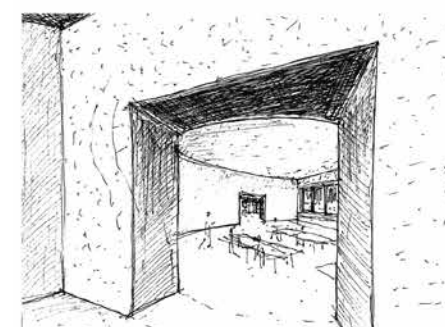
4. Kloostergang

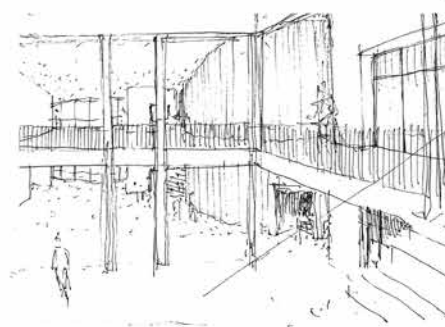
9. Expo

5. Lobby

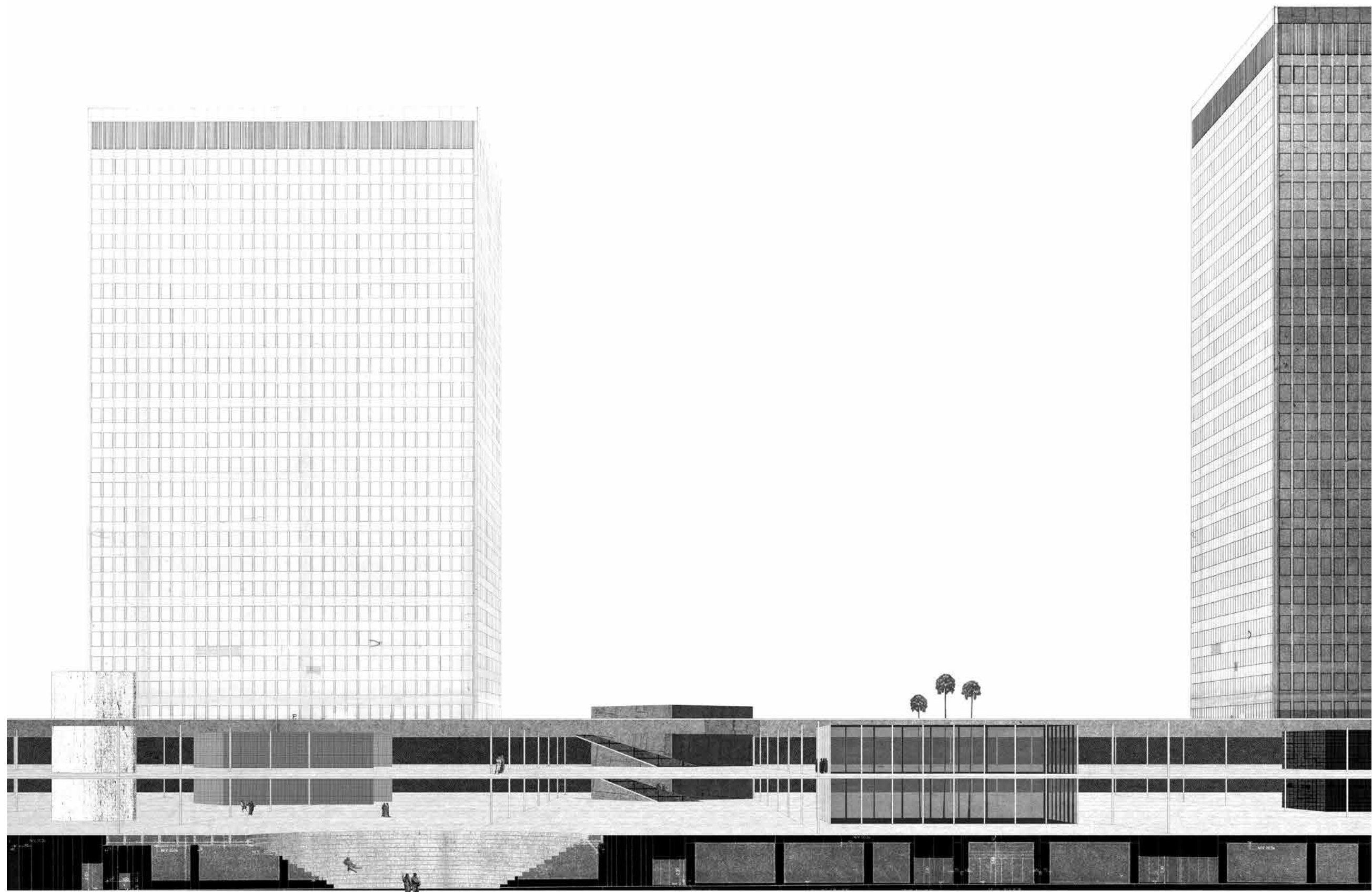
8. Chambers

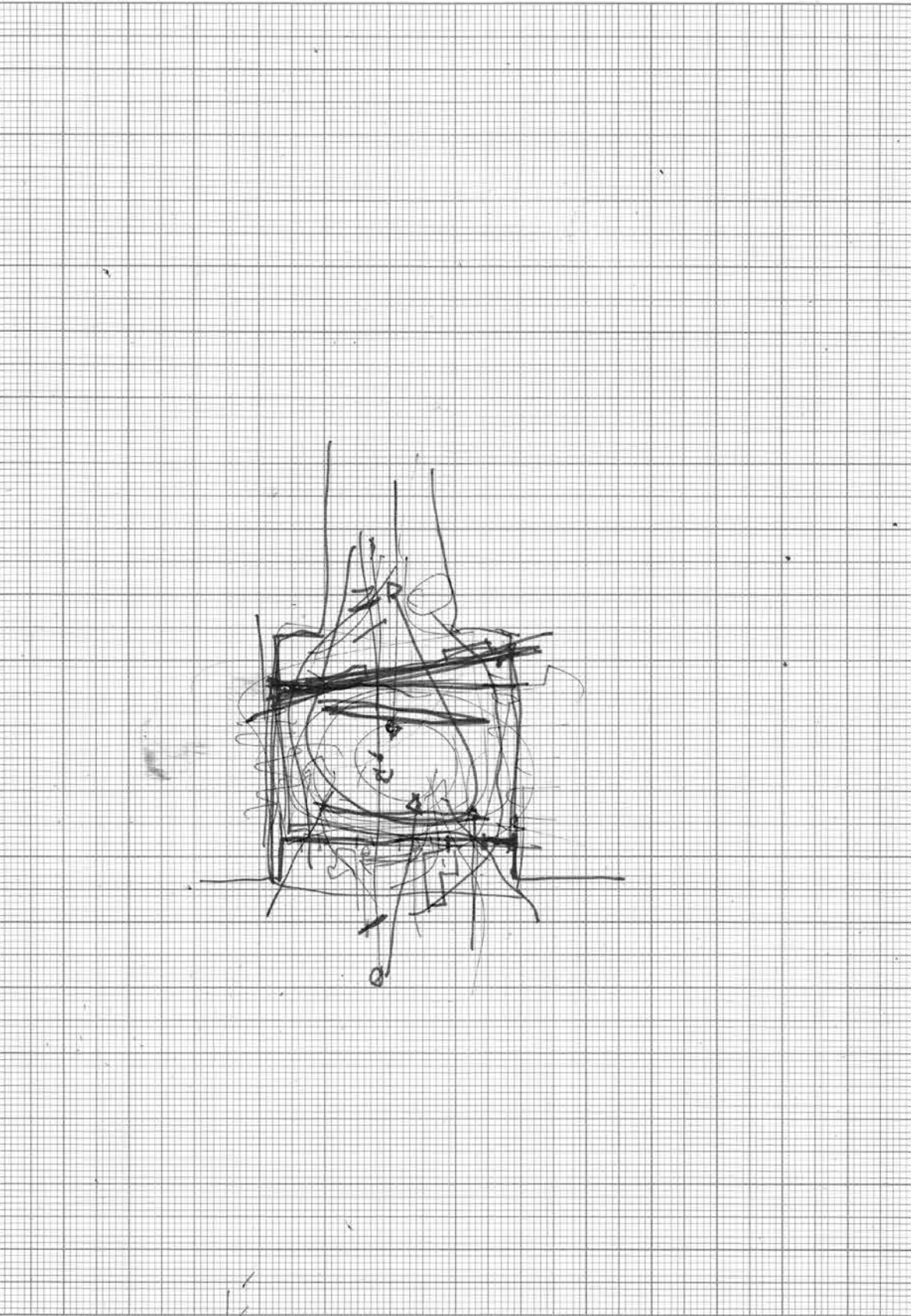

7. Auditorium

6. Trapezial

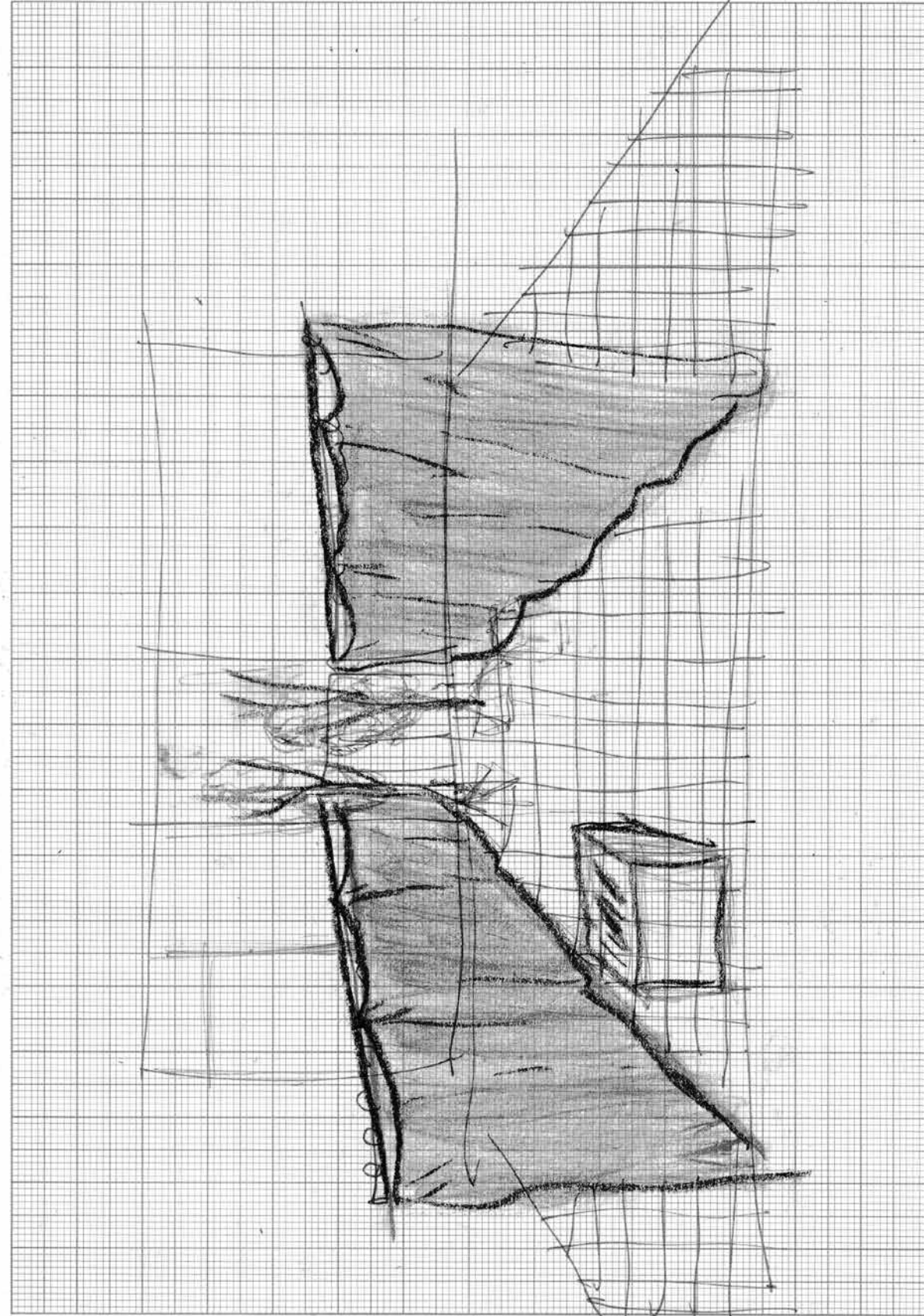

K&E 10 X 10 TO 1/4 INCH 7 X 10 INCHES
KROFFEL & ESSER CO. MADE IN U.S.A.

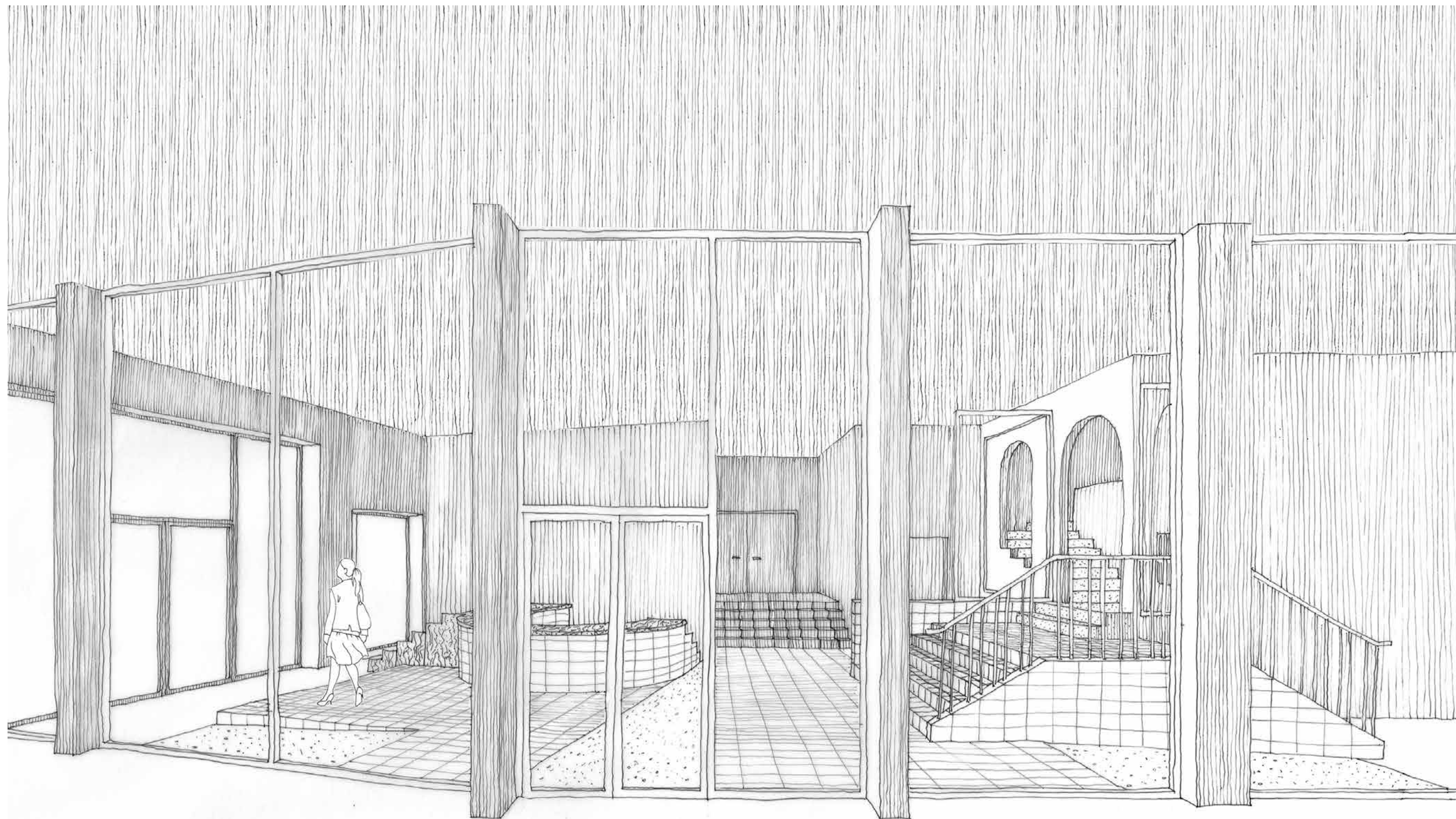
46 1320

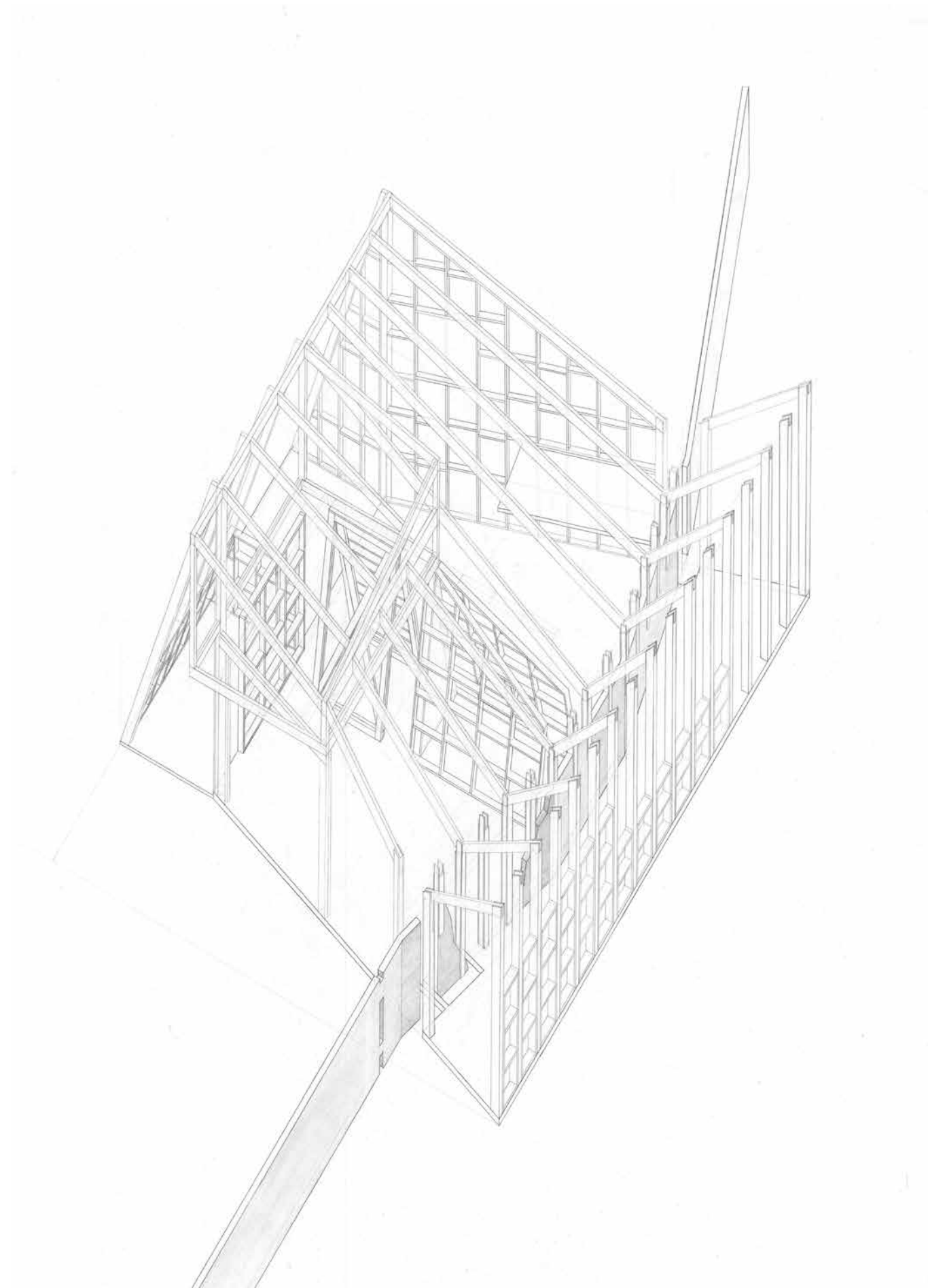
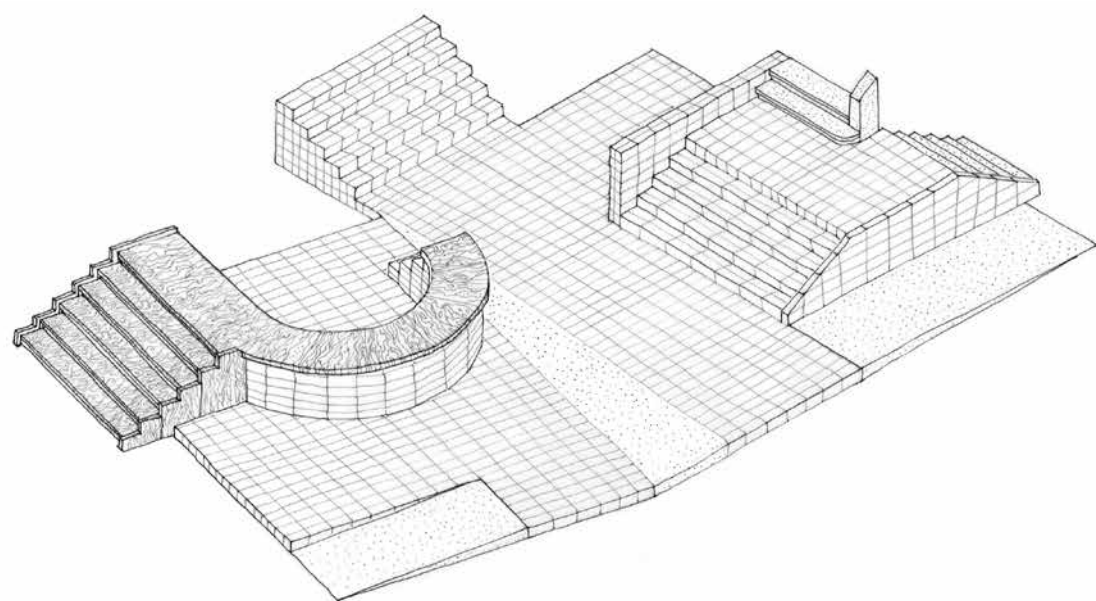
59

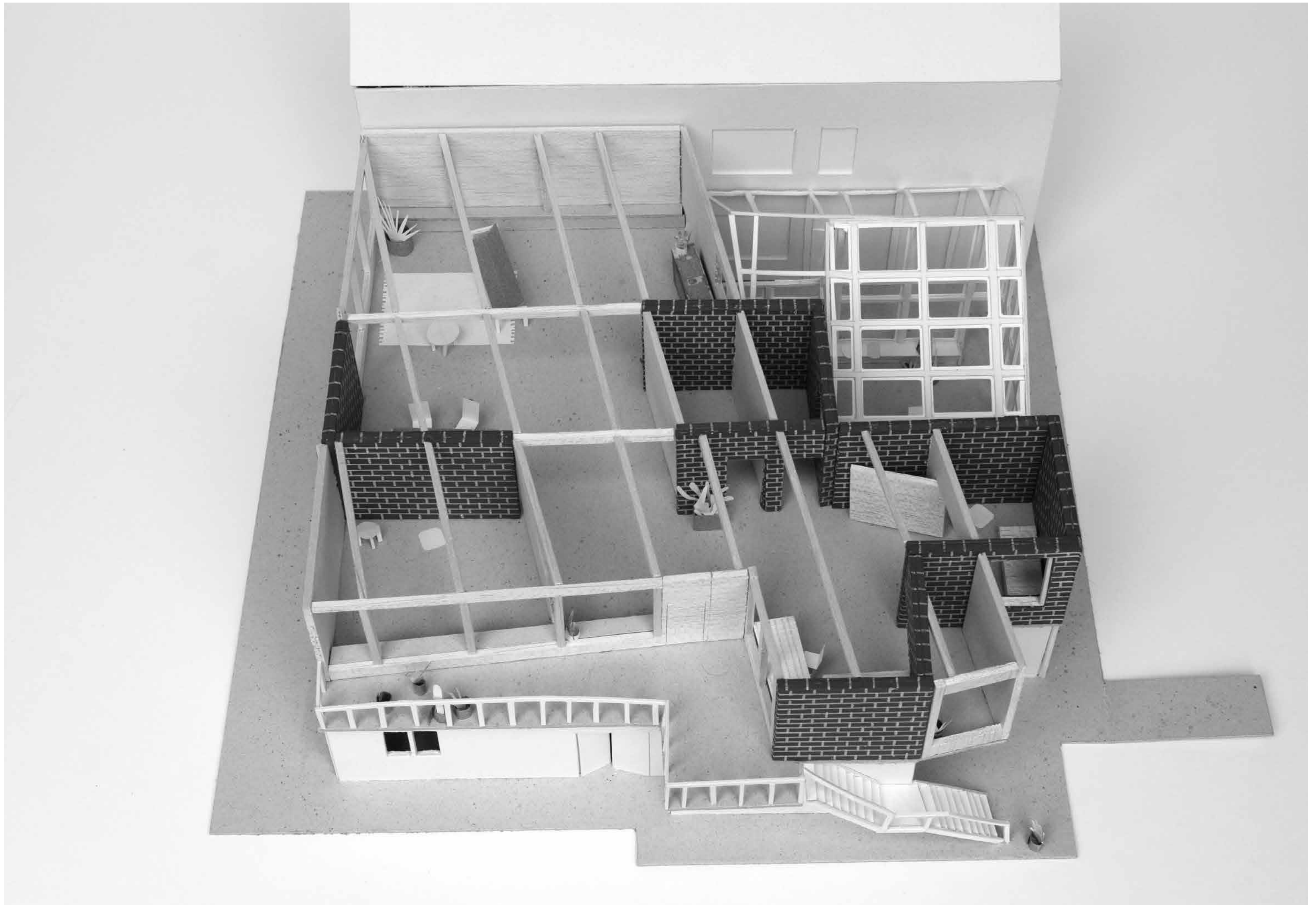
K&E 10 X 10 TO 1/4 INCH 7 X 10 INCHES
KROFFEL & ESSER CO. MADE IN U.S.A.

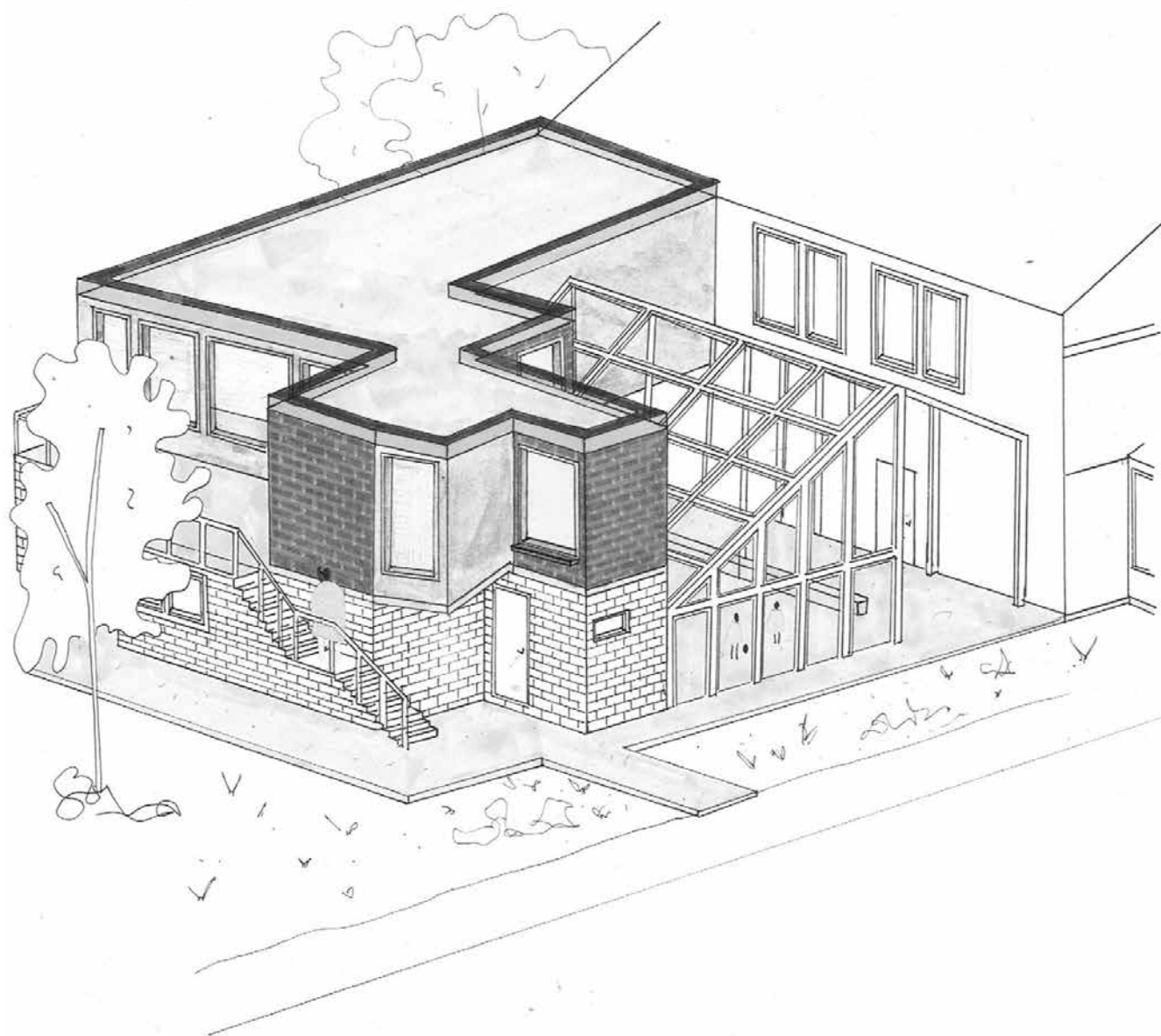
46 1320

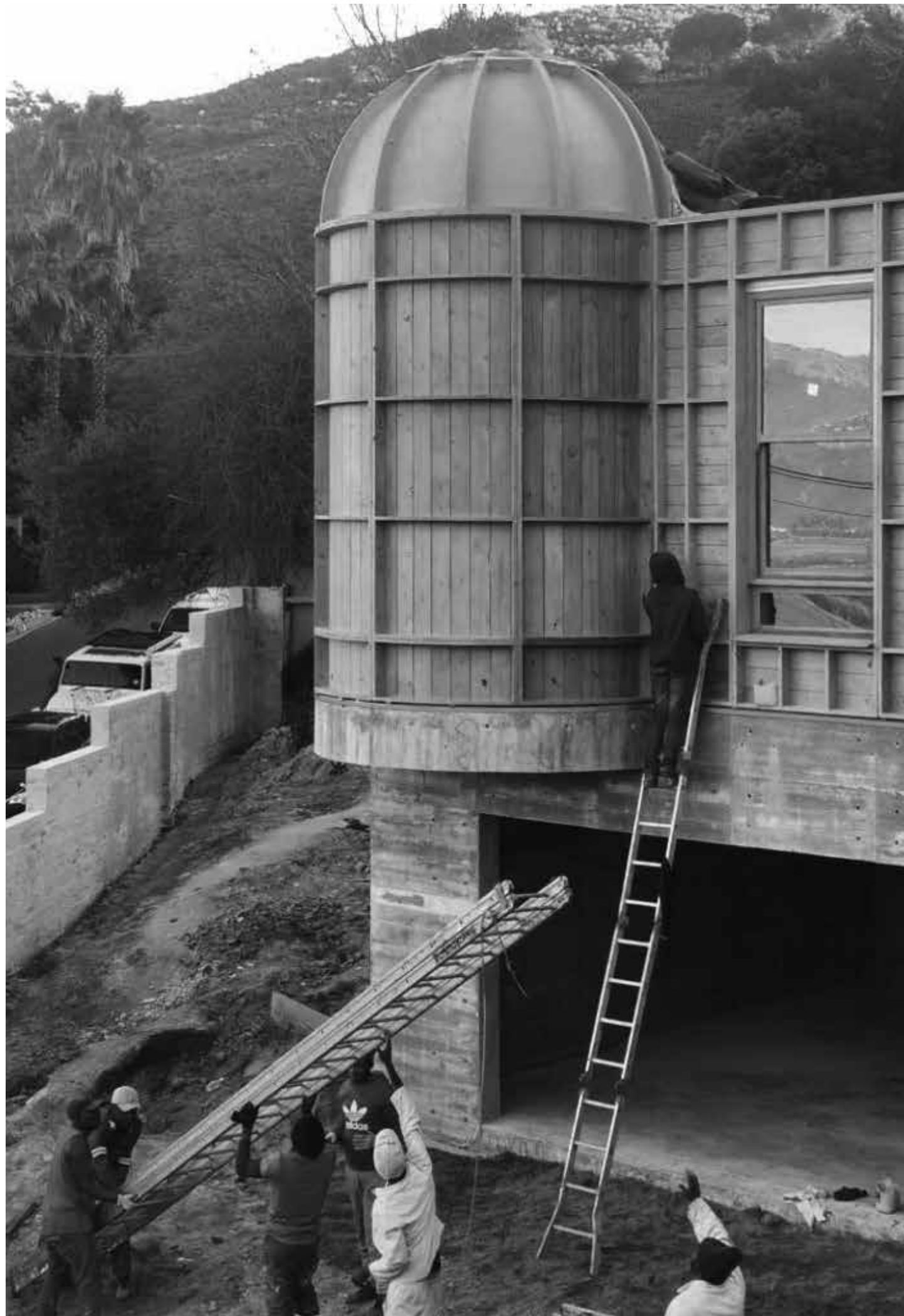

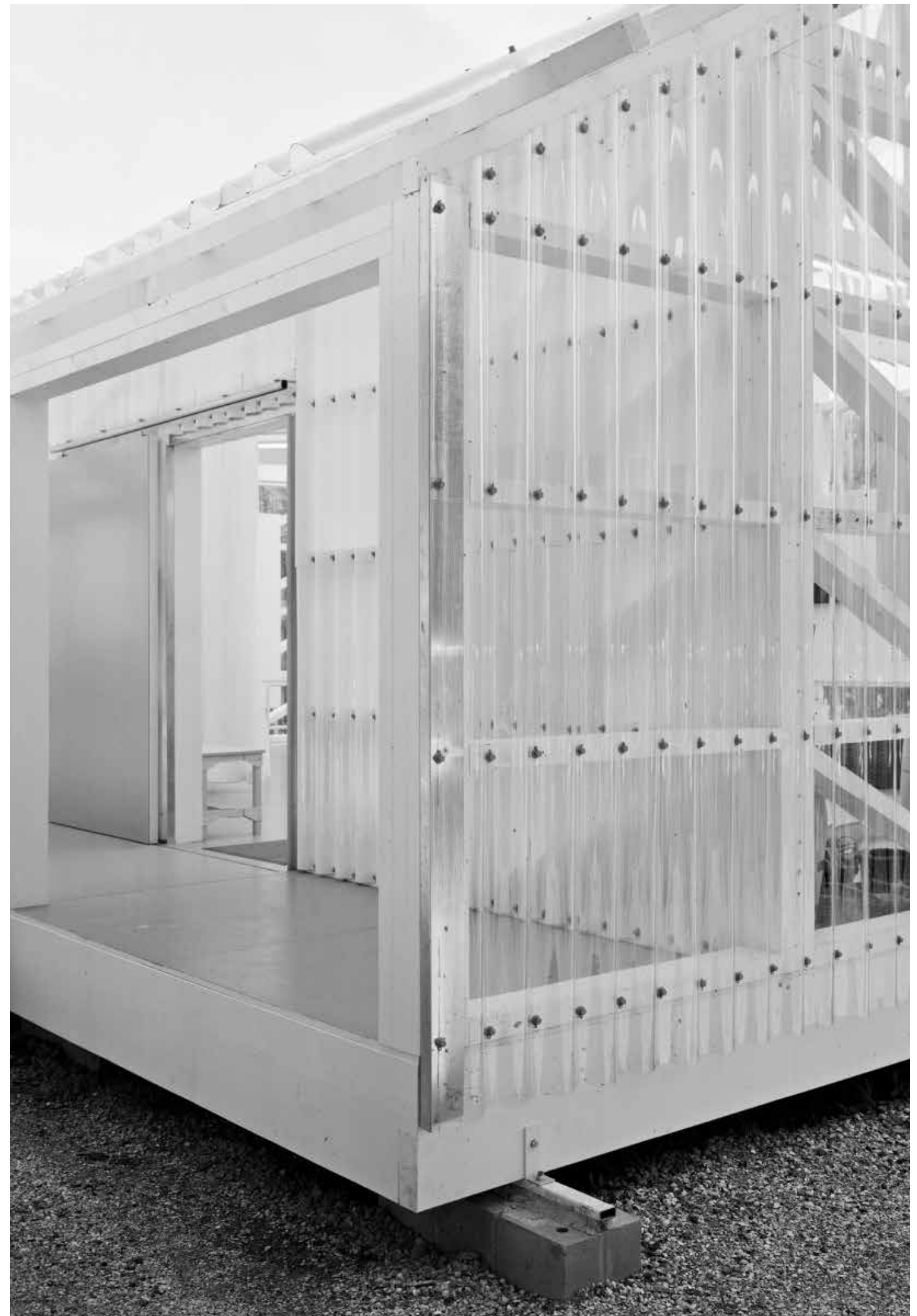

Johannes Berry, *Pine Concrete House*, Paarl Zuid Afrika, SUGIBERRY

Lars Ficher, *SZZM pavilion*, Enkhuizen Nederland, Common room 2017 - © Bertrand Cavalier

Karen Kesteloot, *ADAM Oostende*, Studiobont 2019

Klaas Goris, *Boerekreek Sint-Jan-in-Eremo*, Coussée & Goris architecten 2007

Steven Schenk, *Housing in Niigata Sanjo*, Schenk Hattori 2017 - © Kohga Tamamura

Nele Stragier, *Wintertuin Etterbeek* 2018

Wim Goossens, Arnaud Hendrickx, Dirk Jaspaert, *CIRCULUS MAXIMUS Antwerpen* 2014 - © Christine Clinckx 73

De aantrekkingskracht van architectuur

Eugeen Liebaut

In het betoog van Benjamin Eggermont gaat het tot mijn grote vreugde over het neo-rationalisme in de architectuur. Alhoewel de vlag van het neo-rationalisme een ruime lading dekt herinner ik mij vooral de vroegere protagonisten die hun naam in de jaren zeventig maakten: Aldo Rossi, Giorgio Grassi (La Tendeza in Italië en Zuid-Zwitserland), Leon Krier en Maurice Culot (Archive d' Architecture Moderne – AAM in Brussel). Toen was het vooral de kracht van de beelden die ons frappeerde.

Vermits ik al op emeritaat ben, dus oud genoeg was om deze periode – tevens het begin van mijn architecturale interesse – meegemaakt te hebben en er ook door beïnvloed te zijn geweest, wil ik graag, als je het mij toestaat, deze beschouwing toevoegen.

Hun fascinatie voor het archetype spoorde met een ruime invulling van dat begrip. Terwijl Aldo Rossi in zijn beginperiode ook van regionale, traditionele woontypes uitging, neigde Grassi naar een meer recent modernistisch rationalisme, terwijl Krier en Culot duidelijk flirtten met de oudheid. Massimo Scolari creëerde een soort irreële surrealistische architectuur. Ik meende te mogen aanvoelen dat het meer over de sfeer en intrige ging dan over de functionaliteit of rationaliteit (als consistent handelen op basis van de rede).

Woningen te Pegognaga (I) 1979 – Aldo Rossi, G. Braghieri, C.O.P.R.A.T. – gaanderij geïnspireerd op de Lombardische boerderijen

Bijdrage van Leon Krier aan de "Strada Novissima" – The presence of the past / First International Exhibition of Architecture – Venice Biennale 1980

Massimo Scolari – Recinto Urbano 1979

Ik weet het niet zeker, maar ik had destijds het gevoel dat hun bouwsels zich altijd perfect in het al dan niet stedelijk landschap integreerden, of toch althans die betrachting nastreefden.

Uitzonderlijke, zich nuancerende projecten waren zo zeldzaam en exemplarisch dat ze juist door hun uniek zijn eerder het landschap versterkten en dit nooit te niet deden.

Francisco Javier Biurrun Salanueva – House at Ibero, Navarre (Spain), 1976

Misschien is vandaag het probleem dat dergelijke projecten geen uitzonderingen, maar schering en inslag zijn.

In het begin van de twintigste eeuw werden woningen gebouwd zonder dat er een architect aan te pas kwam en hanteerde iedereen traditionele streekgebonden bouwwijzen waardoor de architectuur een harmonieuze eenheid betrof, geconcentreerd in steden en dorpen die zich perfect in het landschap pasten.

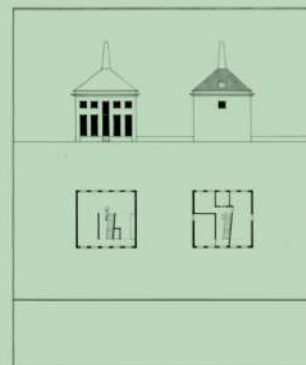
In bepaalde streken, waar geen uitzonderlijk economische expansie bestond, zoals ondermeer in Noord Frankrijk of in de "Parcs Nationaux France" waar strenge richtlijnen tevens het uitzicht van de traditionele bouwwijzen in stand hielden, vindt men soms de harmonie in de bouwsels onderling en in hun relatie met het landschap ook nu nog terug. Deze plekken worden almaar zeldzamer.

Daarentegen, in streken zoals bij ons waar de bouwwoede toesloeg, gepaard met het ontstaan van een op hol geslagen ruimtelijke ordening, vooral aangejaagd door de introductie van ruimte verslindende verkavelingen, is deze harmonie en rust totaal verdwenen. Ze maakte plaats voor een kakofonie van villa's en bouwsels, ontstaan door de drang van elke architect en bouwheer om telkens een architecturaal statement te maken, of althans een poging daartoe.

Met deze vaststelling in het achterhoofd, maakte ik destijds een (niet uitgevoerd) ontwerp waarbij tussen de typische Belgische rijhuizen een functionele zone werd geschoven die meteen de tekortkomingen van het archetype dat werd aangewend verhielpen. In de functionele zone werden keuken en sanitair voorzien die tevens akoestische buffers vormden tussen de woningen. Achteraf treft het mij hoe attent deze ontwerpen zich zouden kunnen integreren in het toen nog niet totaal ontredde landschap.

1983-project 3 Belgische huizen

1984-project woning

Met de architectuur op zich gaat het vandaag goed. De ontreding van het landschap is het grote probleem vandaag: iedere architect voelt zich geroepen om zijn ontwerp uitzonderlijk te maken, vaak zo exuberant als mogelijk. Zelden is het de betrachting bescheiden en subtiel te zijn.

Ik geloof sterk in het feit dat architectuur ontstaan uit de vernieuwde aandacht voor het neo-rationalisme ons meer zal doen nadenken over de context en aldus kan bijdragen aan het herstel van het landschap.

De architecturale beelden van de "Rats" – zoals destijds de neo-rationalisten genoemd werden – waren intrigerend en frappant, maar waren ook op een bepaalde wijze vertrouwd. Het zijn deze aspecten die ik ook detecteer in de projecten van studenten die in deze uitgave worden gepresenteerd. Alhoewel dit nog niet is aangetoond, lijken het mij de perfecte bouwstenen om zich te integreren in een landschap en daarbij een helende rol toegedicht te krijgen.

Het siert de Vlaamse Bouwmeester om te ijveren voor meer geconcentreerd wonen, maar dit is niet alleen uit ecologische noodzaak en om het mobiliteitsprobleem op te lossen. Het is ook een visuele noodzaak.

Het is goed, alhoewel een boutade, dat docenten eerstejaars studenten verwelkomen met de boodschap dat we alleen nog verbouwen of herbouwen. En ik ben blij dat we in deze publicatie projecten kunnen tonen van een toekomstige nieuwe generatie architecten, tekeningen en maquettes waar oog is voor het detail en het subtiel – zowaar verfrissende – architectuur. We gaan het in de toekomst moeten doen met deze, eerder bescheiden attitude.

Eugeen Liebaut

The design studio

Benjamin Eggermont

Learning to design means exploring the rationality of architecture. It is the task of the workshop teacher to question the arguments used to support design decisions. A good design is never the result of one idea, but of a series of successive decisions. In principle, none of those individual decisions are taken out of necessity. A widespread idea that design decisions are arbitrary. The absence of necessity seems to confirm that opinion. In such case, creativity is synonym for power: someone shows their dominance by successfully wanting new things all the time. In this process, arguments have little weight. The more obvious the false reason, the more powerful the image of the speaker as someone who does not need to justify themselves. An artist might manage to gain this freedom, but it would be a mistake to think that an architect could impose his will like that.

Even so, architects believe in the validity of their choices and feel connected by a shared discipline. On at least two occasions they have expressed this conviction by uniting under the banner of Rational Architecture. The interpretation of this concept is very different in each case, but together these interpretations clarify where the rationality of contemporary architecture could lie.

It is no coincidence that the first occasion coincides with the creation of a new school of architecture. As we have stated, the point of design education is connected to the existence of a rational ground for design decisions. At Vkhutemas state school in Moscow, which opened its doors in 1920, two competing movements appeared: rationalism and constructivism. Each movement uses images in a different way.

For the rationalists, designers do not primarily pursue technological and functional efficiency, but, as producers of images, are versed in the objective laws of perception. The aim of architecture is to direct optical experiences. Learning to design starts with training the ability to look. Buildings limit, direct and organise what we see. This is the first basis for a rational design education.

In the conversation with the teacher of the workshop, it is checked whether the self-defined objectives have been consistently pursued, because although each of the choices made is, to a greater or lesser extent, arbitrary, they can be in line with each other or contradictory. The actual purpose of architecture education is to let students judge this for themselves. Creating images is an indispensable test for fiercely defended convictions.

For the competing constructivist movement, the form expressed the function of a building and each of its parts. Buildings were divided into pavilions, whose form was adapted to their use, which were then connected by corridors and bridges in accordance with the organisation of the whole. Through their composition, buildings show the organisation of social life,

and emphasise the sections that are used collectively. The greater the number of people sharing a space, the more prominent this space will be and the more specific its form.

When interviewed by Wolfgang Tillmans, Rem Koolhaas lucidly stated that architects still tend to idealise, but no longer have an ideal to refer to. To prove that this was once different, he refers to one of the figureheads of constructivism. When, in 1967, Koolhaas saw a set of drawings of Mikhail Barshch's design for Magnitogorsk in Russia, he knew he would become an architect. He was so flabbergasted by the certainty with which those drawings illustrated how different life could be. As a result of this revelation and the subsequent sense of lack, designing became for Koolhaas exploring possibilities and drawing variations. This is the second basis for a rational design education.

A second time designers' work has been referred to as rational is the end of the sixties in Italy. According to the neo-rationalists, history has produced a number of building types which together provide a limited range of standard solutions. These types are not characterised by their function; the function for which they were created is long obsolete. The constant is their form and the way in which this form relates to the urban context. The context into which a building is placed will determine what form is suitable. The third basis for a rational design education is the study of examples.

Even arbitrariness based on power needs examples to copy, but precedents also allow us to study what objectives can be pursued with a design and what is outside the scope of an architectural design. That is why examples are provided in architecture education, not to ruin students' creativity, but to provide content for that creativity.

These three elements form the basis for the work that is being done in architecture education today, and for the specific way of thinking that characterises this discipline. In all three, the visual culture is regarded as a source of knowledge. By regarding a drawing as a logical test, the rationalist approach encourages students to question their own ideas. Drawing variants teaches them to identify alternatives and to never exclude the possibility of an alternative, and the study of examples helps architects past abstractions where ambitions cannot be tested in drawings. It is this way of thinking that prepares architects for mediating between conflicting claims on space and prevents them from hiding behind powerlessness.

Benjamin

AMBER VAN DER ROSTYNE

Barg 45 Detail!
Lecturer: Wesley Degreef
Reference project: Villa Norrköping, Sverre Fehn

This house enters into dialogue with the remains of Villa Norrköping, the architect Sverre Fehn and the surroundings. A new, flexible grid has been projected onto the existing outer walls. As a result, the function of each wall is transformed. At the same time, the boundaries between 'inside' and 'outside' fade.

The entire house consists of a glass shell which benefits from a great amount of privacy offered by the structure present and the resulting furniture. This furniture, as well as the structure, allows for a different incidence of light depending on whether it is morning, afternoon or evening.

AMELIE BIMBERG

Elb1 Conceptual Architectures
Lecturer: Harold Fallon

These drawings are made by Mattia, the son of Italian immigrants, growing up in post-war Charleroi. His father dies in the catastrophe of Bois du Cazier coal mine in 1956. His widowed mother raises him and his siblings alone. In order to support the family, he starts working on construction sites at an early age. There, he meets the architect Jacques Depelsenaire in 1972. They fall in love. For 6 months, their secret encounters define Mattia's entire world. Thus he will never study architecture, he dreams of it, fascinated by Depelsenaire's body of work. Scale, function, reality do not matter to him. His thoughts rather stay in the endless world of shapes and geometries, creating autonomous drawings rather than architectural proposals.

ELKE MEIRESONNE

Barg 45 Detail!
Lecturer: Dietlinde Verhaegen
Reference project: Own home, Oskar and Sofia Hansen.

My design is a volume that folds over the original concrete wall, and seems to not touch it. I did this by using small columns, which were placed over the wall.

The attention to 'distances' is the key to this design. I did not only play with keeping a distance to the concrete wall, but this is also present in the details. I also paid attention to the distances between elements: sometimes you fit don't them, and sometimes you don't.

ELYA DELANOTE - TIM

SCHAUTTEET - LINDE REDANT - ROBBE SCHELFHOUT - SUZANNE VERCAEMPST
Marg 24 Spatial dysfunctions strategies

Lecturers: Joris Van Reusel, Daan De Volder, Pascal François

'Doel' is a village in transition. A village in change. Two selected buildings end up in a common outdoor area. This green space is the link. Just as in the past, both buildings will respond to each other. For example, one building could be a workplace, a place where residents can perform various activities. The other building could, as it were, be a showplace. The showplace forms the economic model for the workplace that offers social control. The open spaces are considered to be the identity of the two selected buildings. Placing new volumes in the original places will preserve this character. In this way a certain potential is seen in the negative experience of the past.

EMMA HERREGODS

Barg 65 Bachelorproof
Lecturer: Sander Rutgers

The assignment consisted of designing a theatre hall, foyer, caretaker's house and a temporary residence for actors. All on a limited surface on "de Loskaai" in Ledeberg, which is a surprising context. I wanted to design a theatre that wasn't a black box. Today, theatre often takes place on location, a specific spatiality that plays an important role in the performance itself. In the small theatre I designed, the unconventional theatre experience is an asset.

GABRIO ROGIER

Marg 14 Structural Contingencies
Lecturer: Klaas Goris

Untapped potential, that is how I would describe Bargiekaai. It is a place by the water where many actors are present, but do not reinforce each other. How can KU Leuven unify this place and give it an identity?

If KU Leuven wants to present itself as a dynamic attraction that is part of society, it should no longer act

like a special place, but it should lower its threshold. The vertical continuation of the public space offers perspective. By opening up to the surroundings, KU Leuven can recover a lively university platform and become an active part of the city.

The building should become a meeting place, an urban space without a threshold, where everyone is welcome. The lowest threshold for meetings is found in the street. Ground level is the start of a vertical walk through a newly created landscape of piled up walls. During the walk, frames of the landscape are made.

GAUTHIER ALGOET

Barg 45 Detail!

Lecturer: Johan Cordonier
Reference project: Korshagehus, Erik Korshagen.

The building is situated in the north of Denmark, in the middle of nature, and positioned on a steep slope.

In the building studied the huge volume of the thatched roof goes completely unused. A second aspect was that the building was very closed, knowing that it is located in a remote area in the middle of nature. Hence, the challenge was to design a house which would integrate the roof volume into the inside space, and in which the east-south and the south-west façades would be almost completely transparent.

On a structural level I have opted for a skeleton of wooden posts, along which wooden beams are fitted.

Between these beams and columns the window profiles or walls are fixed. Centrally in the space there is a brick rocket mass heater, which, on the one hand, contributes to the stability of the building, and, on the other hand, contributes to comfort on several levels.

ISSA DRIESEN

Barb 16 De Kamer

Lecturer: Johannes Berry

The first partial assignment consisted of designing a corner with a window (a view of the landscape). The ceiling and the floor have been designed starting from and in relation to the chair, the body, the window and the landscape. One's own body forms the basis for a further defining element and the relationship between the architecture, the piece of furniture and the space. All these elements are reflected in a model of the corner with a chair at a scale of 1:1. This way, the proportion of the window again relates to the highly personal measurement system. The last partial assignment consisted of designing a room for myself. The corner is the starting point of the room with the window that offers a view of the landscape. The use of the room in relation to one's own body defines the proportions of the room. The size of the individual blocks of natural stone is in relation to the proportion of the use of the body, which thus has an impact on the space itself. The use, the light, the views, the openings and the entering determine the relationship between you and the landscape.

JOB BORGONJON

Marb 24 AVDAK

Lecturers: Wim Goossens en Arnaud Hendrickx

What's in the box.

The empty box as a design strategy. A compelling concrete architecture which, through its details, position and structure, determines its function and in which an emptiness is created which gives its user complete freedom.

This transitory state of space creates a new intermediate space each time, which is purely the result of the relationship between both. The infrastructure as a manual and only limitation.

JULIE HILDERSON

Marg 24 Reverse Perspective

Lecturer: Wim Goes

"Our interest in 'reverse perspective' lies not in what it represents but rather in what it does. We want to investigate the presence and possible applications of reverse perspective in architecture. A possible architecture where you are the focal point. An interaction where your presence feels essential for the existence of the architecture..."

With his Sant'Andrea al Quirinale, Gian Lorenzo Bernini left nothing to chance where the theatrical characteristics of the baroque style are concerned. When you enter from the short axis of the church, you are led to the centre of the space by all kinds of visual aspects. Visitors are (un)consciously encouraged to move through the space. A dialogue is created between the space and the observer.

It grabs you through depth, darkness, light and time
Physical and mental
Presence or absence
Head in the clouds
Feet on the ground
Aware of your unalterable human condition

LIESE-LORE AVERMAETE

Barg 45 Detail!

Lecturer: Johan Cordonier
Reference project: Lina Bo Bardi's Studio (1958)

By interacting with Bo Bardi's style and method, a specific language has been developed. No function has been attached to the fragment. The form, construction and style, influenced by the reference project, were important. Our own design is built on a grid of 50 x 50 cm. In Bo Bardi's studio these dimensions are used repeatedly as a standard. The structure in our own design is a dual structure, in which, on the one hand, just like in Lina Bo Bardi's design, the wooden roof is supported by columns, and, on the other hand, the brick walls carry the floor. These two elements are independent from each other. This refers to the dual structure of Bo Bardi's design, namely the work space, which is supported by columns, and the massive sanitary block.

LORE DELPUTTE

Marg 34 Structural Contingencies

Lecturers: Steven Schenk en Caroline Voet

The design ran parallel to an analysis assignment in which we analysed the geometry in octagonal floor plans of churches. Our starting point for the design was the fascination with how the previous space has an impact on the meaning of the next space. More specifically, how the chronology of the walk through the building defines the entire experience. This way, a distinction was created between the chamber and the antechamber, which come together in the transition designed. After having specifically designed these transition spaces, we thought it would be interesting to look at how these could be connected to each other. We started with a spatial examination, using a floor plan and a section, in which we looked for different ways to move through the building, experiencing it in different ways. Finally we decided to design a bath house. This function allowed us to play with scale, geometry, overlapping and the idea of the chamber and antechamber.

LUDWIG VANDENBERGEN - SANDER DESPRIET - DRIES VAN CAUTER

Barb 44 Van plein naar plein

Lecturer: Lars Fischer

From square to square

Condition to enter the square
A performance is created, a common activity that intercepts people passing through. Axis disappears and outside walls remain. Existing structure is supported.

MAAIKE SNEL

Marg 42 The Drawing and the Space

Lecturers: Jo Van Den Berghen en Thierry Lagrange

Last year I went to London for a two-month internship. During that period I wandered around the city and noticed a different architectural style than the one I know or have studied in the past years. This atypical architecture intrigued me because some façades were designed in an unconventional way. I could not imagine the function behind the façades, as there did not seem to be a continuity between interior and exterior. This triggered my imagination and I expected that the people behind these façades would also live atypically.

The dysfunction that appears here, by not knowing what occurs behind the façades, will be an important aspect in this Master's thesis. I have designed through my imagination, enabling the visitor to experience an architecture from my perspective. My aim was to rethink the function of architecture in order to search for a more extensive experience.

MATTHIS ADAM

Marg 42 The Drawing and the Space

Lecturers: Jo Van Den Berghen en Thierry Lagrange

This design has its origins in the journey which I made to Rome in the frame of my Master's thesis. The choice to make this trip emanates from a personal interest in ancient architecture and consequently in renaissance. During this trip I discovered in this architecture the use of spatial sequences and its accompanying

composition. When I immerse myself into these themes, I wonder to what extent the use of composition is relevant to the practice of an architect today.

Starting from this theme, I formulate a critical answer through my design. The compositions of the Villa Hadriana are rich from a conceptual point of view, due to their clear structure, but fall short in terms of sensory experience. This is due to the fact that they are constructed on the basis of sight lines from which the entire building can be seen. I ask myself whether it is possible to make use of this structure without losing a sensory experience. I do this by means of a topography.

This research is relevant because of the fact that it is necessary to create an intimate dialogue between architecture and observer. When architecture is constructed on the basis of sight axes, the viewer does not necessarily need to pass the building before he is mentally able to construct a picture of the whole.

These designs are determined by the context and not by a predetermined idea. They are created by carefully drawing and redrawing various options. This written precipitation is therefore conceived in the same order.

ROBBE CORNELIS EN JORA DECLERCK

Marb 14 Impossible schools

Lecturers: Karen Kesteloot en Sophie Laenen

Making the neighbourhood and the school work in harmony with each other. This position has led us to divide the campus into different compartments that form one campus together with the neighbourhood.

The neighbourhood became the backdrop for the students of film education and the buildings of the school also create added value for the residents. Think of open space, a library, a workplace, a cafeteria and a cinema room that bring the residents and students together.

STIJN MAES EN MAX STABEL

Marb 14 Impossible schools

Lecturers: Karen Kesteloot en Sophie Laenen

What is a school? It is a space for education. Education is a process, a collection of actions, broader than only what happens in a classroom. Education is about concentrating and processing. It is about working, relaxing, listening, discussing, contemplating, writing, reading, looking, sitting, moving, drinking ... Each of these actions contributes to the production of knowledge and is a fundamental part of education.

Therefore, a school is a space that offers room for all these actions. Our design is a reorganisation of the base of the WTC. It is a field of architectural typologies, which, due to their effect, are each a spatial translation of certain aspects of education. The cloister is about movement and contemplation. The auditorium is about listening. The oratory is about discussion. The theatre is about looking, and the staircase, in a way, is as well. The adjoining rooms and the library are about working and reading. The cafeteria is about drinking and commenting.

TATIANA DARNOVSKY

Marb 42 OVERSIZE Charleroi

Lecturer: Harold Fallon

Two buildings by Joseph André in Charleroi. One challenge: how can one make room for different activities in a context of a city that is trying to improve its image and attractiveness in a sustainable way? The projects below illustrate how two radically different approaches can provide an answer to the same question.

The first project focuses on the interior of the Fabrimetal office building and represents modest local interventions that improve the legibility of the building and movement through it, as a result of which space can be freed up as well.

The other project is an urban development approach centred around the Conservatoire Arthur Grumiaux, in which a passage is designed that links Charleroi's 'ville haute' (upper town) to its 'ville basse' (lower town).

In fact, both buildings are 'undersized' for their function and have the same need for space as the city in general. By making the buildings 'oversized', it becomes possible to reorganise them in a more efficient manner. But both design processes are the opposite of each other.

WIETSE DE COOMAN

Marg 34 Structural Contingencies

Lecturer: Steven Schenk

If the prehistoric hut formed

a microcosm in the context of understanding the macrocosm, then what does this mean in our current times? This was the title of the assignment for this design studio. The context, scale and design could be freely chosen. For this assignment I have tried to design an architecture museum. The building is the curator of its own elements. The elements of the architecture are the object of the exhibition. They have been designed to create awareness of that element among viewers. The foundations, for instance, have been lifted, so that they become visible and show how they carry the building. The opening in the wall is oblique, which allows you to experience the wall for longer when you walk through it. Thanks to a double roof, the roof is shown from both sides. The rain enters the space through a bar-shaped funnel and is led outside via the inner roof in a flattened gutter. The water stays there, allowing the light to reflect in the room. This way, viewers get a notion of the function of the roof, but inside instead of outside. The other elements have been designed in the same atypical way. The architectural detail and the fragment were the starting point for this design.

ZITTA VANDEN BOSCHE

Barb 65 Bachelorproef

Lecturer: Nele Stragier

From 9 places in the Brussels Landscape, 2 buildings are presented, each with its own identity, each with its own personality. One of those 9 locations is developed in detail. One, Mr Specific, a home for a family with 3 children, is 100 sq m. The other, Mrs Abstract, is a building with a specific volume and a structure that can handle a lot, that can handle Brussels. The house, located in Scheutbos Park forms the starting point for a series of interventions: Mrs Abstract. These respond to the changing density of development in Molenbeek. A recurring brick wall connects the 6 interventions.

The roof of the existing farm-style house makes way for a new house. Two brick walls follow the supporting walls of the farm-style house and provide the distribution of the new house. Together with the wooden beams in the ceiling they carry the wooden walls that form the shell of the house.

At ground level, a greenhouse structure forms the connection between the farm-style house and the adjoining house. As a result, a collective space for three neighbours is created.

WIM GOOSSENS &

ARNAUD HENDRICKX,

Circulus Maximus (2014).

Photo: Christine Clinckx.

Circulus Maximus is an installation in the round space on the ground floor of the MuHKA in Antwerp. This intervention was part of Substantiating Spatial Affect, a design research project supported by the Research Platform for Architecture and Art (OPAK). The installation was realized in collaboration with students and former students from Sint-Lucas, Faculty of Architecture KU Leuven; students: Stefanie Aerts, Dominique Berkein, Seher Cakti, Klaas Desmet, Lyssa Giots, Ulf Holler, Lina Joos, Maarten Moonens, Liesbet Neesen, Joannes Stockbroeks, Aldo Van Hole, Kevin Vanden Bulcke and Hanne Vandezande; former students: Eva Gheysen, Sam Dieltjens & Jonas Van Molle. The realization was also made possible by the generous support of Tomas Scheldeman, Geert Goossens, Tomas Liekens and Ciska Vandendriessche. Stability study: BAS bvba (Dirk Jaspaert);

The appeal of architecture

Eugeen Liebaut

I am very pleased to see that Benjamin Eggermont's argument is about neo-rationalism in architecture.

Although this term covers a broad spectrum, I especially remember from that time, the seventies, its protagonists, such as Aldo Rossi, Giorgio Grassi (La Tendenza in Italy and Southern Switzerland), Léon Krier and Maurice Culot (Archives d'Architecture Moderne – AAM in Brussels). Above all, it was the power of the images that struck us.

As I am already retired, and therefore old enough to have lived and been influenced by this period – which was also the beginning of my interest in architecture – I would love to add the following thoughts, if you will allow me.

In their fascination for the archetype, this term was interpreted very broadly. While Aldo Rossi, in his initial period, also used regional, traditional housing types as a basis, Grassi tended towards a more recent modernist rationalism, whereas Krier and Culot clearly flirted with Antiquity. Massimo Scolari created a sort of unreal surrealist architecture. I had a sensation that it was rather about atmosphere and intrigue than about functionality or rationality (as consistent action based on reason).

Woningen te Pegognaga (I) 1979 – Aldo Rossi, G. Braghieri, C.O.P.R.A.T. – gaanderij geïnspireerd op de Lombardische boerderijen

Bijdrage van Leon Krier aan de "Strada Novissima" – The presence of the past / First International Exhibition of Architecture – Venice Biennale 1980

Massimo Scolari – Recinto Urbano 1979

I do not know for sure, but at the time I had the feeling that their constructions always integrated perfectly into the (urban or other) landscape, or at least attempted to do so.

Exceptional, nuanced projects were so rare and exemplary that, precisely because they were so unique, they reinforced the landscape rather than annul it.

Francisco Javier Biurrun Salanueva – House at Ibero, Navarre (Spain), 1976

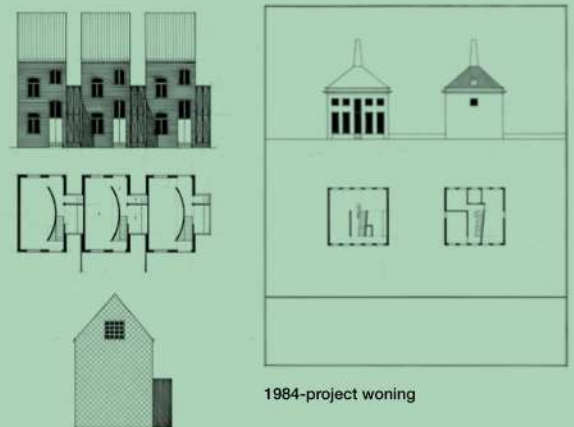
Maybe the problem now is that such projects are no longer exceptions, but rather the norm.

At the beginning of the twentieth century houses were built without an architect and everyone used the traditional, regional construction methods, so that the architecture became a harmonious whole, concentrated in cities and villages that fit perfectly into the landscape.

In certain regions, where there was no exceptional economic expansion, such as, for instance, in the north of France or in the "Parcs Nationaux France", where strict rules maintained the look of the traditional building methods, sometimes one still finds the harmony between the buildings and with the landscape today. These places are becoming increasingly rare.

On the other hand, in regions such as Flanders for instance, where there was a building boom and urban development got out of control, especially as a result of the introduction of land divisions that destroyed the space, this peaceful harmony has completely disappeared. It has made way for a cacophony of villas and constructions resulting from the desire of each architect and client to make an architectural statement each time, or at least attempt to do so.

With this finding in mind, I made a design at the time (which was never executed) in which a functional zone was inserted into a row of typical Belgian terraced houses, which instantly solved the shortcomings of the archetype used. The functional zone comprised the kitchen and bathroom, which at the same time provided an acoustic buffer between the homes. In hindsight, it strikes me how elegantly these designs could have been integrated in the then still not completely lost landscape.

1984-project woning

1983-project 3 Belgische huizen

Architecture itself is doing well nowadays; the desolation of the landscape is the main problem at this moment: each architect feels the need to make his or her design exceptional, and often as exuberant as possible. It is rarely the intention to be modest and subtle.

I strongly believe that architecture that results from the renewed attention to neo-rationalism will make us think about the context more and will therefore enable us to contribute to repairing the landscape.

The architectural images of the "Rats" – the name given to neo-rationalists at the time – were intriguing and striking, but at the same time familiar in a way. These are the aspects I also see in students' projects which have been presented in this publication. Although this has not been demonstrated yet, they seem to me to be the perfect building components to be integrated into a landscape and take on a healing role.

The Flemish Government's advocacy for more concentrated living is a noble effort, but the reason for this is not only an environmental need or to solve the mobility problem. It is also a visual need.

It is a good thing – although a witticism – that teachers welcome 1st-year students with the message that from now on we will only alter or rebuild. And I am happy that in this publication we are able to show projects designed by a future new generation of architects, drawings and models with an eye for detail and subtle – even refreshing – architecture. In future, we will have to make do with this – rather modest – attitude.

Eugeen Liebaut

Deze publicatie gaat over het architectuurproject, het project van de student. We willen het hebben over elementaire begrippen als ruimtebeleving, lichtinval, structuur, functionaliteit, materialiteit... maar ook over het presenteren, de schaal, het intrigeren, de schoonheid. We willen deze elementen in eerste instantie tonen. Een beeld zegt vaak meer dan een bladzijde lang betoog. Architectuur wil relevant zijn in het sociaal maatschappelijke debat, wil het voortouw nemen. Daarnaast willen architecten ook nog voorbeeldige architectuur maken. Deze publicatie is zowel een manifest als een naslagwerk.

De selectie van projecten dient als basis voor een dialoog tussen studenten onderling en tussen docenten en studenten en de buitenwereld. Met deze selectie en prijzen willen we dit aantonen en het belang dat we er aan hechten onderschrijven.

Motivatie / Motivation

Harold Fallon

Wat is architectuur indien niet een motivatie? Motivatie als inwendige noodzaak, als aandrift om iets te verwezenlijken, als bereidheid tot een inspanning. De nieuwsgierigheid en de drang om de weerstand van een project te boven te komen. Het besef dat architectuur pas tot haar recht komt als we erkennen dat een zekere ontoereikendheid onvermijdelijk is. Dat is zeker geen zelfgenoegzaamheid. Het omvat wel het genoegen van het hard werken dat een trotse schoonheid mogelijk maakt. De trots van de mens die het aan durft te creëren. De romantiek van de kunstenaar in zijn atelier die dag en nacht door werkt. ^{1 2}

Motivatie als verantwoording van de beslissingen en keuzes die worden gemaakt. Wellicht ook een verantwoordelijkheid die genomen wordt. Ten opzichte van derden, en vanzelfsprekend van de talloze regelgevingen, normen, verplichtingen en goede gewoontes. Maar vooral, en misschien desalniettemin, een intellectuele verantwoordelijkheid: een zoektocht naar relevantie, ook al klinkt dat hoogmoedig. Want zinloosheid en irrelevantie zijn geen opties. En opnieuw, het besef, de noodzaak, het plezier en het optimisme van de ze opstand. ³

Motivatie tevens als projectie, wellicht met oog voor de maatschappij, voor de brede context, voor de omgeving. De reden waarom men architect wilt worden. Wat men met architectuur aankan: de wereld veranderen en beter maken. Het besef van de exponentiële complexiteit van de wereld, van het oneindige netwerk van oorzaken en gevolgen, van de werkelijkheid van toeval en noodzaak. De uitdaging van een navigatie in woelige wateren. ⁴

Motivatie tenslotte, omwille van de ernst van de onderneming en van de potentie van de schoonheid. Een zekere spontaneïteit is niet onmogelijk om deze te realiseren, mits een ijzeren discipline en een grenzeloze ambitie. Want ondanks haar onmogelijkheid is perfectie – voltooiing in de Latijnse etymologie – de enige horizon, met het weigeren van gemakkelijheid als voorwaarde, en eigen voltooiing – voldoening – als gevolg. ⁵

What is architecture if not a motivation? Motivation as an internal need, as a drive to achieve something, as a willingness to make an effort. Curiosity and the desire to overcome the resistance in a project. The realisation that architecture is only done justice when we acknowledge that a certain inadequacy is inevitable. Definitely not complacency. But the pleasure of hard work which allows for proud beauty. The pride of a human being that dares to create. The romanticism of the artist in his workshop who keeps working day and night. ^{1 2}

Motivation as a justification of the decisions and choices that are made. Possibly also a responsibility that is taken. To third parties, and obviously with respect to the numerous regulations, standards, obligations and best practices. But especially, and perhaps in spite of this, an intellectual responsibility: a search for relevance, even though it may sound arrogant. Because uselessness and irrelevance are not an option. And, once again, the realisation, the necessity, the pleasure and the optimism of this revolt. ³

Motivation as a projection, possibly taking into account society, for the broad context, for the surroundings. The reason why one wants to become an architect. What can be achieved with architecture: to change the world and make it better. Awareness of the exponential complexity of the world, of the endless network of causes and consequences, of the reality of coincidence and necessity. The challenge of navigating in choppy water. ⁴

Finally, motivation because of the seriousness of the undertaking and the potential of beauty. A certain spontaneity is not impossible when attempting to achieve this, on condition that iron discipline and boundless ambition are present. Because despite its impossible nature, perfection – which means completion in its Latin etymology – is the only horizon, with the rejection of ease as a condition, and one's own fulfilment – satisfaction – as a consequence. ⁵

1 Rainer Maria Rilke, "Briefe an einen jungen Dichter", Insel, 1929

2 Albert Camus, "Le Mythe de Sisyphe", Gallimard, 1942

3 Albert Camus, "L'homme révolté", NRF Gallimard, 1951

4 Rudy Ricciotti, "HQE, Les renards du temple", AI Dante, 2009

5 Francis Ponge, "Pour un Malherbe", nrf gallimard, 1965

KU LEUVEN FACULTEIT
ARCHITECTUUR CAMPUS
SINT-LUCAS BRUSSEL

Paleizenstraat 65
1030 Brussel
arch.brussel@kuleuven.be

KU LEUVEN FACULTEIT
ARCHITECTUUR CAMPUS
SINT-LUCAS GENT

Hoogstraat 51
9000 Gent
arch.gent@kuleuven.be

ISBN: 9789492780058